

Implementatie Besluit bodemkwaliteit

Monitoringsverslag 2008

Colofon

Opdrachtgever:
VROM directie Duurzaam Produceren

Opsteller:
Bodem +
Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Vastgesteld door:
Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

Datum 31 maart 2009

Kenmerk Monitoringsverslag 31032009.doc

Status Definitief (versie 5)

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	4
Inleiding.....	7
1. Doelstellingen Besluit	8
2. Kwalibo, Toezicht & handhaving	10
2.1. Bevindingen op landelijk niveau.....	11
2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit.....	11
2.1.2. Uitvoeringsvraagstukken.....	14
2.1.3. Helpdeskvragen en kennisplein.....	17
2.1.4. Toezichtloket bodem.....	20
2.1.5. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams).....	23
2.1.6. Interventiestrategieën TAG en AVI-bodemas	25
2.1.7. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit.....	27
2.2. Bevindingen op decentraal niveau	28
2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium.....	28
2.2.2. Beleid organisatie en verankering	30
2.2.3. Beoordeling van meldingen	32
2.2.4. Handhavinginspanning.....	33
2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag	35
2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegd gezagen Wbb (provincies en gemeenten).....	35
2.2.7. Waterkwaliteitsbeheerders	36
2.2.8. Beoordeling op Adequaat niveau	36
2.2.9. Overige informatie	37
2.3. Functioneren van het kwalibosysteem	38
2.3.1. Reikwijdte van de monitoring.....	38
2.3.2. Uitvoering van certificatie en accreditatie	38
2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem.....	41
2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem.....	43
3. Bouwstoffen.....	44
3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk.....	44
3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten.....	45
3.3. Uitvoeringsvraagstukken.....	45
3.4. Helpdeskvragen en kennisplein.....	48
3.5. Overige informatie.....	49
4. Grond en baggerspecie	50

4.1.	Toepassen grond en bagger in de praktijk	50
4.2.	Invulling/oppakken decentralisatie.....	52
4.3.	Administratieve en bestuurlijke lasten.....	55
4.4.	Uitvoeringsvraagstukken.....	55
4.5.	Helpdeskvragen en kennisplein.....	59
4.6.	Overige informatie.....	61
5.	Aanpak van de monitoring	62
5.1.	Implementatieteam	62
5.2.	Werkgroepen.....	62
5.3.	Brede maatschappelijke workshop	62
5.4.	Impuls Lokaal Bodembeheer.....	63
5.5.	Procedure uitvoeringsvraagstukken	63
5.6.	Inzet VROM en Bodem+	64
5.7.	Beleidsmatige monitoringsaspecten.....	64
6.	Conclusie en aanbevelingen	66
Bijlage 1	Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit	69
Bijlage 2	FAQ's Kwalibo	87
Bijlage 3	FAQ's Bouwstoffen	88
Bijlage 4	FAQ's Grond en bagger	89
Bijlage 5	Indicatoren monitoring (nulmeting).....	91
Bijlage 6	Helpdeskvragen standaardpakket	108
Bijlage 7	Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2008	113

Samenvatting

Dit monitoringsverslag geeft een beschrijving van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de hand van de onderwerpen kwaliteitsborging in het bodembeheer (kwalibo), toezicht en handhaving, bouwstoffen, grond en bagger en aanpak van de monitoring. De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit heeft uiteraard tot doel dat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit worden gehaald. Het is nog te vroeg om conclusies te trekken ten aanzien van het doelbereik van het Besluit bodemkwaliteit, mede door de relatief langdurige (veelal 3 tot 5 jaar) overgangsregelingen die het Besluit bodemkwaliteit kent en de korte termijn dat het Besluit in werking is.

Uit dit verslag valt wel op te maken dat in 2008 de basis is gelegd om tot een succesvolle implementatie te komen, met name doordat:

- partijen in de sector zich in 2008 hebben verdiept in de inhoud en reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit;
- driekwart van de bevoegde overheden zich heeft ingeschreven voor de Impuls Lokaal Bodembeheer, gericht op begeleiding van die overheden bij het maken van keuzes voor lokaal bodembeheer
- de eerste resultaten van pilots op het gebied van gebiedsgericht duurzaam bodembeheer aanduiden dat het gebiedspecifieke kader werkbaar is;
- verdere vertaling van het beleid naar de uitvoeringspraktijk mogelijk is gemaakt door de werkwijze met behandeling en oplossing van uitvoeringsvraagstukken

Om daadwerkelijk te komen tot een succesvolle implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is het echter wel nodig dat in 2009:

- op de ingeslagen weg doorgedaan wordt met het opstellen van lokaal beleid voor bodembeheer. Dit is geadresseerd via de Impuls Lokaal Bodembeheer;
- de lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie.
- Decentrale overheden invulling geven aan hun voorbeeldrol als overheid waarbij dat met name gaat om de opdrachtgevende en uitvoerende rol bij projecten waarbij bouwstoffen, grond en bagger worden toegepast;
- een intensivering van het ketentoezicht plaats vindt en het gebruik van het landelijke meldpunt bodemkwaliteit (landelijk systeem voor meldingen aan de bevoegde overheden van voorgenomen toepassingen van grond, bagger en bouwstoffen, systeem geeft landelijk overzicht van grond, bagger en bouwstofstromen) en het toezichtloket bodem (landelijk systeem om overtredingen of vermoedens daarvan kenbaar te maken aan de inspectiediensten) wordt vergroot.

Hieronder is de samenvatting per onderwerp weergegeven. Deze samenvatting treft u per hoofdstuk weer aan in de aparte hoofdstukken waardoor wellicht een gevoel van déjà vu kan ontstaan.

Toezicht en handhaving op landelijk niveau

Het landelijke meldpunt bodemkwaliteit functioneert (los van de bevindingen over het slechte meldgedrag in de bodemsector) in het eerste jaar van haar bestaan naar behoren. Verbeteringen aan het systeem worden doorgevoerd op basis van wensen van gebruikers.

Het toezichtloket bodem heeft een bemoedigend aantal meldingen ontvangen (386). Het overgrote deel van de meldingen heeft betrekking op de droge bodem en meer dan de helft van de signalen had betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden door organisaties of personen die niet erkend waren voor die werkzaamheden. In bijna 10 % van de signalen bij de droge bodem heeft het signaal geleid

tot een sanctie in de vorm van een aanzegging tot dwangsom of waarschuwingsbrief. De aanbrengrers van signalen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan verbetering van de afhandelingsnelheid van signalen en de terugkoppeling van de afhandeling van signalen. Deze zaken worden in 2009 door de VROM-Inspectie verder opgepakt.

De eerste ervaringen opgedaan met ketentoezicht in een pilotsituatie in vier provincies zijn positief. Bij deze pilots hebben interventieteams zich gericht op free-riders (schakels in de keten waar regelconformiteit niet vanzelfsprekend is). Aanbevolen wordt om het ketentoezicht via interventieteams verder uit te breiden.

Overall beeld op landelijk niveau is dat een goede start is gemaakt met de implementatie van het ketentoezicht en het daarbij behorende instrumentarium. Voor verdergaande implementatie is intensivering van het ketentoezicht en het gebruik van het instrumentarium (toezichtloket en landelijke meldpunt) noodzakelijk. In 2008 zijn door de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst (VROM-IOD) twee strafrechtelijke onderzoeken gestart. Eén onderzoek had betrekking op een bodemadviesbureau dat 13 jaar lang analyseresultaten heeft vervalst. Gezien de frequentie waarmee deze activiteiten werden uitgevoerd, wordt geschat dat er mogelijk 1800 locaties in Nederland zijn waar een vervalste analyse is afgegeven. De erkenning van het betreffende bedrijf is inmiddels ingetrokken.

Het twee onderzoek richtte zich op de stort van ongeveer 90.000 ton grond en bouw- en sloopafval in een ontgrondingplas vanaf 2004. Niet alleen het verdachte bedrijf wordt onderzocht, maar ook de rol van verschillende overheden zoals gemeente, provincie en het waterschap is onderwerp van onderzoek. In het tweede kwartaal 2009 wordt het onderzoek afgerond en het proces-verbaal aan het Functioneel Parket aangeboden.

Toezicht en handhaving op decentraal niveau

Er is in de bodemsector zorg over een gelijk speelveld voor alle spelers. Een afdoend toezicht en handhaving moet zorgen voor dit gelijke speelveld. In het bijzonder op het gebied van toezicht en handhaving kampen we met een historie vanuit het Bouwstoffenbesluit waarin zowel het melden door de toepassers als het toezicht en de handhaving daarop niet vanzelfsprekend waren. Uit de enquête onder gemeenten, waterschappen en regionale directies van Rijkswaterstaat blijkt dit ook. De kennis over het Besluit bodemkwaliteit is op een redelijk niveau, al moet worden geïnvesteerd in kennis over het uitvoeringsinstrumentarium. Het toezicht en de handhaving gebeurt vooral binnen en op papier. De procedures en werkinstructies die daarbij worden gehanteerd verdienen ook in veel gevallen nog aandacht. Resultaat is dat er weinig toezicht en handhaving in het veld is en dat er weinig wordt opgetreden tegen overtredingen. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee onvoldoende. De sleutel ligt dus bij de bevoegde gezagen. Zij staan aan de lat om lokaal bodembeheer in te vullen en bij dat beheer hoort een goed zicht op- en toezicht en handhaving van- de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Zodra alle bevoegde overheden die taak beter gaan oppakken, zal het meldgedrag van toepassers (zowel ondernemers als overheden) ook sterk verbeteren, zo is de algemene verwachting. Dezelfde overheden zijn vaak ook toepasser van bouwstoffen, grond en bagger en hebben in die rol een voorbeeldfunctie. Bij die voorbeeldfunctie hoort uiteraard dat deze overheden zich juist ook als opdrachtgever of uitvoerder houden aan de regels van het besluit bodemkwaliteit. Ook het niveau van toezicht en handhaving zelf verdient verbetering, de in 2009 uit te brengen HUM-Bbk moet daaraan bijdragen. De VROM-Inspectie heeft eind 2008 het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit opgesteld. Veel bevoegde overheden voldoen nog niet aan dit Adequaat niveau. Er zal, in overleg met het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit, een actieprogramma voor 2009 worden ontwikkeld dat moet bijdragen aan het bereiken van het adequate niveau bij decentrale overheden.

In het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt vooruitlopend daarop aandacht geschonken aan het Adequaat niveau bij de uitwerking van het decentrale beleid. Aanbevolen wordt om niet alleen bij het maken van beleid maar juist ook op het gebied van toezicht en handhaving te streven naar samenwerkingsverbanden en schaalvergroting om zo meer capaciteit en meer kennis en kwaliteit te genereren voor toezicht en handhaving in het veld. Alle provincies en bijna alle bevoegd gezag gemeenten Wbb nemen op vrijwillige basis deel in een onderling visitatiesysteem, dat de

implementatie van een kwaliteitssysteem voor bodembeheer in de eigen organisatie, begeleidt en stimuleert. Dit wordt als een effectief middel ervaren.

Kwalibo

Er is veel behoefte om de exacte reikwijdte en werking van kwalibo te kennen. De implementatie van kwalibo is dus in volle gang, waarbij spelers op de markt (zowel overheden als bedrijfsleven) zoeken naar de juiste balans tussen kwaliteit en kosten. Aanbevolen wordt om de communicatie over de reikwijdte en werking van kwalibo te versterken. Uit de gegevens over het certificatietoezicht en het accreditatietoezicht blijkt een groot aantal afwijkingen. Dit betekent enerzijds dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden. Het betekent ook dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen. In 2008 is er in vier gevallen opgetreden tegen onjuist handelen. Certificatie / accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij indien mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt nodig en effectief. De naleving door het bedrijfsleven van de administratieve bepalingen van het KWALIBO-systeem blijkt voldoende. Het kennis- en uitvoeringsniveau van waterkwaliteitsbeheerders met betrekking tot de KWALIBO-regelgeving is onvoldoende. De veronderstelling is dat op gemeentelijk niveau hetzelfde zal worden geconstateerd. De IVW doet een aantal aanbevelingen om deze situatie te verbeteren.

Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd. Veel producenten maken nog gebruik van de certificeringsregels van het Bouwstoffenbesluit via het overgangsrecht. Om die reden is ook nog geen goed beeld te geven van de ontwikkeling van de administratieve lasten. De indruk bestaat wel dat de sector de implementatie van dit onderdeel van het Besluit bodemkwaliteit goed heeft opgepakt. Vooralsnog verloopt de implementatie van dit onderdeel van het Besluit bodemkwaliteit, met uitzondering van een beperkt aantal uitvoeringsvraagstukken die in de daarvoor opgerichte werkgroep zijn besproken, zonder noemenswaardige problemen.

Grond en bagger

Het beleidskader voor grond en baggerspecie is in veel aspecten nieuw en vraagt om een andere werkwijze van met name de decentrale overheden. De eerste ervaringen in pilotprojecten zijn wel dat het gebiedsgerichte kader werkbaar is. Het beleidskader roept bij alle betrokken partijen die zich inwerken in de materie veel vragen op over hoe de regels nu precies werken en uitgelegd moeten worden. De helpdesk en het kennisplein van Bodem+ voorzien daarbij in een grote behoefte. Er is in de dagelijkse praktijk van het toepassen van grond en baggerspecie nog veel sprake van overgangsrecht, maar alle betrokken partijen zijn wel bezig hun bestaande werkwijze om te buigen naar een werkwijze die strookt met het Besluit bodemkwaliteit. Gemeenten, milieudiensten en waterschappen zijn in groten getale aan de slag met het maken van een onderbouwde keuze voor lokaal bodembeheer. In die gebiedspecifieke kaders liggen de kansen voor verruiming van de toepassing van grond en baggerspecie.

De werkwijze met behandeling van uitvoeringsvraagstukken stelt ons in staat om dreigende stagnaties voor te zijn. Mogelijke stagnaties in het oplossen van de baggeroppgave kunnen optreden als gevolg van de maatschappelijke onrust bij de verondieping van enkele voormalige zandwinplassen en het toetsen aan nieuwe stoffen bij het op de kant zetten van baggerspecie. In 2009 moet blijken of de oplossingsrichtingen die zijn aangedragen voor beide uitvoeringsvraagstukken zodanig zijn dat deze dreigende stagnatie niet gaat optreden.

Aanpak monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogt de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar.

Inleiding

Voor u ligt het eerste monitoringsverslag van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit over het jaar 2008. Het Besluit bodemkwaliteit betreft een verzameling van regels die gaan over kwaliteitsborging en het toepassen van bouwstoffen en grond en bagger. Deze regels zijn deels al voor 2008 ingevoerd (kwalibo), deels begin 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en deels medio 2008 (toepassen van bouwstoffen en grond en baggerspecie op de landbodem) ingevoerd. Daarnaast is in het Besluit bodemkwaliteit een relatief langdurig (veelal 3 tot 5 jaar) overgangsbeleid geformuleerd om te voorkomen dat investeringen die al waren gedaan in keuringen, certificaten, aanbestedingen voor werken en beleidsnota's doorkruist werden door de nieuwe regels.

Het Besluit bodemkwaliteit kent een breed scala aan onderwerpen en doelstellingen. In het kader van de monitoring zijn een groot aantal indicatoren opgesteld die gezamenlijk met de informatie uit een enquête, de helpdesk van bodemplus, de Impuls Lokaal Bodembeheer en diverse uitvoeringsvraagstukken een beeld geven van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit en dus de realisatie van de doelstellingen. Omwille van de leesbaarheid zijn de indicatoren opgenomen in een bijlage bij dit verslag. Daar waar de resultaten van indicatoren noodzakelijk zijn voor het begrip van de tekst zijn deze resultaten opgenomen in de tekst.

Het Besluit bodemkwaliteit is een dossier wat na het tot stand komen van de regelgeving niet over de schutting is gegooid bij de uitvoeringspraktijk. Er is bijzonder veel geïnvesteerd in het verhogen van kennis en vaardigheden bij de uitvoerende overheden en het bedrijfsleven op het gebied van kwalibo, toepassen bouwstoffen en duurzaam bodembeheer. De bodemhelpdesk, het kennisplein en de vele presentaties en workshops in het land zijn de tastbare bewijzen daarvan.

Bij deze monitoring is gestreefd naar het vastleggen van een zo reëel mogelijk beeld van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Door de veel omvattendheid van het Besluit bodemkwaliteit is gestreefd naar het vastleggen van zaken op hoofdlijnen, waarbij gebruik is gemaakt van de kennis van vele betrokkenen bij de totstandkoming van dit verslag. Dit verslag is in een nauwe samenwerking met het implementatieteam en de werkgroepen monitoring implementatie Besluit bodemkwaliteit tot stand gekomen. In het implementatieteam en de werkgroepen zijn alle overheden alsmede het bedrijfsleven vertegenwoordigd. Daarnaast is het verslag op 26 februari 2009 voorgelegd aan een brede groep mensen die niet direct zijn vertegenwoordigd in het implementatieteam of de werkgroepen. De wijze van totstandkoming en de brede betrokkenheid uit het werkveld bij dit verslag leidt bij de secretaris van dit verslag tot de conclusie dat met een redelijke inspanning een goed monitoringsverslag tot stand is gekomen. De betrokkenheid van alle partijen bij de totstandkoming van dit verslag heeft ook geleid tot een gezamenlijk bewustzijn over de stand van de implementatie na het eerste jaar Besluit bodemkwaliteit.

Het implementatieteam dankt iedereen die betrokken is geweest bij het tot stand komen van dit verslag.

Utrecht, 31 maart 2009

Michiel Gadella, SenterNovem/Bodem+
Secretaris Implementatieteam Besluit bodemkwaliteit

1. Doelstellingen Besluit

In het monitoringsplan¹ zijn de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit opgenomen. De tekst in dit hoofdstuk is gebaseerd op de tekst uit het monitoringsplan.

Het monitoren van de mate van implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gedaan door de effecten op de uitvoeringspraktijk zo goed mogelijk te vergelijken met de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Hierbij zijn twee soorten doelstellingen te onderscheiden.

Ten eerste de doelstellingen van het beleid zoals die ook al golden onder het Bouwstoffenbesluit en die zijn blijven gelden:

1. Verantwoord hergebruik bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen.
2. Meer en verantwoord hergebruik grond en bagger; verminderen gebruik primaire materialen.
3. Beschermen van de bodem.

Ten tweede de uitgangspunten voor het maken van een nieuw besluit:

4. Verbeteren kwaliteit uitvoering;
5. Opheffen stagnaties;
6. Vereenvoudigen regelgeving;
7. Verminderen administratieve lasten;
8. Verbeteren handhaafbaarheid;
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa.

Een nevendoeel van de monitoring is om de samenwerking met en tussen de maatschappelijke partners te verbeteren. Een goede samenwerking en een goede relatie stellen Bodem+ en VROM in staat om het ontwikkelen en het uitvoeren van het beleid zo effectief mogelijk te kunnen laten verlopen. In dit verslag gaan we daarom ook in op de wijze waarop de monitoring is georganiseerd. Dat doen we in hoofdstuk 5.

Wanneer we kijken naar de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit is er een aantal dat specifiek is voor de hoofdstukken kwalibo, bouwstoffen en grond en bagger en een aantal doelstellingen dat geldt voor alle drie de onderwerpen. In onderstaande tabel is dat weergegeven

Tabel 1 Doelstellingen Besluit bodemkwaliteit per onderwerp

Doelstelling	Kwalibo	Bouwstoffen	Grond en bagger
1. Verantwoord hergebruik van bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen		X	
2. Meer en verantwoord hergebruik van grond en bagger, verminderen gebruik primaire materialen			X
3. Beschermen van bodem		X	X
4. Verbeteren kwaliteit van de uitvoering	X		
5. Opheffen stagnaties		X	X
6. Vereenvoudiging regelgeving	X	X	X
7. Verminderen administratieve lasten	X	X	X
8. Verbeteren handhaving	X	X	X
9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa	X	X	X

In dit monitoringsverslag wordt in de hoofdstukken 2, 3 en 4 ingegaan op de monitoringsresultaten opgesplitst naar de onderwerpen kwalibo en handhaving (H2), toepassen van Bouwstoffen (H3) en

¹ Implementatie Besluit Bodemkwaliteit, Monitoringsplan, SenterNovem/Bodem+, oktober 2007

toepassen van Grond en bagger (H4). In hoofdstuk 6 wordt op basis van deze resultaten een beschouwing gegeven in hoeverre de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit vooralsnog worden bereikt.

2. Kwalibo, Toezicht & handhaving

In dit hoofdstuk zijn de onderwerpen kwalibo, toezicht en handhaving gezamenlijk opgenomen. Dit hoofdstuk is gesplitst in 3 delen. In paragraaf 2.1 wordt ingegaan op de landelijke bevindingen en inspanningen die worden verricht op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving. In paragraaf 2.2 is dat op decentraal niveau opgenomen en paragraaf 2.3 geeft een beschouwing over het functioneren van het kwalibosysteem.

Bevindingen op landelijk niveau

Het meldpunt bodemkwaliteit functioneert (los van de bevindingen over het slechte meldgedrag in de sector) in het eerste jaar van haar bestaan naar behoren. Verbeteringen aan het systeem worden doorgevoerd op basis van wensen van gebruikers.

Het toezichtloket bodem heeft een bemoedigend aantal meldingen ontvangen (386). Het overgrote deel van de meldingen heeft betrekking op de droge bodem en meer dan de helft van de signalen had betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden door organisaties of personen die niet erkend waren voor die werkzaamheden. In bijna 10 % van de signalen bij de droge bodem heeft het signaal geleid tot een sanctie in de vorm van een aanzegging tot dwangsom of waarschuwingsbrief. De aanbrengrers van signalen hebben aangegeven dat zij behoefte hebben aan verbetering van de afhandelingsnelheid van signalen en de terugkoppeling van de afhandeling van signalen. Deze zaken worden in 2009 door de VROM inspectie verder opgepakt.

De eerste ervaringen opgedaan met ketentoezicht in een pilotsituatie in vier provincies zijn positief. Bij deze pilots hebben interventieteams zich gericht op free-riders (schakels in de keten waar regelconformiteit niet vanzelfsprekend is). Aanbevolen wordt om het ketentoezicht via interventieteams verder uit te breiden.

Overall beeld op landelijk niveau is dat een goede start is gemaakt met de implementatie van het ketentoezicht en het daarbij behorende instrumentarium. Voor verdergaande implementatie is intensivering van het ketentoezicht en het gebruik van het instrumentarium (toezichtloket en landelijk meldpunt) noodzakelijk.

In 2008 zijn door de VROM Inlichtingen- en Opsporingsdienst (VROM-IOD) twee strafrechtelijke onderzoeken gestart. Eén onderzoek had betrekking op een bodemadviesbureau dat 13 jaar lang analyseresultaten heeft vervalst. Gezien de frequentie waarmee deze activiteiten werden uitgevoerd, wordt geschat dat er mogelijk 1800 locaties in Nederland zijn waar een vervalste analyse is afgegeven. De erkenning van het betreffende bedrijf is inmiddels ingetrokken.

Het twee onderzoek richtte zich op de stort van ongeveer 90.000 ton grond en bouw- en sloopafval in een ontgrondingplas vanaf 2004. Niet alleen het verdachte bedrijf wordt onderzocht, maar ook de rol van verschillende overheden zoals gemeente, provincie en het waterschap is onderwerp van onderzoek. In het tweede kwartaal 2009 wordt het onderzoek afgerond en het proces-verbaal aan het Functioneel Parket aangeboden.

Bevindingen op decentraal niveau

Er is in de bodemsector zorg over een gelijk speelveld voor alle spelers. Een afdoend toezicht en handhaving moet zorgen voor dit gelijke speelveld. In het bijzonder op het gebied van toezicht en handhaving kampen we met een historie vanuit het Bouwstoffenbesluit waarin zowel het melden door de toepassers als het toezicht en de handhaving daarop niet vanzelfsprekend waren. Uit de enquête onder gemeenten, waterschappen en regionale directies van Rijkswaterstaat blijkt dit ook. De kennis over het Besluit bodemkwaliteit is op een redelijk niveau, al moet worden geïnvesteerd in kennis over het uitvoeringsinstrumentarium. Het toezicht en de handhaving gebeurt vooral binnen en op papier. De procedures en werkinstructies die daarbij worden gehanteerd verdienen ook in veel gevallen nog aandacht. Resultaat is dat er weinig toezicht en handhaving in het veld is en dat er weinig wordt opgetreden tegen overtredingen. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee onvoldoende. De sleutel ligt dus bij de bevoegde gezagen. Zij staan aan de lat om lokaal bodembeheer in te vullen en bij

dat beheer hoort een goed zicht op- en toezicht en handhaving van- de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Zodra alle bevoegde overheden die taak beter gaan oppakken, zal het meldgedrag van toepassers (zowel ondernemers als overheden) ook sterk verbeteren, zo is de algemene verwachting. Dezelfde overheden zijn vaak ook toepasser van bouwstoffen, grond en bagger en hebben in die rol een voorbeeldfunctie. Bij die voorbeeldfunctie hoort uiteraard dat deze overheden zich juist ook als opdrachtgever of uitvoerder houden aan de regels van het besluit bodemkwaliteit. Ook het niveau van toezicht en handhaving zelf verdient verbetering, de in 2009 uit te brengen HUM-Bbk moet daaraan bijdragen. De VROM inspectie heeft eind 2008 het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit opgesteld. Veel bevoegde overheden voldoen nog niet aan dit Adequaat niveau. Er zal, in overleg met het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit, een actieprogramma voor 2009 worden ontwikkeld dat moet bijdragen aan het bereiken van het adequate niveau bij decentrale overheden.

In het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt vooruitlopend daarop aandacht geschonken aan het Adequaat niveau bij de uitwerking van het decentrale beleid. Aanbevolen wordt om niet alleen bij het maken van beleid maar juist ook op het gebied van toezicht en handhaving te streven naar samenwerkingsverbanden en schaalvergroting om zo meer capaciteit en meer kennis en kwaliteit te genereren voor toezicht en handhaving in het veld. Alle provincies en bijna alle bevoegd gezag gemeenten Wbb nemen op vrijwillige basis deel in een onderling visitatiesysteem, dat de implementatie van een kwaliteitssysteem voor bodembeheer in de eigen organisatie, begeleidt en stimuleert. Dit wordt als een effectief middel ervaren.

Kwalibo

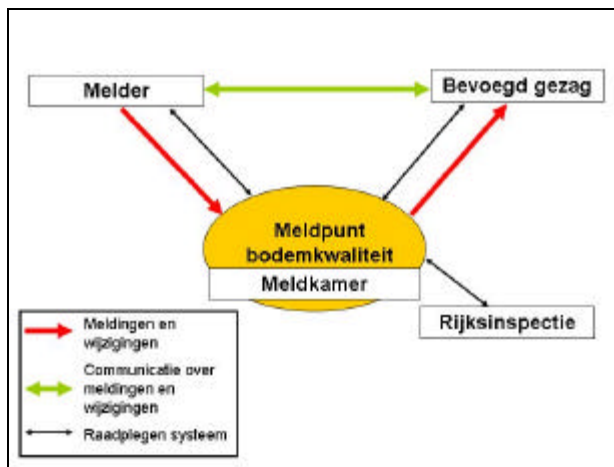
Er is veel behoefte om de exacte reikwijdte en werking van kwalibo te kennen. De implementatie van kwalibo is dus in volle gang, waarbij spelers op de markt (zowel overheden als bedrijfsleven) zoeken naar de juiste balans tussen kwaliteit en kosten. Aanbevolen wordt om de communicatie over de reikwijdte en werking van kwalibo te versterken. Uit de gegevens over het certificatie-toezicht en het accreditatie-toezicht blijkt een groot aantal afwijkingen. Dit betekent enerzijds dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden. Het betekent ook dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen. In 2008 is er in vier gevallen opgetreden tegen onjuist handelen. Certificatie / accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij indien mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt nodig en effectief. De naleving door het bedrijfsleven van de administratieve bepalingen van het KWALIBO-systeem blijkt voldoende. Het kennis- en uitvoeringsniveau van waterkwaliteitsbeheerders met betrekking tot de KWALIBO-regelgeving is onvoldoende. De veronderstelling is dat op gemeentelijk niveau hetzelfde zal worden geconstateerd. De IVW doet een aantal aanbevelingen om deze situatie te verbeteren.

2.1. Bevindingen op landelijk niveau

2.1.1. Meldpunt bodemkwaliteit

Het meldpunt bodemkwaliteit is gelijk met de inwerkingtreding van het besluit bodemkwaliteit gestart. Alle toepassingen die worden uitgevoerd in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en die meldingsplichtig zijn dienen via het meldpunt bodemkwaliteit te worden gemeld. Het meldpunt bodemkwaliteit betreft een digitaal webformulier waarmee kan worden gemeld. Alle meldingen worden door het meldpunt automatisch doorgezonden naar het bevoegd gezag. De beoordeling van de ingediende meldingen wordt door de bevoegde gezagen gedaan. Alle meldingen blijven bewaard in het meldsysteem en het meldsysteem is daarmee een belangrijke schakel in het ketentoezicht.

Figuur 1 Vereenvoudigd stroomschema meldpunt bodemkwaliteit

Gebruikers van het systeem

Om van het meldsysteem gebruik te maken is een account nodig. Melders kunnen zelf in het meldsysteem een account aanmaken. Voor het bevoegd gezag maakt de meldkamer van het meldpunt een account aan. Het bevoegd gezag kan de hiervoor benodigde gegevens opgeven via een invulformulier op de Bodem+ site.

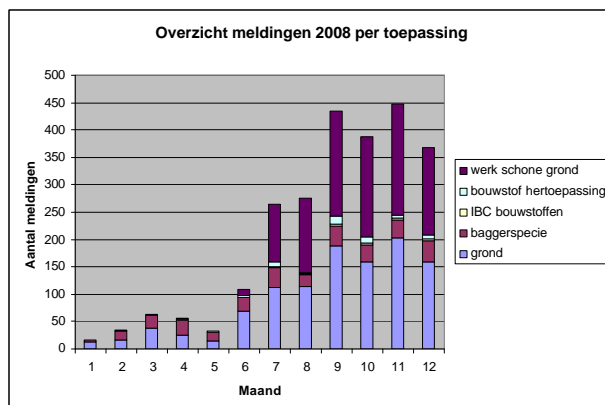
Van het bevoegd gezag op de waterbodembodem, de waterschappen, hoogheemraadschappen en de regio's van Rijkswaterstaat, hebben alle organisaties een account aangevraagd. Van de gemeentes hebben 33 van de 443 gemeentes nog geen gegevens aangeleverd. Van de provincies 3. In de aanloopfase van het meldpunt in 2007 en opnieuw voor de inwerkingtreding op 1 juli 2008 zijn alle gemeentes en provincies zowel per email als telefonisch benaderd. Voorlopig zullen de overgebleven gemeentes en provincies worden benaderd op het moment dat er een melding binnenkomt die moet worden doorgezonden.

Melders kunnen via het voorportaal van het meldsysteem zelf een account aanmaken. Tot 1 januari 2009 hebben 881 melders een (hoofd)account aangemaakt.

Aantallen meldingen

In Figuur 2 is een overzicht gegeven van de ontwikkeling van de meldingen in 2008. In de hoofdstukken 3 en 4 wordt nader ingegaan op de inhoud van deze meldingen. Het aantal meldingen in het meldsysteem is beperkt. Dat komt deels door het feit dat er sprake is van overgangsrecht en in dat kader de meldingen nog rechtstreeks aan het bevoegd gezag moeten worden gezonden. Een andere oorzaak is gelegen in het slechte meldgedrag in de bodemsector. Daarover meer in paragraaf 2.2.

Figuur 2 Ontwikkeling aantallen meldingen in 2008

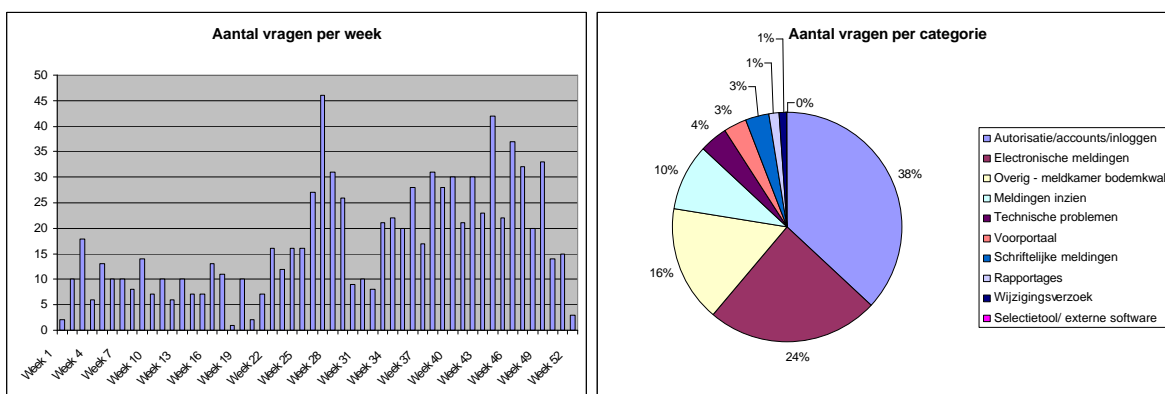
Functioneren van het meldsysteem

Het meldpunt bodemkwaliteit heeft een meldkamer. De meldkamer biedt technische ondersteuning aan gebruikers en verwerkt schriftelijke meldformulieren. Daarnaast kunnen gebruikers contact opnemen met de meldkamer voor suggesties voor de verbetering van het meldsysteem of voor informatie over rapportagemogelijkheden.

Rond 1 juli bij de inwerkingtreding van het besluit voor toepassingen op de landbodem en rond 17 oktober bij de oplevering van de nieuwe release was een piek te zien in het aantal gestelde vragen.

Een groot deel van de vragen (37 %) heeft betrekking op het aanvragen van een account. Melders weten het voorportaal niet te vinden via de SenterNovem site. Daarnaast komt de bevestigingsemail met een activeringslink regelmatig niet aan. Gebruikers kunnen het account dan niet zelf activeren. De servicedesk van de leverancier moet dit account dan handmatig activeren in de database.

De meeste vragen (40 %) zijn gesteld door het bedrijfsleven, 28 % van de vragen zijn gesteld door gemeentes.

Op 1 juli is er een nieuwe release opgeleverd van het meldsysteem. In deze release zijn de nieuwe wettelijke eisen geïmplementeerd: het melden van schone grond en de aanvullende meldingsverplichtingen voor IBC-bouwstoffen. In een tweede release op 17 oktober zijn een aantal gebruikerswensen gerealiseerd. Zo is het nu mogelijk om meerdere bijlagen mee te zenden met de melding, de navigatie tussen de schermen is verbeterd en het zoekscherm is van opzet gewijzigd, wat de snelheid van het zoeken ten goede komt.

Daarnaast zijn in de database aanpassingen gedaan om uitwisseling met andere systemen in de toekomst mogelijk te maken. Hiervoor is maximaal aangesloten bij het SIKB protocol 0101.

Voordat een nieuwe release in productie wordt genomen worden verschillende testen uitgevoerd, onder andere een gebruikerstest. Voor deze gebruikerstest wordt gebruik gemaakt van een klankbordgroep. Bij de deelnemers van de klankbordgroep blijft de bereidheid om deel te nemen aan het testen van de kant van het Bevoegd gezag en Inspectie achter in vergelijking tot de melders.

Bodem+ neemt in 2009 deel aan het project Digitaal Normaal van het SIKB. In dat kader worden een aantal pilots uitgevoerd om te komen tot digitale uitwisseling van bodemgegevens. Een van de pilots betreft het Meldsysteem bodemkwaliteit. Doel is om het voor melders mogelijk te maken om via een export uit eigen systeem meldingsinformatie over te brengen naar het meldsysteem. Daarnaast wordt het met de melding meegezonden xml-bericht uitgebreid. Deze informatie kan door het Bevoegd gezag worden ingelezen in het eigen handhavingssysteem. Voorwaarde is dat de systemen voldoen aan het SIKB protocol 0101. De velden in de database van het meldsysteem zijn hiervoor al aangepast.

Uit bovenstaande kan worden opgemaakt dat het meldpunt bodemkwaliteit (los van de bevindingen over het slechte meldgedrag in de bodemsector) op dit moment goed functioneert. Er is een structuur waarin dagelijkse vragen van gebruikers via de meldkamer worden opgelost en structurele vraagstukken in overleg met een gebruikersgroep via het uitbrengen van nieuwe releases van het meldpunt worden opgelost. Daarnaast wordt toegewerkt naar voorzieningen die digitaal melden mogelijk maken, wat zal leiden tot besparing van administratieve en bestuurlijke lasten.

2.1.2. Uitvoeringsvraagstukken

In 2008 zijn in totaal 178 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+. In onderstaande tabel zijn die uitvoeringsvraagstukken verdeeld naar onderwerp. Een optelling van de uitvoeringsvraagstukken per onderwerp leidt tot een som die groter is dan 178. De oorzaak daarvan is dat sommige uitvoeringsvraagstukken op meer dan 1 onderwerp betrekking hebben. Bij de onderverdeling in percentages is daarmee rekening gehouden.

Tabel 2 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar onderwerp

Onderwerp	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Kwalibo	26 (13 %)
Toezicht en handhaving	14 (7 %)
Bouwstoffen	48 (23 %)
Grond en bagger	118 (57 %)
Totaal	178 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die worden ingediend krijgen allemaal een status van afhandeling mee. De status van uitvoeringsvraagstukken verandert met een zekere regelmaat, omdat uitvoeringsvraagstukken worden opgepakt en opgelost. Eind december 2008 is de verdeling van de uitvoeringsvraagstukken naar status van afhandeling zoals onderstaand weergegeven.

Tabel 3 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar status van afhandeling

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Afgehandeld of geadresseerd	A	143 (80 %)
Nader onderzoek naar uitvoeringsvraagstuk door Bodem+	B	8 (4 %)
Nadere bespreking van uitvoeringsvraagstuk door Bodem+ en VROM	C	8 (4 %)
In behandeling bij de werkgroepen	D	19 (11 %)
Totaal		178 (100 %)

Naast de status is vooral de aard van de uitvoeringsvraagstukken van belang. Onderstaande tabel geeft een onderverdeling naar de aard van de uitvoeringsvraagstukken weer. De aard van de uitvoeringsvraagstukken is statisch, dat wil zeggen dat zij onafhankelijk is van de status van afhandeling van de uitvoeringsvraagstukken.

Tabel 4 Uitvoeringsvraagstukken, onderverdeling naar aard van het uitvoeringsvraagstuk

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	52 (29 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	46 (26 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	45 (25 %)
Uitvoeringsvraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	35 (20 %)
Totaal		178 (100 %)

De onderverdeling van de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van kwalibo is weergegeven in Tabel 5. De procentuele onderverdeling van vraagstukken op het gebied van kwalibo naar aard van de vraagstukken geeft aan dat de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van kwalibo vooral spelen in de categorieën 1 t/m 3 en minder van het niveau zijn voor behandeling in de werkgroepen. Voor zover de uitvoeringsvraagstukken geagendeerd zijn bij de werkgroepen gaat het om vraagstukken die zowel over kwalibo als toezicht en handhaving gaan (vraagstukken 137, 170 en 175 in Tabel 7), danwel om een vraagstuk dat vanwege de link met certificering is ingebracht in de werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving (uitvoeringsvraagstuk 163 in Tabel 7). De onderverdeling van de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van toezicht en handhaving is weergegeven in Tabel 6. Uit Tabel 6 blijkt dat voor het onderwerp toezicht en handhaving het relatief vaak noodzakelijk is om een uitvoeringsvraagstuk voor te leggen aan de werkgroep.

Tabel 5 Uitvoeringsvraagstukken Kwalibo, onderverdeling naar de aard van het uitvoeringsvraagstuk

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	11 (42 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	6 (23 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	5 (19 %)
Uitvoeringsvraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	4 (15 %)
Totaal		26 (100 %)

Tabel 6 Uitvoeringsvraagstukken toezicht en handhaving, onderverdeling naar de aard van het uitvoeringsvraagstuk

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	1 (7 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	3 (21 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	3 (21 %)
Uitvoeringsvraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	7 (50 %)

Totaal		14 (100 %)
---------------	--	-------------------

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in Tabel 7.

Tabel 7 Uitvoeringsvraagstukken behandelt of te behandelen in werkgroep kwalibo, toezicht en handhaving

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
55	Melden groot-schalige toepassing	Bevoegde overheden willen graag voorafgaand aan uitvoering op de hoogte zijn van uitvoeringswijze/grondstromenplan bij grote werken. Formeel volstaat een melding 5 dagen voorafgaand aan toepassing. Daarnaast is het een probleem voldoende kennis en capaciteit voor deze werken bij een kleine gemeente te mobiliseren	In de werkgroep is een praktijkvoorbeeld uit Brabant besproken waarin via samenwerking en het beschikbaar stellen van een deskundigenpool het probleem van tijdige informatie alsmede kennis en capaciteit wordt opgepakt. Deze best-practise wordt aan diverse partijen aangeboden.	Geadresseerd
98	Bevoegdheid en provincie bij grote WM inrichtingen	Bij grote WM-inrichtingen is de provincie bevoegd gezag, maar het vaststellen van de bodembeheernota is voorbehouden aan de gemeente. Dit vraagt om afstemming, zeker wanneer het grondgebied van de inrichting zich over meerdere gemeenten uitstrekt	Bodem+ maakt FAQ waarin de mogelijkheden worden geschetst om voor een inrichting een deelbodembeheernota op te stellen en die te laten vaststellen door de raad van de gemeente(n). Tevens wordt getoetst of dat voldoende het probleem tackelt van de betrokken ondernemingen	Onder handen
101	Meldgedrag	Ontbreken naleefgedrag meldplicht. Momenteel wordt in sommige bedrijfstakken nauwelijks gemeld, een redelijk aantal gemeenten stimuleert dit door aan te geven de meldingen niet te zullen verwerken/ handhaven, de pakkans is klein vanwege capaciteit & professionaliteit van de handhaving.	Bodem+ heeft versterking van de handhaving als speerpunt opgenomen in het programma voor 2009. Dat begint bij de uitrol van de HUM-Bbk. Bij de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt hiervoor ook aandacht gevraagd.	Geadresseerd
137	Erkenningsplicht bij saneringen	Toenemend aantal signalen van bevoegd gezag Wbb dat bodemsaneringen uitgevoerd worden door niet-erkende bodemintermediairs. Ook signalen dat VI niet (adequaat) optreedt en gedoogd. Diverse bevoegde overheden Wbb geven aan dat ook enthousiasme om dergelijke overtredingen te melden via het Toezichtslotet hierdoor tanende is.	Punt is besproken met VI en opgepakt. VI heeft een handhavingweek Kwalibo in het najaar gehouden waarbij bij verschillende saneringen is gekeken naar de opvolging van de kwalibo verplichtingen. Duidelijke verbetering is inmiddels waarneembaar.	Geadresseerd
148	Opvolging meldingen	Signalen dat gemeenten meldingen niet adequaat verwerken	Het op peil brengen van kennis en capaciteit bij de bevoegde overheden is een traject dat enige tijd zal vergen. Een tweetal acties is uitgezet om dat te bevorderen. De HUM-Bbk is gereed en zal in het voorjaar van 2009 worden uitgerold in 7 regionale bijeenkomsten, De adviseurs in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer is gevraagd om het adequaat niveau Bbk onder de aandacht te brengen bij de partijen die zij adviseren.-	Blijvend op agenda werkgroepen en implementatie team
163	Definitie van granietzand	De fijne fractie van granietzand wordt als grond gezien. Product is tot op heden gecertificeerd onder de BRL voor steenslag dat als bouwstof wordt gezien. Anders certificeren leidt tot meerkosten.	Intron gaat aan de slag met een aanpassing van de BRL 9324, waarbij de keuringsinspanning is afgestemd op de contacte en schone samenstelling van het materiaal en dus ook beperkt. Punt behoort eigenlijk op agenda werkgroepen bouwstoffen en grond en bagger, maar is vanwege link met	Geadresseerd in jan/feb 2009

			certificering in deze werkgroep behandeld.	
170	Erkenningsplicht bij tankverwijdering	Door de erkenningplicht bij tankverwijdering moet nu analytisch onderzoek worden gedaan terwijl in het verleden vaak kon worden volstaan met organoleptische waarnemingen. Gevolg is kostenverhoging	Er wordt vanuitgegaan dat het een bewuste keuze is geweest om analytisch onderzoek te eisen (Bodem+ checkt). Signaal (meer kosten = meer kans op niet-erkend verwijderen) moet leiden tot verhoogde attentie bij handhavers. Bij aanpassing van de HUM-Wbb wordt dit punt daarom meegenomen.	Geadresseerd in jan/feb 2009
175	Erkenningsplicht bij kleine saneringen	Door de erkenningplicht bij kleine saneringen zijn de kosten sterk gestegen. Er bestaat vrees dat dit gaat leiden tot ontduiking van de regelgeving en milieuschade	Kostenverhoging is deels het gevolg van meer aandacht voor het werken volgens de regels (aanwezigheid MKB'er, veiligheidsvoorschriften ARBO-wetgeving etc). Dat is een gewenste ontwikkeling, echter de kostenverhoging vergroot het risico op illegaal saneren. Bij de aanpassing van de HUM-Wbb wordt dit handavingsrisico nadrukkelijk onder de aandacht gebracht.	Geadresseerd in jan/feb 2009

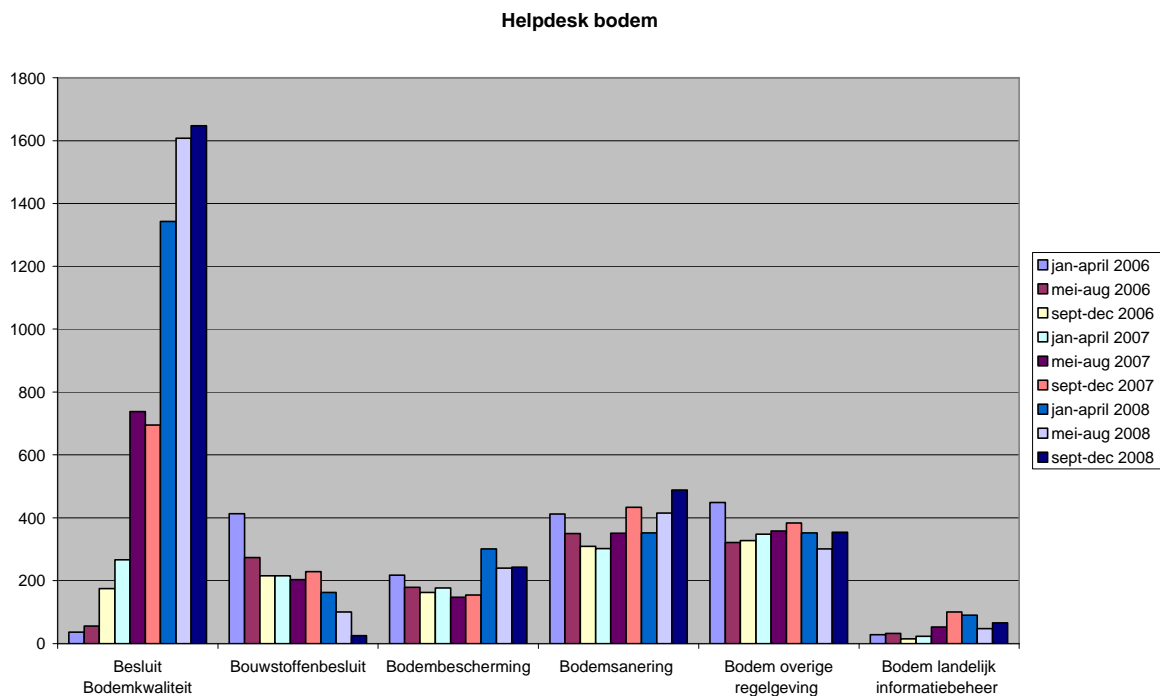
Uit het bovenstaande is op te maken dat de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving over 2 hoofdzaken gaan:

- Er is in de bodemsector zorg over een gelijk speelveld voor alle spelers. Een afdoende toezicht en handhaving inclusief het optreden tegen geconstateerde overtredingen moet zorgen voor dit gelijke speelveld. In het bijzonder op het gebied van toezicht en handhaving kampen we met een historie vanuit het Bouwstoffenbesluit waarin zowel het melden door de toepassers (inclusief overheden zelf als toepasser) als het toezicht en de handhaving daarop en het optreden tegen overtredingen niet vanzelfsprekend waren. De sleutel ligt bij de bevoegde gezagen. Zij staan aan de lat om lokaal bodembeheer in te vullen en bij dat beheer hoort een goed zicht op- en toezicht en handhaving van- de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Zodra alle bevoegde overheden hun taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit beter gaan oppakken, zal het meldgedrag en het naleefgedrag van toepassers (zowel overheden als ondernemers) sterk verbeteren, zo is de algemene verwachting. Overigens treden overheden veelvuldig op als toepasser en wordt de voorbeeldfunctie van overheden op het terrein van het Besluit bodemkwaliteit vaak slecht ingevuld.
- Er is zorg over mogelijkerwijze onvoorziene neveneffecten van de invoering van kwalibo. Voor deze zaken is het nodig om daar landelijk een bevestiging of bijstelling van de reikwijdte van kwalibo voor te krijgen. Bespreking van deze effecten in de werkgroep leidt daar ook toe.

2.1.3.Helpdeskvragen en kennisplein

De helpdesk van Bodem+ (hierna aangeduid als de bodemhelpdesk) beantwoordt vragen over bodemwet- en regelgeving. Er zijn in 2008 8.205 vragen gesteld aan de bodemhelpdesk. Daarvan gingen 4.591 vragen (ca 56%) over het Besluit bodemkwaliteit.

Figuur 3 Ontwikkeling aantal vragen aan de bodemhelpdesk (2006-2008)

De vragen aan de bodemhelpdesk over het Besluit bodemkwaliteit zijn sinds de eerste voorpublicatie van het Besluit bodemkwaliteit (december 2006) geleidelijk gestegen. Door de inwerkingtreding van de erkenningsplicht in het kader van kwalibo voor veel werkzaamheden vanaf 1 juli 2007 en de inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit is het aantal vragen nog verder toegenomen. De ontwikkeling van het aantal helpdeskvragen is in organisatorische termen goed opgevangen. Dit blijkt uit het feit dat zowel de doorlooptijd (> 80 % binnen 2 dagen antwoord) als de klanttevredenheid (7,0 – 7,5) onveranderd (hoog) zijn gebleven in 2008. In 2008 is bovendien 90 % van alle vragen door de helpdeskmedewerkers zelf beantwoord (de zogenaamde eerstelijnsvragen).

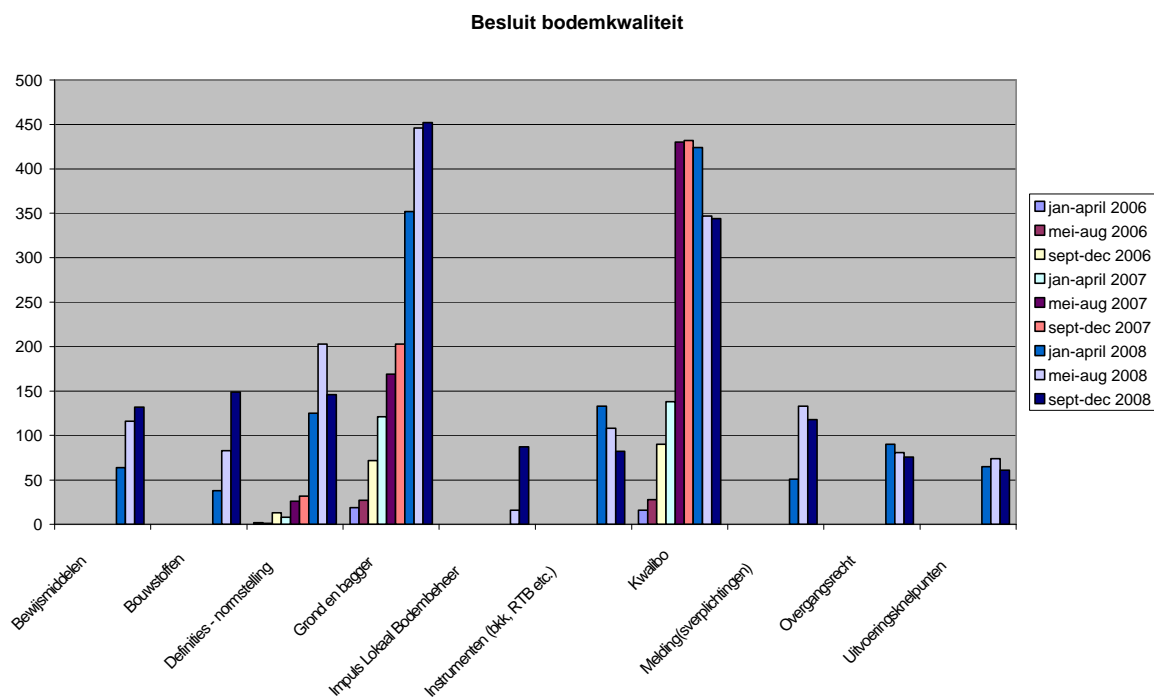
Bodem+ beantwoordt alle vragen aan de vragenstellers en rapporteert regelmatig (aan de werkgroepen, het implementatieteam en voor publicatie op de website) over de rode draad van vragen die zijn gesteld aan de helpdesk². Tevens worden met zekere regelmaat veelgestelde vragen en antwoorden (FAQ's) gepubliceerd en geactualiseerd op de website van bodem+³.

In onderstaande figuur is per subonderwerp de ontwikkeling van het aantal vragen over het Besluit bodemkwaliteit weergegeven. Hieruit blijkt dat de meeste vragen in 2008 zijn gesteld over de subonderwerpen grond en bagger (1.252 vragen) en kwalibo (1.110 vragen).

² Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

³ Veel gestelde vragen kwalibo, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

Figuur 4 Onderverdeling helpdeskvragen Bbk naar subonderwerp (2006-2008)

Het aantal vragen over kwalibo is met name toegenomen sinds 1 juli 2007, het moment dat veel werkzaamheden onder de erkenningsregeling kwalibo zijn komen te vallen. Vanaf het voorjaar van 2008 is het aantal vragen over kwalibo iets afgenomen, maar blijft op een hoog niveau van circa 80 à 90 vragen per maand.

De veelgestelde vragen (antwoorden via www.bodemplus.nl) over kwalibo zijn opgenomen in bijlage 2. Het is uiteraard ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag. Uit de helpdesk zelf, de memo's over de rode draden uit de helpdesk en de veelgestelde vragen over kwalibo zijn echter wel vier hoofdthema's te destilleren:

- Er is behoefte om te weten op welke wijze men een certificaat kan behalen en een erkenning kan aanvragen, welke procedures en termijnen daarbij gelden en wat de stand van zaken van individuele aanvraag om een erkenning is. Hieruit valt af te leiden dat veel partijen bezig zijn om zich te laten erkennen in het kader van één of meerdere werkzaamheden. Kritische kanttekeningen worden met name door zzp'ers gesteld, omdat zij moeilijkheden ondervinden bij het laten certificeren en/of erkennen;
- Er is behoefte om precies te weten hoe men (als opdrachtgever, opdrachtnemer of als bevoegd gezag) kan voldoen aan (of handhaven op) de verplichtingen van kwalibo. Hieruit is af te leiden dat kwalibo voor veel mensen nieuw is en dat vragenstellers bezig zijn om kwalibo te implementeren binnen hun eigen werkwijze en organisatie
- Er is behoefte om exact de reikwijdte van kwalibo (vaak in een concrete situatie) te kennen. Hieruit is enerzijds af te leiden dat vragenstellers bezig zijn om kwalibo te implementeren binnen hun eigen werkwijze en organisatie. Anderzijds blijkt het feit dat binnen de erkende werkzaamheden vaak nuancerings en uitzonderingen zijn aangebracht, vaak in onderliggende normdocumenten, te leiden tot veel vragen. Denk hierbij aan de reikwijdte van een BRL of protocol, het overgangsrecht en vragen of wel of geen persoonserkenning en/of functiescheiding noodzakelijk is. In sommige gevallen (bewerken van verontreinigde grond)

blijkt de interpretatie van de definitie van de werkzaamheid (bijvoorbeeld bij bewerken het uitgeven van grond) van invloed te zijn op de vraag of een activiteit wel of niet onder kwalibo valt. Ook zijn veel vragen gesteld over de erkenningsverplichting bij uitvoering en milieukundige begeleiding van bodemsaneringen van gevallen van niet-ernstige bodemverontreiniging. Soms blijkt uit de achtergrondinformatie bij dergelijke vragen dat de vraag gesteld wordt omdat er een aanzienlijk prijsverschil zit tussen het uitbesteden van werkzaamheden aan een erkend of niet-erkend bodemintermediair.

- Regelmatig komen vraagstellers van zowel de overheid en in iets mindere mate het bedrijfsleven en de adviesbranche met signalen dat werkzaamheden niet in overeenstemming met kwalibo of normdocumenten zijn uitgevoerd. De bodemhelpdesk heeft de vraagstellers gestimuleerd om deze signalen via het toezichtloket bodemsignaal te richten aan de Inspecties.
- Met name vanuit het bedrijfsleven maar in mindere mate ook vanuit de overheid en adviesbranche komen signalen/verzoeken om bepaalde werkzaamheden (bijvoorbeeld eenvoudige (delen van) bodemsaneringen) buiten de erkenningsregeling te laten vallen. Een belangrijk argument hiervoor zijn kostenbesparingen.
- Veel vragen gaan over werkzaamheden die (nog) niet erkend zijn. Voor veel vragenstellers is het niet duidelijk dat sommige delen in de keten (nog) niet onder kwalibo vallen (bijvoorbeeld handling, opslag en transport van grond, ontgraven van licht verontreinigde grond of baggerspecie en advieswerkzaamheden als het rapporteren van onderzoek of het opstellen van een saneringsplan)

Uit bovenstaande punten (met name de laatste twee bullits) is op te maken dat kwalibo bij iedereen in hoofdlijnen wel bekend is, maar dat veel vragenstellers in de praktijk de regels in detail moeten kennen om te kunnen oordelen of voor werkzaamheden een erkenningsplicht geldt. De nuanceringen en gefaseerde invoering van kwalibo zijn vooral bij een relatief kleine kern van direct betrokkenen (werkgroep kwalibo, SIKB, SBK, RvA, CI's, rijksinspectiediensten en kleine groep voorlopers bij decentrale overheden) bekend. De bodemhelpdesk en de websites van Bodem+ en SIKB voorzien in een behoefte voor vragenstellers die in een concrete situatie worden geconfronteerd (vaak door de marktpartijen) met genoemde nuanceringen en gefaseerde inwerkingtreding. Naar aanleiding van voorgaande heeft Bodem+ besloten in samenwerking en afstemming met SIKB in 2009 meer te investeren (via haar communicatiekanalen) in de bekendheid met de exacte reikwijdte van kwalibo. Uit de workshop van 26 februari 2009 is het signaal naar voren gekomen dat kwalibo voor een kostenverhoging zorgt doordat kleine gespecialiseerde bedrijven worden weggedrukt door grotere spelers.

2.1.4. Toezichtloket bodem

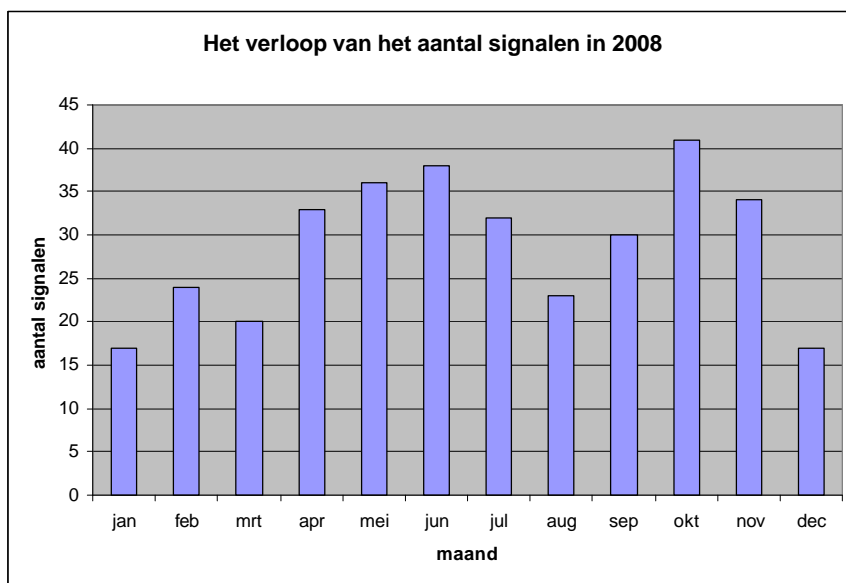
Opzet en doel Toezichtloket

Het Toezichtloket Bodem signalen, waar mogelijke overtredingen en misstanden op bodemgebied kunnen worden ingediend, is in het eerste volle jaar succesvol gebleken. Het loket is in beheer bij de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat. De inspecties willen onder andere via het Toezichtloket bereiken dat het naleefgedrag verbetert. Hiervoor moet onder meer de 'pakkans' worden verhoogd. In de dagelijkse praktijk blijkt dat de pakkans in de branche nog als (zeer) laag wordt ervaren. De directeur van een gerenommeerd bedrijf gaf dit ook toe nadat een dwangsom was aangezegd. Momenteel is kennelijk nog voldoende ruimte voor calculerend gedrag. De lokale bevoegd gezagen en de inspecties kunnen elkaar hier versterken als meer gebruik gemaakt wordt van het toezichtloket. De lokale bevoegd gezagen houden toezicht en handhaven in het kader van het Besluit bodemkwaliteit. De inspecties zullen zich vooral richten op de erkenningen van de bodemintermediairs en de structurele overtreders. Via het toezichtloket komen bodemintermediairs die op verschillende plaatsen overtredingen plegen in beeld.

Aantallen signalen

In 2008 zijn 386 signalen ontvangen. Door startproblemen bij de gezamenlijke registratie van de VROM-Inspectie en de Inspectie Verkeer en Waterstaat ontbreekt in de gegevensanalyses een deel van de signalen die de Inspectie Verkeer en Waterstaat heeft afgehandeld. In Figuur 5 is het verloop van het aantal signalen in 2008 weergegeven. Hieruit is geen duidelijke trend in de ontwikkeling van aantallen af te lezen.

Figuur 5 Het verloop van het aantal signalen in 2008

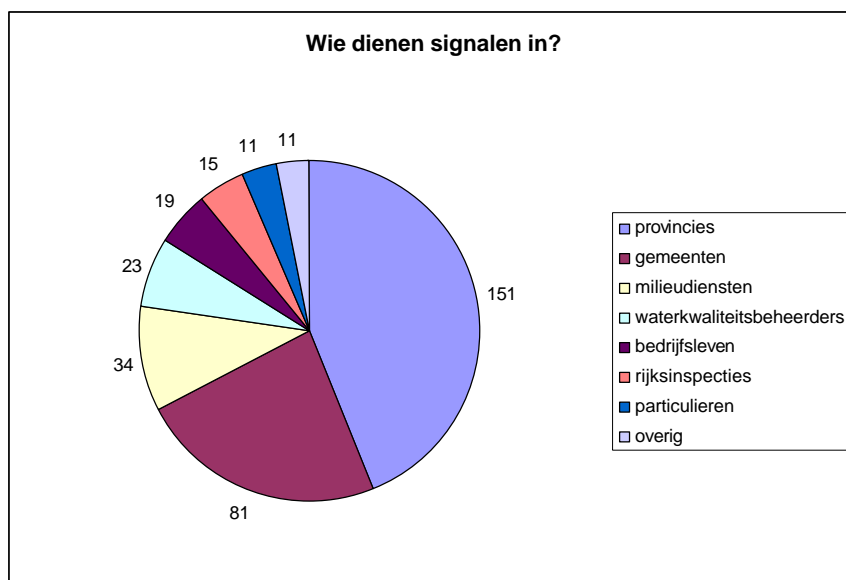
Het aantal ontvangen signalen kan bemoedigend worden genoemd. Signalen worden na ontvangst gescreend. Uitgangspunt hierbij is dat signalen over zaken waaraan prioriteit wordt gegeven actief worden afgehandeld en andere signalen voor (trend)analyses en dossiervorming worden gebruikt. Door trendanalyses uit te voeren kan de handhavingscapaciteit efficiënter worden ingezet op problemen in de praktijk. De uitkomsten van de analyses kunnen aan de handhavingspartners worden teruggegeven zodat de handhavingsketen wordt gesloten.

Wie dienen de signalen in?

In Figuur 6 is aangegeven van welke partijen de signalen in 2008 zijn ontvangen. Hieruit blijkt dat provincies verreweg de meeste signalen hebben ingediend. Dit valt vooral te verklaren door de rol van provincies bij saneringen (Wbb-bevoegd gezag).

Gemeenten blijken ook een zeer belangrijke bron voor signalen. De grotere gemeenten zijn ook Wbb-bevoegd gezag en alle gemeenten zijn bevoegd gezag voor het toepassen van bouwstoffen, grond en bagger op de bodem. Een belangrijke kanttekening is wel dat nog niet de helft van de Wbb-gemeenten (grote gemeenten) ooit een melding heeft gedaan. Regionale milieudiensten vormen hierop een positieve uitzondering. Opvallend is dat het bedrijfsleven zelf ook een relevante bijdrage levert, het systeem zet kennelijk ook toe tot zelfcontrole van de markt.

Figuur 6 **Herkomst van signalen**

Inhoud van de signalen

Meer dan de helft van de signalen had betrekking op het uitvoeren van werkzaamheden door organisaties die niet beschikten over de vereiste erkenning of door personen waarvoor niet de vereiste persoonsregistratie had plaatsgevonden. De overige signalen zijn zeer divers van karakter; het gaat bijvoorbeeld om het niet werken conform normdocumenten, die de handelingen van bodemintermediairs reguleren.

Veel van de signalen hadden betrekking op de 'droge' bodem en zijn door de VROM-Inspectie verder afgehandeld (337 van de 386). De signalen die betrekking hadden op de waterbodem zijn door de Inspectie Verkeer en Waterstaat afgehandeld (49 van de 386). De Inspectie Verkeer en Waterstaat heeft door middel van een promotieactie extra aandacht gevraagd voor het loket bij de waterkwaliteitsbeheerders, omdat door hen nog weinig signalen worden ingediend. Een andere verklaring voor het relatief beperkte aantal signalen dat betrekking heeft op de waterbodem is dat voor de waterbodem een aantal normdocumenten nog in werking moest treden (bijvoorbeeld SIKB-protocol 2003 veldwerk voor waterbodems).

Afhandeling van de signalen

In het jaar 2008 hebben de inspecties op verschillende manieren geïntervenieerd bij bodemintermediairs (zie de voorbeelden). Afhankelijk van de zwaarte van de overtreding zijn er waarschuwingsbrieven verstuurd, dwangsommen of is er een schorsing van de erkenning opgelegd. Bij de 'droge' signalen leidde bijna 10% van de signalen tot een waarschuwingsbrief of aanzegging dwangsom. Een deel van de signalen is voor nader onderzoek doorgeleid naar de Interventieteams bodem die op provinciaal niveau functioneren (zie ook paragraaf 2.1.5). Met certificerende instellingen zijn inmiddels afspraken gemaakt voor het doorgeven van signalen c.q. klachten die bij het toezichtloket zijn ontvangen. Voor nadere informatie over de handhaving van het erkenningensysteem wordt doorverwezen naar paragraaf 2.3.3).

Als ultimum remedium rest altijd nog het strafrechtelijk onderzoek. In dit geval is door de VROM-Inlichtingen- en Opsporingsdienst (VROM-IOD) in twee gevallen een strafrechtelijk onderzoek gestart. Een onderzoek naar een bodemadviesbureau heeft landelijke aandacht gehad. Het bureau

vervalste 13 jaar lang ongeveer 150 analyseresultaten per jaar door eerdere analyseresultaten te veranderen en ze als nieuw te presenteren. Deze werden zo aangepast dat het leek alsof zij betrekking hadden op een andere locatie. Hierdoor zijn mogelijk 1800 locaties, verspreid over heel Nederland, voorzien van een analyseresultaat zonder dat er een monster is geanalyseerd. Mogelijk zijn zij dus vervuild. De erkenning van het betreffende bedrijf is inmiddels ingetrokken. De VROM-inspectie is bezig met een nazorgtraject waarin de mogelijk gedupeerden worden benaderd. Een tweede zaak betrof de stort van ongeveer 90.000 ton grond en bouw- en sloopafval in een ontgrondingplas. De verdachte ondernemer was sinds 2004 bezig met de stort van het afval. De zaak kwam aan het licht door herhaalde klachten van een burger, vooral over de geluidsoverlast die vrachtwagens veroorzaakte. Naast het betreffende bedrijf is ook onderzoek gedaan naar de rol van verschillende overheden. Zowel de gemeente als de provincie en het waterschap zijn als in het onderzoek betrokken.

Enkele praktijksituaties

In Limburg heeft een aannemer nadat hij zonder rechtsgeldige Wbb-beschikking was begonnen met een sanering (overtreding van de Wbb en het normdocument SIKB-protocol 7003), een proces verbaal gekregen. Door middel van een schikking is deze overtreding lokaal afgehandeld. De Inspectie V&W heeft het betreffende bedrijf aangeschreven op overtreding normdocument en heeft een klacht ingediend bij de betreffende Certificerende instelling.

Een laboratorium heeft willens en wetens bepaalde analyses uitgevoerd zonder dat het laboratorium geaccrediteerd en erkend was voor deze analyses. De Raad voor Accreditatie heeft het laboratorium geschorst naar aanleiding van een melding vanuit de rijksinspecties.

Een gemeente heeft een waarschuwingsbrief van de VROM-Inspectie ontvangen nadat een tijdelijk gronddepot was opgericht voor schone grond en materiaal afkomstig van een rioolwaterzuiveringsinstallatie. De gemeente had als opdrachtgever hier geen melding van gedaan bij het landelijk meldpunt. Bovendien had de gemeente haar eigen bepalingen in de sfeer van de ruimtelijke ordening overtreden.

Een procedure voor een schorsing is door de VROM-Inspectie geïnitieerd nadat onder meer was geconstateerd dat een monsternemer stelselmatig bij het plaatsen van peilbuizen in strijd met de BRL SIKB 2000 / VKB-protocol 2001 en 2002 werd gehandeld. Na plaatsing werd de buis niet afgewerkt met filtergrond en bentoniet. Het grondwater werd direct na plaatsing van de peilbuis opgepompt en bemonsterd (zonder minimaal één week te wachten met het nemen van de monsters). Ook werd in strijd gehandeld met het VKB-protocol 6001, hoofdstuk 7.2.2 (bemonstering van de putwand en bodem grondmonsters met een afwijkende bodemtextuur of afwijkende vervuilingsgraad).

In 2008 is de IOD van de VROM-Inspectie een onderzoek gestart naar een bodemadviesbureau, waaruit bleek dat langdurig rapportages over bodemonderzoek werden vervalst. Begin 2009 is daarom de erkenning met onmiddellijke ingang ingetrokken. De maatregel komt neer op een verbod voor het bedrijf om nog langer werkzaamheden uit te oefenen. De Certificerende Instelling Kiwa heeft het certificaat ingetrokken, waardoor het ook onmogelijk is geworden voor het bedrijf om de werkzaamheden uit te voeren.

Tevredenheidsonderzoek over de wijze van afhandeling

Eind 2008 hebben de inspecties het toezichtloket geëvalueerd door middel van een enquête onder de melders. Met deze evaluatie willen de inspecties de afhandeling van de signalen verbeteren. Uit de enquête is onder meer naar voren gekomen dat de melders actieve terugmelding willen hebben van de afhandeling hun signaal en dat de afhandelingsnelheid moet worden verhoogd. De inspecties gaan hier in 2009 mee aan de slag.

2.1.5. Interventiestrategie bodem en grondstromen (interventieteams)

‘Bodemsanering, grondwerken en grondstromen’ is een landelijke handhavingsprioriteit, omdat de naleving van wetten en regels in deze sector structurele tekortkomingen kent. In LOM-verband is een interventiestrategie gemaakt om hierin verbetering te brengen. De aanpak kent verschillende fronten. Eén daarvan is ketentoezicht vanuit gezamenlijk geïdentificeerde bedrijven die het niet zo nauw nemen (de “free-riders”). Bij wijze van pilot waren hiertoe de afgelopen anderhalf jaar in vier

provincies breed samengestelde interventieteams actief. In enkele andere provincies staan soortgelijke teams in de startblokken.

Resultaten

Diepgaand onderzoek heeft inmiddels geleid tot een aantal zware sanctiemaatregelen. In 2008 is de Kwalibo-erkenning van twee bedrijven tijdelijk geschorst. Er lopen enkele procedures waarbij schorsingen van bodemintermediairs worden voorbereid. De bewijslast voor één van deze schorsingen kon alleen worden verkregen door intensieve observatie door een interventieteam. Hieruit bleek dat structureel werd geknoeid met het plaatsen van peilbuizen. Aangetoond is dat het bedrijf in kwestie het vertrouwen heeft geschonden waarop haar Kwalibo-erkenning is gebaseerd.

Evaluatie pilotproject bodem en grondstromen

Ervaringsdeskundigen evalueerden onlangs de pilot met interventieteams gericht op free-riders. De evaluatie was enerzijds operationeel, gericht op leerervaringen en nuttige tips voor toekomstige interventieteams, en anderzijds strategisch, gericht op de meerwaarde van deze werkwijze voor het verbeteren van de naleving in de sector. De evaluatieresultaten zijn opgenomen in de 'Evaluatienotitie LOM-pilot Ketenhandhaving bodemsanering, grondwerken en grondstromen'. In deze paragraaf worden de belangrijke elementen daaruit samengevat.

Ketentoezicht door interventieteams heeft meerwaarde. Het pilotproject kan reeds nu – terwijl enkele teams nog moeten starten – geslaagd worden genoemd. Er is in verschillende opzichten sprake van meerwaarde en succes:

1. Hoewel (nog) niet kwantitatief te maken, zijn er diverse kwalitatieve aanwijzingen voor het feit dat van interventieteams een preventieve werking uitgaat, wat leidt tot een betere naleving en een op een hoger plan opererende sector op langere termijn.
2. Interventieteams geven concreet vorm aan probleemgericht werken en de accentverlegging van het controleren van de massa naar het identificeren en aanpakken van malafide en grof calculerende bedrijven.
3. 'Eerst alles goed regelen en dan tezamen aan de slag' is de weg die partijen die gaan samenwerken vaak kiezen. Op deze wijze komt samenwerking vaak moeizaam tot stand, of zelfs helemaal niet. Bij interventieteams wordt de samenwerking zeer snel geconcretiseerd. De gerichtheid van een interventieteam vergroot bovendien de kans op snelle gezamenlijke successen, die partijen enthousiast maken over de samenwerking en een goede voedingsbodem zijn voor verdere en structurele betrokkenheid en inzet. Ook van partijen die aanvankelijk aarzelden en er nu, vanwege het succes, bij willen zijn.
4. Een team dwingt tot intensief samenwerken en informatie-uitwisseling. Bij een goed functionerend team leidt dit welhaast automatisch tot groei van vertrouwen en kennisoverdracht, -uitwisseling en -opbouw over onder andere wet- en regelgeving, de specifieke sector en methoden en technieken voor (het voorbereiden van) toezicht en handhaving. Meer dan andere organisatievormen versterkt werken in teamverband daadwerkelijke samenwerking en informatie-uitwisseling tussen afzonderlijke organisaties.
5. De (regionale) teamvorm en de structuren eromheen (o.a. regionale stuurgroep) blijken tevens een geschikt 'vehikel' voor het identificeren en maken van goede / juiste afspraken tussen bestuur en OM over de sfeerovergang tussen toezicht en opsporing en voor het smeden van een duurzame vertrouwensband. Beter en sterker dan deze afspraken en dit vertrouwen ooit door middel van generieke (landelijke) afspraken tot stand zouden kunnen komen.

Aanbeveling aan het LOM: doorzetten en synthetiseren

Op grond van de hiervoor beschreven meerwaarde wordt aanbevolen om het pilotproject en de werkwijze daarbinnen met regionale interventieteams door te zetten. De meerwaarde van dit soort teams maakt zelfs dat het daaraan geven van een structurele basis overweging verdient. Een

structurele basis betekent overigens niet automatisch dat een team ook doorlopend actief moet zijn. Na de intensieve beginperiode van het team met doorlopende activiteit om binnen de betreffende regio 'een stempel op de sector te drukken', kan een consolidatiefase ingaan waarin het team weliswaar blijft bestaan en 'in the picture' blijft, maar met periodieke toezichtactiviteiten. De werkwijze met interventieteams kan voorts worden gebruikt als strategie voor het stimuleren van samenwerking:

1. in regio's waar samenwerking tussen afzonderlijke instanties normaal gesproken lastig van de grond komt (samenwerking initiëren door bewust te sturen in waar er een team wordt opgezet);
2. tussen organisaties die al wel samenwerken, maar hun samenwerking willen versterken (samenwerking verbeteren door het opzetten van gezamenlijke teams en deze landelijke facilitering te bieden via een LOM-implementationmanager en gecoördineerde uitwisseling);
3. tussen het bestuursrecht en het strafrecht (de relatie op werkvloerniveau vormgeven en versterken en zo mogelijk opschalen).

Aanbevolen wordt voorts om de nu per regio en relatief los van elkaar opererende teams meer dan thans gebeurt te overkoepelen en met elkaar te verbinden, zodat het geheel meer wordt dan de som van de afzonderlijke teams. De teams inbedden in een overkoepelende uitvoerings- en communicatiestrategie is hiervoor een belangrijke mogelijkheid. Andere mogelijkheden moeten worden onderzocht. Richting de doelgroepen die moeten naleven kan zodoende een landelijke sectorbrede uitstraling worden bereikt. Het gevoel bij de doelgroepen dat het de overheid ernst is met betrekking tot deze sector wordt versterkt en verbreed tot buiten de directe regio's waar interventieteams actief zijn. Dit draagt bij aan het aanpakken van de zogenoemde 'afvoerputjesproblematiek'.

2.1.6. Interventiestrategieën TAG en AVI-bodemas

TAG (teerhoudend asfalt granulaat)

In het verleden zijn op grote schaal teerhoudende materialen (asfalt, slijtlagen e.d.) toegepast met hoge concentraties PAK. Bij onderhoud en reconstructies kan het te verwijderen asfalt daardoor teerhoudend zijn. Het teerhoudende materiaal moet bij het vrijkomen uit de keten worden verwijderd door middel van thermische reiniging, waarna hergebruik wel mogelijk is. Dit vergt onderzoek vooraf, zorgvuldige uitvoering van het frees- of breekproces en het consequent gescheiden houden van verschillende stromen in de verwijderings- en hergebruiksketen.

Naar aanleiding van het VI-rapport "Weg met TAG" is in 2006 door een LOM-taskforce de Interventiestrategie teerhoudend asfaltgranulaat opgesteld. In 2007 is in LOM-verband gestart met de uitvoering van de interventiestrategie teerhoudend asfaltgranulaat. Medio 2008 liep de opdracht voor de implementationmanagers af en is een tussenrapportage met nazorgprogramma opgesteld.

De Interventiestrategie richt zich zowel op de wegbeheerder als op de verwerker van asfaltgranulaat. Daartoe zijn de volgende acties ondernomen in 2008:

1. Code Milieu Verantwoord Wegbeheer

Voor de wegbeheerder was in 2007 al de CROW-publicatie "Richtlijn omgaan met vrijkomend asfalt-aandacht voor de teerproblematiek" uitgegeven. In 2008 is de Code Milieu Verantwoord Wegbeheer ontwikkeld die is gebaseerd op de CROW-publicatie. In juni 2008 is deze Code ondertekend door de minister van VROM, Rijkswaterstaat en vertegenwoordigers van provincies, gemeenten, waterschappen, VNG, IPO en UvW. Deze gebeurtenis is aangegrepen om via diverse publicaties aandacht te vragen voor de TAG-problematiek.

Figuur 7 de feestelijke ondertekening van de Code MVW

2. Acceptatieprocedures en Wm-vergunningen verwerkers
Acceptatieprocedures zijn adequaat als zeker wordt gesteld waar een partij asfaltgranulaat vandaan komt, asfaltgranulaat wordt gecontroleerd op teerhoudendheid en TAG als zodanig wordt behandeld. Een groot deel van de acceptatieprocedures van verwerkers voldeed hier nog niet aan. In 2008 is een nieuwe set concept-acceptatievoorschriften ontwikkeld door de gemeente Amsterdam, provincie Noord-Brabant en de VROM-Inspectie. Deze voorschriften zullen onderdeel gaan vormen van vergunningen, maar vormen momenteel nog onderwerp van discussie met het bedrijfsleven.
3. RAW-bestekken
Er zijn voorwaarden ontwikkeld die in de aanbestedingseisen van wegbeheerders via de RAW-systematiek zijn opgenomen. Deze zijn bedoeld om al in de contractvorming het goed omgaan met asfaltgranulaat en TAG te borgen.
4. Acceptatieprocedure in Beoordelingsrichtlijn Asphalt (BRL 9320)
De VROM-Inspectie heeft via de inspraakprocedure commentaar geleverd op de BRL 9320, vooral gericht op het verbeteren van de acceptatieprocedure. Dit heeft geleid tot overleg met de sector en het maken van een verbeterslag. Op het moment van schrijven van dit rapport was de BRL nog niet definitief vastgesteld.
5. Ketentoezicht
In 2008 zijn diverse puinbrekers en asfaltcentrales gecontroleerd. Overtredingen zijn geconstateerd bij de acceptatie van asfaltgranulaat, waartegen handhavend is opgetreden.
6. Snelle en betrouwbare onderzoeksmethode
In 2008 is RIVM in opdracht van de VROM-Inspectie gestart met de ontwikkeling van een snelle en betrouwbare methode voor PAK-detectie. Het voordeel van een dergelijke methode is dat zeer snel kan worden vastgesteld of een partij asfaltgranulaat schoon is of niet.

AVI-bodemas

In de zomer van 2007 heeft de VROM-Inspectie het rapport 'Van huishoudelijk afval tot bouwstof, Interventiestrategie ketenhandhaving AVI-bodemassen.' De aanleiding lag enkele jaren ervoor: er waren twijfels gerezen bij de toepassing van werken met AVI-bodemas en daarmee ontstond politieke discussie over de wenselijkheid van het gebruik van AVI-bodemassen in werken. In het genoemde VI-rapport is beoogd om mogelijkheden aan te reiken hoe meer grip op de keten kan worden verkregen. Aan de hand van een vijftal strategieën wordt ingevuld welke partij in de keten wat kan doen om die grip te vergroten zodat er minder problemen ontstaan bij de toepassing van AVI-bodemas. De strategieën richten zich op:

1. verantwoordelijkheid producent voor juiste toepassing;
2. goede dossiervorming en nazorg door opdrachtgever/gebruiker;
3. kwaliteitsverbetering uitvoering door aannemers;

4. maatschappelijk belang van nuttige toepassing behartigen;
5. verbetering toezicht.

In 2008 zijn de betrokken partijen (VROM-Inspectie, Vereniging Afvalbedrijven, Rijkswaterstaat en VNG) gezamenlijk gestart met de invulling van de strategieën.

2.1.7. Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit

De VROM-Inspectie heeft eind 2008 het “Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit” voor gemeenten opgesteld. Het Adequaat niveau is een beknopte beschrijving van gemeentelijke taken in het kader van het Besluit bodemkwaliteit en een prima handvat voor gemeenten (maar ook bruikbaar voor andere organisaties) om te toetsen in hoeverre het Besluit voldoende is ingevoerd in hun organisatie. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als bij toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;
- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

Het Adequaat niveau is door het implementatieteam aangeboden aan alle decentrale overheden en het Adequaat niveau is toegevoegd aan het kennisplein. Zoals in paragraaf 2.2.7 is aangegeven, wordt het Adequaat niveau ook onder de aandacht gebracht in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB).

Op grond van het Adequaat niveau is in de HUM Besluit bodemkwaliteit een meer uitgebreide beschrijving opgenomen voor bevoegde gezagen (zowel nat als droog).

2.2. Bevindingen op decentraal niveau

2.2.1. Kennis regelgeving en instrumentarium

In december 2008 is een enquête⁴ uitgezet onder gemeenten, waterschappen en regionale diensten van Rijkswaterstaat. In deze enquête zijn vragen gesteld die betrekking hebben op de onderwerpen die behandeld worden in paragraaf 2.1 t/m 2.5. De enquête inclusief alle resultaten is als bijlage 1 aan deze rapportage toegevoegd. In de paragrafen 2.1 t/m 2.5 treft u de hoofdlijnen aan die volgen uit de enquête.

De respons op de enquête is hoog te noemen, zie onderstaande tabel. Door de hoge respons kunnen we er van uit gaan dat we een representatief beeld over Nederland hebben. Regionaal is de respons per provincie ook steeds boven de 30 %, zie daarvoor de bijlage.

Tabel 8 Respons enquête per type organisatie

Type organisatie	Respons (reacties/totale groep)
Regionale diensten rijkswaterstaat	80 % (8/10)
Waterschappen	88 % (23/26)
Gemeenten > 100.000 inwoners	64 % (16/25)
Gemeenten 50.000 – 100.000 inwoners	38 % (16/42)
Gemeenten 20.000 – 50.000 inwoners	40 % (76/190)
Gemeenten < 20.000 inwoners	52 % (95/184)
Totaal	49 % (234/479)

Bij het beoordelen van de enquêteresultaten dienen een aantal aspecten in beschouwing te worden genomen:

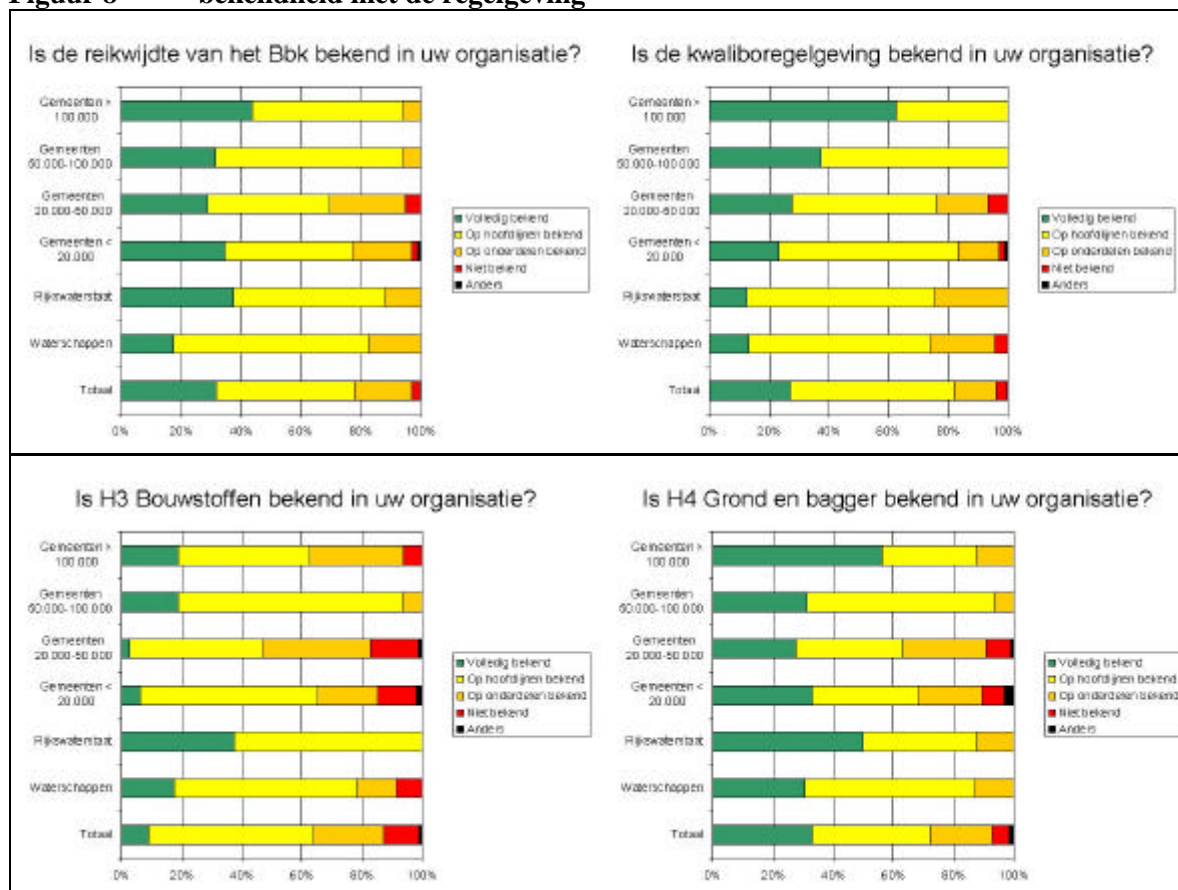
- Het is waarschijnlijk dat de enquête een licht positief beeld geeft omdat partijen die minder ver met de implementatie van het Besluit zijn, wellicht ook minder geneigd zijn om de enquête in te vullen;
- De enquête is ingevuld door personen werkzaam bij de decentrale overheden. Hun antwoorden zijn niet gecontroleerd op correctheid;
- Gekozen is voor een enquête in de vorm van veel multiplechoice vragen. Hierdoor is het voor vragenstellers niet mogelijk om nuances te leggen in hun antwoord;
- Sommige onderwerpen hebben zich in de praktijk nog niet voorgedaan bij de respondenten, waardoor hun antwoord eerder iets zegt over 'wat men verwacht te doen' dan 'wat men daadwerkelijk doet'

Ten aanzien van kennis van de regelgeving kan op basis van Figuur 8 worden geconcludeerd dat de kennis van de regelgeving op organisatieniveau heel behoorlijk is. Veelal is er binnen de organisatie wel een verschil in bekendheid met de regelgeving. Uit terugkoppeling van de adviseurs in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer blijkt vaak dat de bodemspecialist meer kennis heeft dan zijn verdere collegae in de organisatie en dat dus het kennisniveau sterk wisselt. Wat aan Figuur 8 verder opvalt, is dat grotere organisaties een beter kennisniveau hebben dan kleinere organisaties. Voorts is opvallend dat met name de grote gemeenten een significant betere kennis hebben van kwalibo. Dit heeft te maken met het feit dat deze organisaties ook bevoegd gezag zijn in het kader van de Wbb en vanuit die hoek al langer zijn geconfronteerd met de kwaliboverplichtingen. Tijdens de workshop is

⁴ Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit, SenterNovem/Bodem+, 23 december 2008

aangegeven dat er op dit moment tussen toepassers en het bevoegd gezag veel interpretatiekwesties spelen. Dat komt ook overeen met het beeld dat uit de helpdesk naar voren komt. Veel van deze kwesties zijn te wijten aan een kennisgebrek bij de betreffende gemeentebeambte. De algemene kennis van het Besluit bodemkwaliteit moet dus nog verder doordringen in de decentrale organisaties. De impuls lokaal bodembeheer richt zich daar onder andere op.

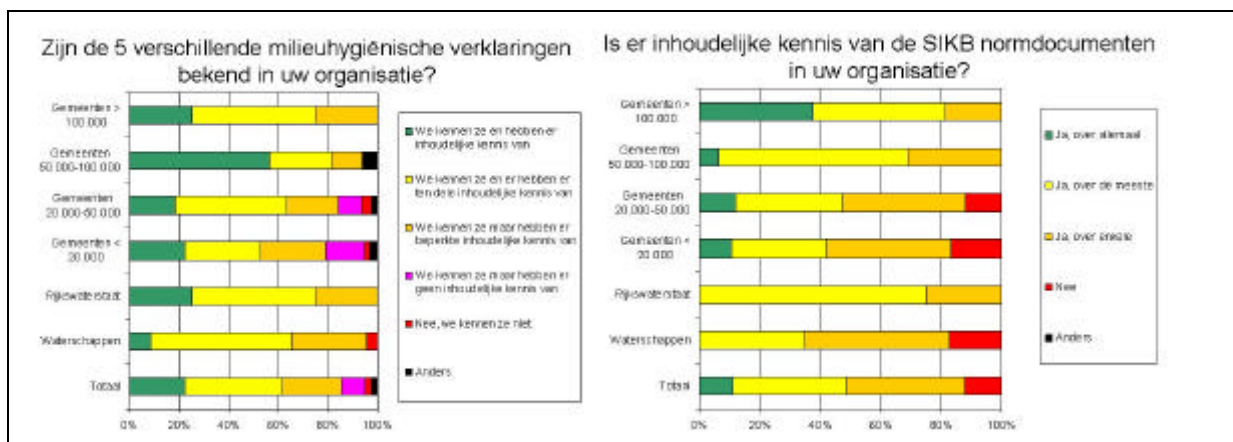
Figuur 8 bekendheid met de regelgeving

Uit een nadere analyse naar de onderverdeling per regio blijkt dat de regio West-Nederland (Noord en Zuid Holland) iets beter scoort op kennis van de regels dan de andere regio's (figuren zijn opgenomen in de bijlage). In diezelfde regio zijn ook veel taken op het gebied van bodem gemandateerd naar milieudiensten (grotere organisatiegraad), waardoor de professionaliteit en het kennisniveau beter scoort.

Wanneer we in Figuur 9 kijken naar kennis van de noodzakelijke uitvoeringsinstrumenten als milieuhygiënische verklaringen en SIKB protocollen en richtlijnen, dan heeft een relatief hoog percentage van de respondenten aangegeven geen of weinig kennis te hebben te hebben van deze documenten. Deze kennis is echter wel vereist om te kunnen toetsen of een melding van een voorgenomen toepassing op de juiste wijze tot stand is gekomen en voldoet aan de vereisten van het Besluit. Op het gebied van deze punten wordt aanbevolen de kennis bij decentrale overheden middels trainingen te vergroten.

Figuur 9 Bekendheid met instrumentarium

2.2.2. Beleid organisatie en verankering

In de enquête zijn vragen gesteld over of en de wijze waarop de organisatie al ingericht is op het Besluit bodemkwaliteit en de verankering van het werk dat wordt verricht. Op beleidsniveau betreft het vragen met betrekking tot het hebben van een lokaal beleid voor de uitvoering van en toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit, het hebben van functiescheiding tussen de taken als opdrachtgever en bevoegd gezag, de invulling van de rol in de ketenhandhaving, het hebben van een actieve signalering voor de toepassing van bouwstoffen, grond en baggerspecie en de keuze voor het generieke of gebiedspecifieke kader voor grond en bagger. Op het gebied van verankering gaat het om zaken als kwaliteitsmanagementsystemen, procedures en instructies, registers en rapportage en terugkoppeling. De resultaten van de enquête zijn in de onderstaande figuren opgenomen.

Figuur 10 Vaststellen beleid

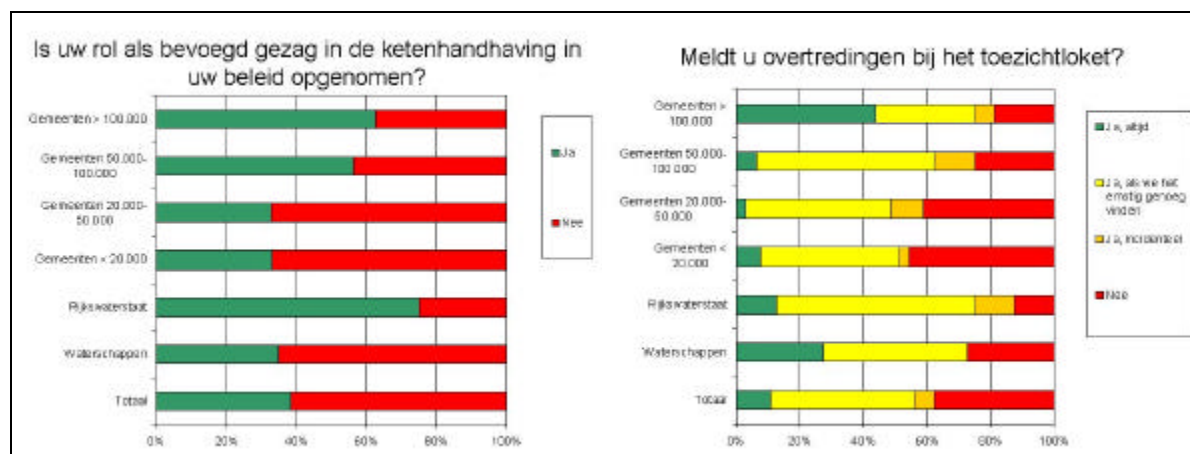
Uit Figuur 10 blijkt dat in veel organisaties beleid aanwezig is of in ontwikkeling is voor de uitvoering en toetsing aan het Bbk. Dat beeld komt overeen met de grote belangstelling voor de Impuls lokaal bodembeheer (ILB). Tevens blijkt uit deze figuur dat in grote organisaties men al verder is met de implementatie dan in kleine organisaties.

Figuur 11 Functiescheiding

Bij grote organisaties is de functiescheiding goed geregeld. Kennelijk is dat bij kleinere organisaties niet altijd het geval. Het risico bestaat in dergelijke organisaties dat de toezichthouder moet toezien op de uitvoering van gemeentelijk grondverzet waarbij hij/zij zelf betrokken is. Een dergelijke vermenging van taken is geen gezonde basis voor een kritische houding naar het eigen werk. Aanbevolen wordt om bij de uitrol van de HUM-Bbk ook dit aspect nadrukkelijk te benoemen.

Figuur 12 Ketenhandhaving

In 60 % van de organisaties is de rol van de organisatie in de ketenhandhaving (nog) niet opgenomen in het beleid. Daar kan nog veel versterking plaatsvinden. Het feit dat veel organisaties aangeven niet standaard elke overtreding ook te melden bij het toezichtloket, geeft aan dat de samenwerking tussen handhavingpartners nog kan verbeteren. Veel lokale overheden maken een eigen afweging bij overtredingen en komen zo vaak in overleg met de overtreder tot corrigerende maatregelen. Het is aan te bevelen die informatie door te spelen naar het Toezichtloket zodat de inspecties kunnen analyseren of dezelfde overtreder niet bij verschillende bevoegde gezagen vergelijkbare overtredingen begaat. Aanbevolen wordt om dit punt ook mee te nemen bij de uitrol van de HUM-Bbk.

Figuur 13 Actieve signalering van toepassingen

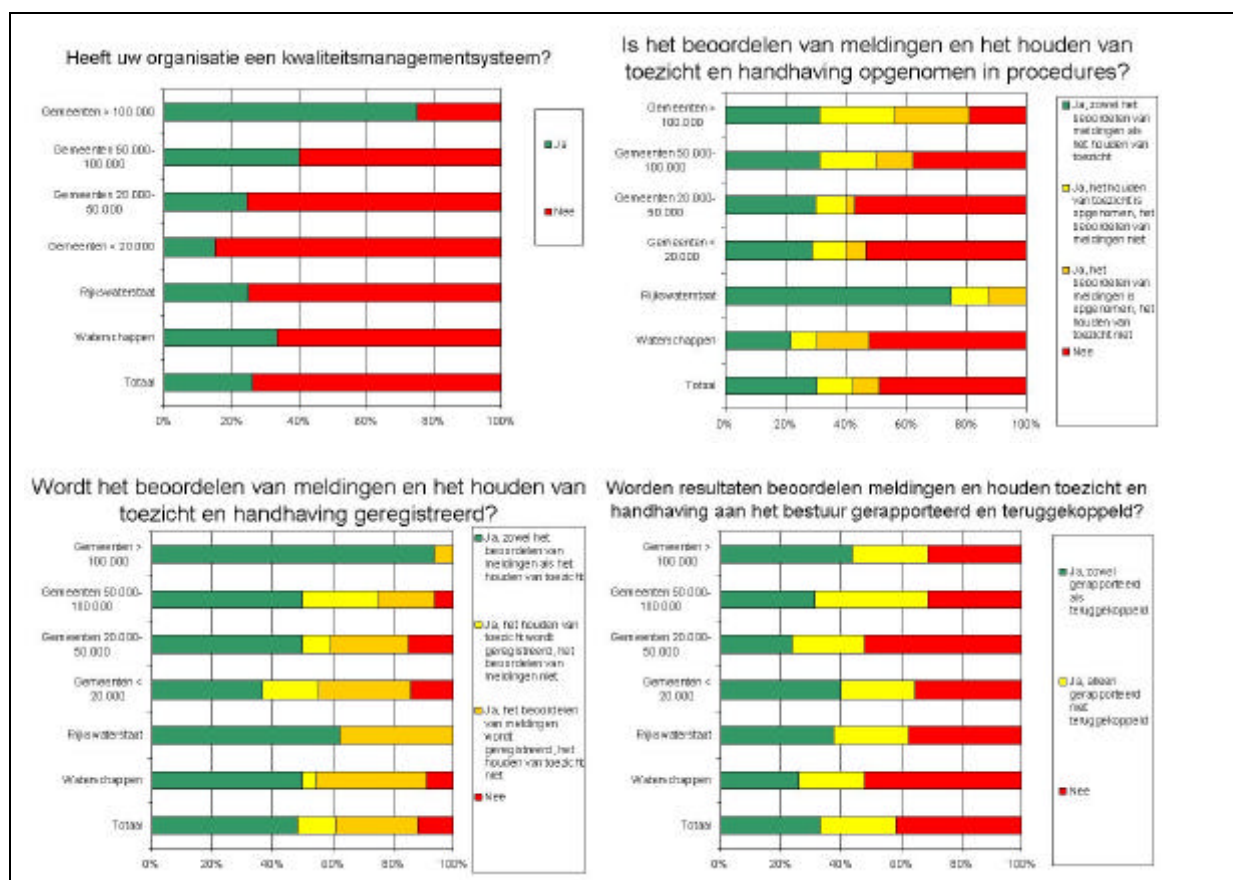

In de grotere organisaties (grote steden en rijkswaterstaat) is er voorzien (er is veelal iemand aangewezen met die taak) in een actieve signalering van toepassingen (ook de illegale). Voor de overige organisaties geldt dat in 40 % van de organisaties is aangegeven dat er geen sprake is van (geen verantwoordelijke is voor) actieve signalering van toepassingen. Dat komt overeen met het beeld dat geschetst wordt bij de handhavingresultaten en

signalen uit de praktijk waarbij door gemeenten geen enkele melding is ontvangen terwijl bij een rondrit door de gemeente diverse toepassingen worden gesignaleerd. Eerste voorwaarde voor adequaat toezicht en handhaving is dat die taak in het beleid belegd is. Ook voor dit vraagstuk geldt dat daarvoor tijdens de uitrol van de HUM-Bbk aandacht wordt gevraagd.

In de enquête is tevens gevraagd welk beleidskader (overgangsrecht, generiek, gebiedspecifiek) wordt gevolgd. Vanwege de korte duur van inwerkingtreding is uit die vraag naar voren gekomen dat het overgrote deel van de organisaties nog gebruik maakt van het overgangsrecht. In paragraaf 4.2 en de bijlage over de enquête treft u meer informatie over de keuze voor het beleidskader aan.

Figuur 14 Verankering en vastlegging

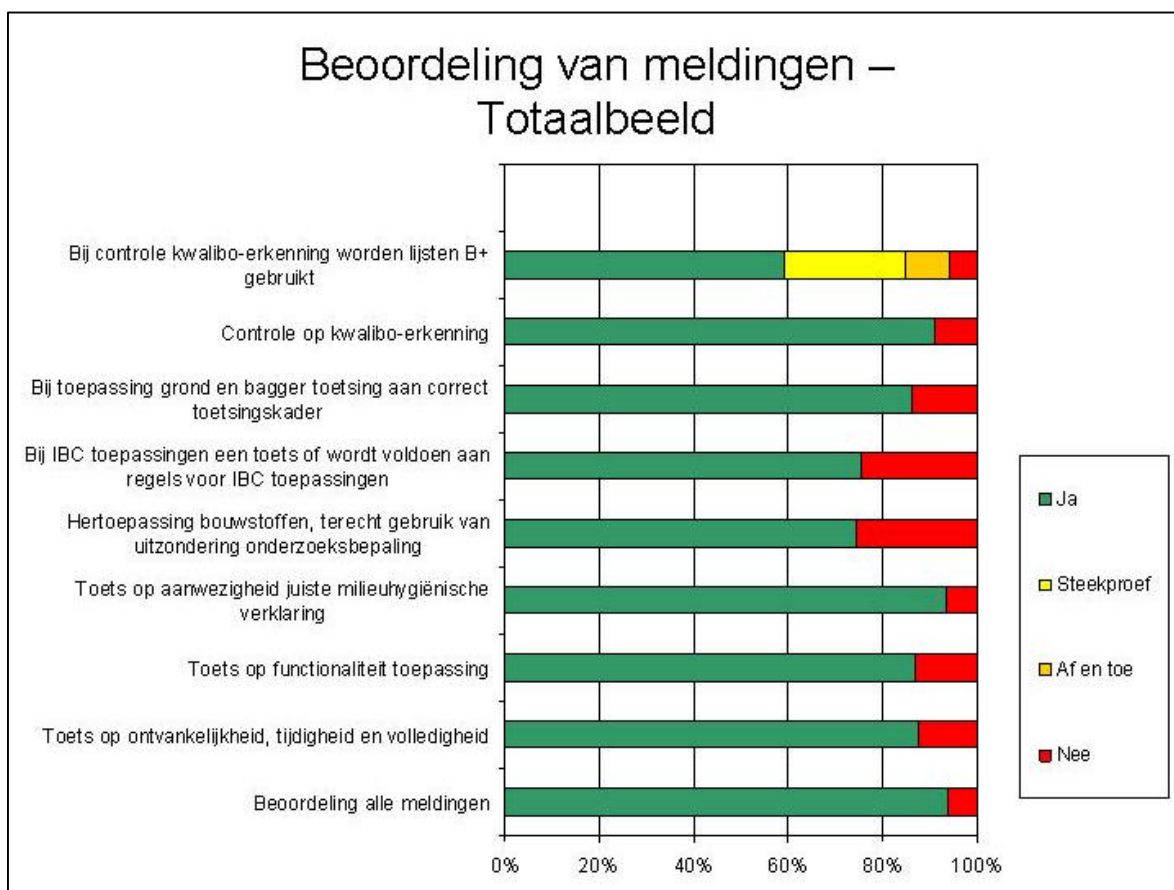
Uit Figuur 14 blijkt dat op het gebied van vastlegging in kwaliteitssystemen, werkvoorschriften en het registreren en rapporteren in met name in de groepen van de kleinere organisaties nog veel verbetering kan worden bereikt. Degelijke systemen en rapportages zijn geen garantie voor het goed functioneren van de organisatie met betrekking tot haar taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit maar zijn wel een indicator voor de mate waarin de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit zijn geïmplementeerd in de organisatie. Aanbevolen wordt om voorbeelden van procedures, checklists, registers en rapportages (best-practices) te ontsluiten zodat organisaties van elkaars werk kunnen leren en profiteren

2.2.3. Beoordeling van meldingen

De organisaties waaraan een enquête is toegezonden zijn allemaal al geruime tijd bevoegd gezag in het kader van het Bsb en sinds kort dus ook in het kader van het Bbk. Deze organisaties zijn gewend meldingen te ontvangen en te behandelen. In de enquête is aan de bevoegde overheden gevraagd naar

verschillende aspecten waarop zij een melding beoordelen. In Figuur 15 zijn alle beoordelingsaspecten opgenomen. Deze figuur laat het totaalbeeld zien van alle organisaties. In de bijlage is datzelfde beeld ook opgenomen per type organisatie en regio. Figuur 15 volstaat hier voor het verkrijgen van een goed indruk hoe die taak wordt opgepakt. In de regel is het beoordelen van meldingen goed ingevoerd bij de bevoegde gezagen. Zoals bij vele andere vragen scoren de grotere organisaties iets beter dan de kleinere (zie bijlage). Over het algemeen scoort het beoordelen van meldingen van bouwstoffen minder dan andersoortige meldingen. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het feit dat meldingen van bouwstoffen minder vaak voorkomen en daar in organisaties minder ervaring mee is. Uit reacties tijdens de workshop is gebleken dat een aantal gemeenten aan de melder een terugkoppeling geven dat de melding is ontvangen en behandeld. Dit gebeurt niet in alle gevallen. Melders hebben aangegeven daar wel grote behoefte aan te hebben. Het is immers eenvoudiger fouten te corrigeren voorafgaand aan de toepassing.

Figuur 15 Beoordeling van meldingen

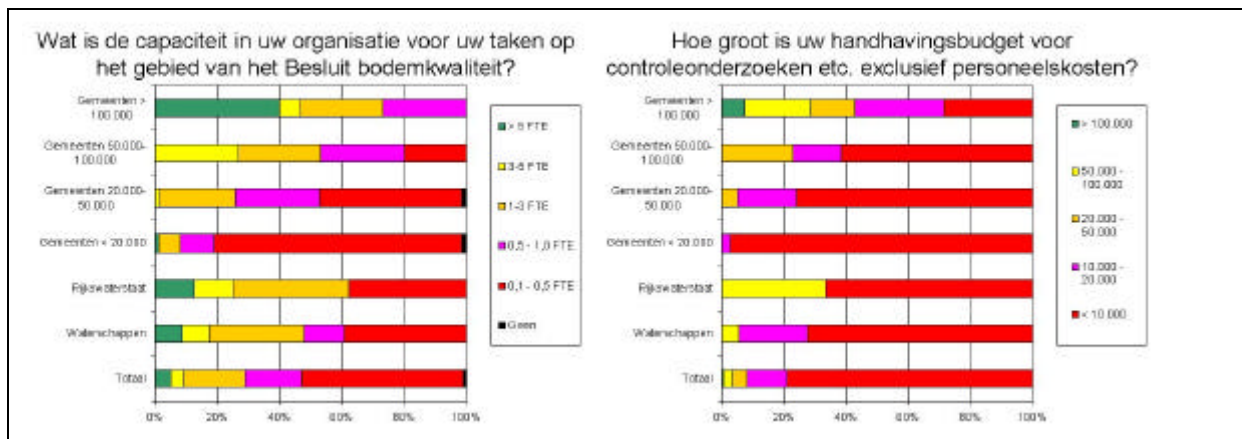

2.2.4. Handhavinginspanning

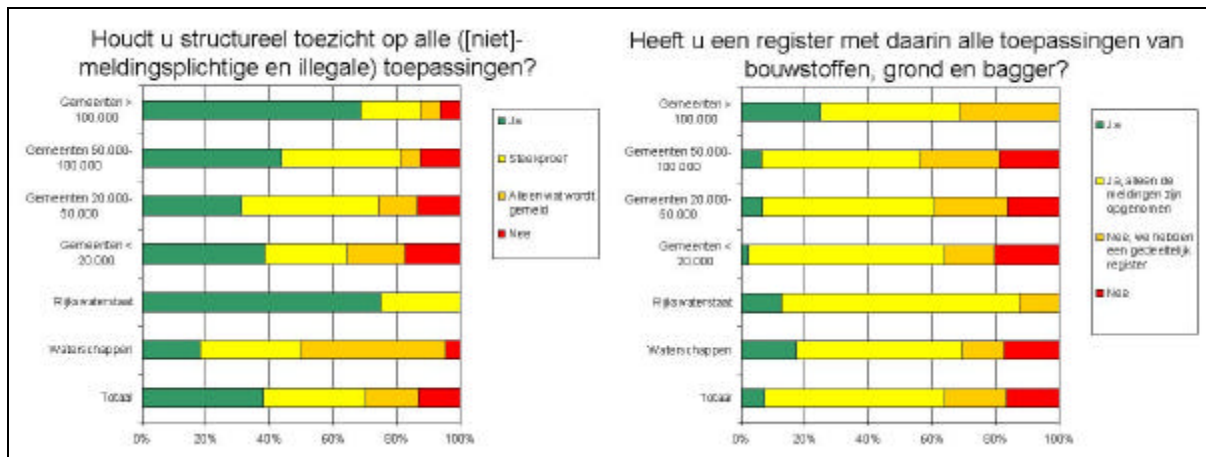
Uit Figuur 16 blijkt dat in meer dan 70 % van de organisaties de capaciteit voor de taken op het gebied van het besluit bodemkwaliteit minder is dan 1 FTE (in meer dan 50 % van de organisaties minder dan 0,5 FTE). Daarnaast is het handavingsbudget in 80 % van de organisaties kleiner dan 10.000 euro per jaar. Uit Figuur 17 blijkt daarnaast dat 60 % van de organisaties heeft aangegeven niet, steekproefsgewijs of alleen gemelde toepassingen te controleren in het veld. Slechts een zeer beperkt gedeelte van de organisaties heeft ook een volledige registratie van alle toepassingen die plaatsvinden in het beheergebied. Uit bovenstaande en de figuren blijkt dat de handhaving op papier er redelijk

voor staat (zie paragraaf 2.3), maar dat het daadwerkelijke toezicht in het veld veelal zeer beperkt is of ontbreekt. Een opmerking tijdens de workshop op 26 februari in dit verband werd gedeeld door alle aanwezigen en schetst scherp het beeld dat er leeft bij de aanwezigen: “de handhaving richt zich op de papieren van de welwillende ondernemer die een melding heeft gedaan, gecertificeerd is, erkend is en zich heeft laten controleren door een certificerende instelling. De handhaving moet zich richten op de echte problemen”

Figuur 16 Capaciteit en handhavingsbudget

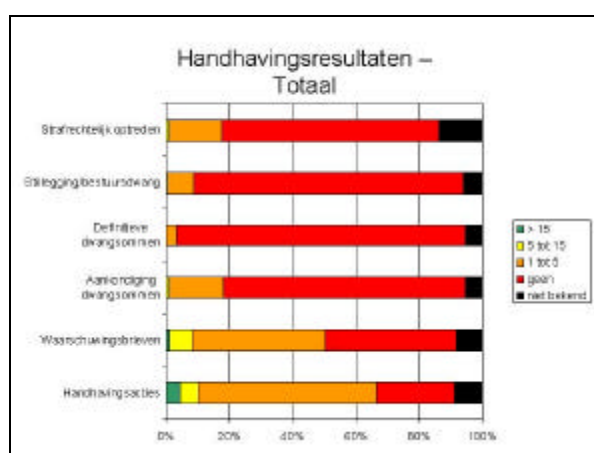
Figuur 17 Handhavingsinspanning

2.2.5. Handhavingresultaten/nalevinggedrag

De handhavingresultaten moeten in beschouwing genomen worden in relatie met de handavingsinspanning. Omdat er weinig toezicht in het veld is wordt er ook weinig daadwerkelijk opgetreden tegen overtredingen, simpelweg omdat ze in veel gevallen niet worden geconstateerd. In Figuur 18 zijn de handhavingresultaten weergegeven. Uit deze figuur blijkt dat het aantal handavingsacties en het aantal sancties dat is uitgevaardigd zeer beperkt is. Voor een grote groep respondenten geldt zelfs dat geen enkele handavingsactie is uitgevoerd en ook geen enkele vorm van sanctie is opgelegd.

Figuur 18 Handhavingresultaten totaalbeeld

Het totaalbeeld dat uit de enquête naar voren komt laat zich als volgt samenvatten:

- Organisaties zijn redelijk goed op de hoogte van de strekking van het Besluit bodemkwaliteit, het uitvoeringsinstrumentarium is minder goed bekend;
- Veel organisaties zijn bezig met het maken van lokaal beleid. Met die organisatorische aandacht voor het Besluit bodemkwaliteit zijn er kansen om het beleid en de werkwijze op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving vast te leggen en te versterken. Versterking op dit punt is in een groot aantal organisaties zeker ook nodig;
- Toezicht op papier in de vorm van controle op meldingen is redelijk goed geregeld;
- Toezicht in het veld en optreden tegen geconstateerde overtredingen schiet tekort vanwege een beperkte capaciteit. Aanbevolen wordt om capaciteit te bundelen in samenwerkingsverbanden/milieudiensten.

2.2.6. Normbladen 8001 en 8002 voor bevoegd gezagen Wbb (provincies en gemeenten)

In het SIKB-normblad 8001 (provincies) en het SIKB-normblad 8002 (gemeenten en gemeentelijke milieudiensten) is omschreven welke eisen gesteld kunnen worden aan de taakuitvoering door het bevoegd gezag in het kader van de Wbb. In 2008 beschikken alle provincies en vrijwel alle bevoegd gezag gemeenten Wbb over een kwaliteitssysteem op basis van deze normbladen. Het feitelijk functioneren en de onderlinge leereffecten worden op vrijwillige basis gezien tijdens onderlinge visitaties. Jaarlijks wordt een gemeenschappelijk thema gekozen; daarnaast zijn per visitatie vrije onderwerpen aan de orde. In 2007 was dat het implementeren van het kwaliteitssysteem op basis van de SIKB-normbladen 8001 en 8002. In 2008 was het gemeenschappelijk thema 'toezicht en handhaving'. In 2008 zijn verbeteropmerkingen vanuit 2007 doorgevoerd. Deelname wordt in het

algemeen als effectief ervaren, omdat kennis en ervaring met betrekking het implementeren in de eigen organisatie van regelgeving en beleid worden gespiegeld aan en door derden.

Tabel 9 kerngegevens visitatie

Kerngegevens	Aantal
Aantal deelnemende provincies	12 van 12
Aantal deelnemende bevoegd gezag gemeenten / gemeentelijke milieudiensten	26 van 29
Aantal deelnemers dat het kwaliteitssysteem obv normbladen 8001 en 8002 onvoldoende heeft geïmplementeerd	2 (1 visitatie nog te doen in 2009)
Aantal deelnemers dat het thema 2008 (toezicht & handhaving Wbb) onvoldoende heeft geïmplementeerd	3 (1 visitatie nog te doen in 2009)

Alle provincies en bijna alle bevoegd gezag gemeenten nemen op vrijwillige basis deel in een onderling visitatiesysteem, dat de implementatie van een kwaliteitssysteem voor bodembeheer in de eigen organisatie, begeleidt en stimuleert. Dit wordt als een effectief middel ervaren.

2.2.7. Waterkwaliteitsbeheerders

In 2008 heeft de Inspectie Verkeer & Waterstaat (IVW) een rapport gepubliceerd met betrekking tot het kennisniveau van de KWALIBO-regeling en uitvoering daarvan door waterkwaliteitsbeheerders.⁵ De IVW concludeert dat de controle op de erkenningen, bij zowel vergunningaanvragen, meldingen als in het veld onvoldoende is. Het toezicht op belangenverstrengeling en functiescheiding gebeurt nauwelijks in de praktijk. Kennis van de regelgeving is laag en als wordt ingezoomd op de normdocumenten dan is deze ontoereikend om de regelgeving goed uit te voeren.

De IVW concludeert dat het kennis- en uitvoeringsniveau van waterkwaliteitsbeheerders met betrekking tot de KWALIBO-regelgeving onvoldoende is. De IVW doet een aantal aanbevelingen om deze situatie te verbeteren:

- beter gebruik van faciliteiten om misstanden te melden (toezichtloket bodem)
- verbeterde voorlichting specifiek gericht op waterkwaliteitsbeheerders
- het ontwikkelen van een instrument/werkwijze die het toezicht op belangenverstrengeling en functiescheiding vereenvoudigt.

2.2.8. Beoordeling op Adequaat niveau

De enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit zoals opgenomen in bijlage 1 alsmede het onderzoek van de IVW bij de waterkwaliteitsbeheerders geeft een goed overzicht van de mate waarin organisaties nu reeds voldoen aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. In hoofdlijnen komt het Adequaat niveau neer op een drietal aspecten:

- Het Besluit bodemkwaliteit is verankerd in de organisatie. Dat wil zeggen dat er beleid, capaciteit en middelen alsmede werkinstructies zijn met betrekking tot de rol van de gemeente op het gebied van bevoegd gezag, toezicht en handhaving;
- Kwalibo is tot in de haarvaten van de organisatie doorgedrongen, zowel bij de beoordeling van meldingen als het houden van toezicht en handhaving, maar ook wanneer de gemeente optreedt als opdrachtgever of uitvoerder bij werkzaamheden die vallen onder kwalibo;
- De gemeente heeft als bodembeheerder zicht op alle (zowel meldingsplichtige als niet-meldingsplichtige en ook de illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en baggerspecie binnen haar beheergebied.

⁵ Kwaliteit gemeten! De bevoegd gezag rol van waterkwaliteitsbeheerders in de Kwalibo erkennings- en certificeringssystematiek, IVW, 29 oktober 2008

Het beeld op basis van de enquête, het rapport van de IVW, veel voorlichtingsbijeenkomsten en gesprekken met gemeenten is dat een groot deel van de gemeenten nog niet voldoet aan het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit. Dit geldt voor alle drie de bovengenoemde aspecten, maar in versterkte mate voor het derde aspect. Het houden van toezicht in het veld vindt in beperkte mate plaats. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee onvoldoende.

Op basis van die constatering heeft Bodem+ de adviseurs in het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer (zie hoofdstuk 5) verzocht om het Adequaat niveau in hun contacten met de decentrale overheden onder de aandacht te brengen en daarmee ook onderdeel te laten zijn van de Impuls Lokaal Bodembeheer (ILB). Daarnaast zal er, in overleg met het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit een actieprogramma voor 2009 worden ontwikkeld dat moet bijdragen aan het bereiken van het Adequate niveau bij decentrale overheden

2.2.9.Overige informatie

Uit de nulmeting⁶ van de indicatoren over kwalibo, toezicht en handhaving is nog aanvullende informatie beschikbaar. Deze informatie wordt daar waar mogelijk nog aangevuld met informatie over de monitoringsindicatoren die in januari 2009 wordt verzameld. Voor het onderwerp kwalibo, toezicht en handhaving is de monitoringsindicator over het aantal milieu-incidenten van belang. Voor zover bekend zijn in 2008 geen nieuwe milieu-incidenten bekend. Wel is eenmaal met succes een beroep gedaan op de zorgplicht bij de voorgenomen toepassing van RKGV (rioolkolken en gemalenslib, veegvuil) bij de verondieping van een zandwinplas. Deze toepassing zou leiden tot een hoog Chemisch zuurstofverbruik (CZV) wat kan leiden tot anaerobe omstandigheden met onder andere vissterfte als gevolg.

Bovendien is eind 2008 de Handhaving UitvoeringsMethode Besluit bodemkwaliteit (HUM-Bbk) in concept verschenen. Dit document is een belangrijk hulpmiddel voor toezichthouders en handhavers in het veld. In het voorjaar van 2009 wordt deze HUM-Bbk in een groot aantal regionale sessies gepresenteerd aan de handhavers en toezichthouders. Tijdens deze sessies is er ook ruimte voor workshops en praktijksituaties.

⁶ Nulmeting Besluit bodemkwaliteit (Bbk), nulmeting 2007 t.a.v. relevante indicatoren, concept-eindrapport, Van Ruiten en Schreurs, december 2008

2.3. Functioneren van het kwalibosysteem

2.3.1.Reikwijdte van de monitoring

Het erkenningensysteem omvat de erkenning van geaccrediteerde organisaties (certificerende instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria), van gecertificeerde organisaties en van erkende kwaliteitsverklaringen. Bij organisaties kan behalve een erkenning tevens de registratie van personen verplicht zijn. De gegevens met betrekking tot de erkenningen 2008 zijn in deze paragraaf verwerkt. Tevens zijn beschikbare gegevens vanuit accreditatie en certificatie verwerkt.

Tabel 10 reikwijdte van het KWALIBO-systeem en beschikbare gegevens

	Erkenning van certificerende instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria, organisaties en producten	Accreditatie van certificerende instellingen, inspectie-instellingen en laboratoria	Certificatie van organisaties en certificatie of keuring van producten
Bodembeheer (bodemonderzoek en bodemsanering)	Ja	Ja	Ja
Bodembescherming (aanleg en inspectie van vloeistofdichte voorzieningen; inspectie van kathodische bescherming van ondergrondse opslagtanks)	Ja	Ja. Gegevens over inspectie-instellingen mbt vloeistofdichte voorzieningen zijn nu nog niet beschikbaar* .	Nee. *
Bouwstoffen en grond (afgeven van kwaliteitsverklaringen)	Ja	Ja	Alleen BRL 9335 Grond. Voor de overige kwaliteitsverklaringen worden gegevens vanaf 2009 verzameld.

* Gedurende 2008 heeft PBV het beheer over de CUR 44 en de certificatieregelingen overgedragen aan SIKB.

2.3.2.Uitvoering van certificatie en accreditatie

Accreditatie van laboratoria en inspectie-instellingen

De Raad voor Accreditatie verzorgt in Nederland de (meeste) accreditaties van laboratoria en inspectie-instellingen. Een enkele partij is geaccrediteerd via een vergelijkbare buitenlandse instelling. In onderstaande tabel zijn de kerngegevens van de Raad voor Accreditatie opgenomen.

Tabel 11 Kerngegevens accreditatie laboratoria en inspectie-instellingen door de Raad voor Accreditatie

	Algemeen	Bodembeheer (AP04-M)	Bodembeheer (AP04-SG/SB/U/F)	Bodembeheer (AS2000)	Bodembeheer (AS3000)	Bodembescherming (AP08)	Bodembescherming (KC)
aantal geaccrediteerde instellingen		4	9	12	8	4	3
totaal aantal geaccrediteerde pakketten ²		8	68	25	66	4	16
aantal afwijkingen	86*	5	56**	34	51***	2	0
aantal gesprekken met directie		0	0	0	1	0	0
aantal schorsingen		0	0	0	1	0	0
aantal intrekkingen		0	0	0	0	0	0
aantal klachten van VROM		0	0	0	0	0	0
¹ Met uitzondering van gegevens over vloeistofdichte voorzieningen (CUR-44) ² Een schema kan bestaan uit een of meerdere pakketten cq. groep verrichtingen * dit zijn afwijkingen op systeemniveau; hebben wel betrekking op kwalibogebieden, maar niet rechtstreeks op één specifiek onderdeel ** 40 afwijkingen rechtstreeks op AP04-SG/SB/U en 16 afwijkingen die gelden voor AP04 en AS3000 *** 35 afwijkingen rechtstreeks op AS3000 en 16 afwijkingen die gelden voor AP04 en AS3000							

Toelichting op Tabel 11

- De overzichten geven de verdeling van de afwijkingen over de beoordelingselementen weer. Uit ervaring kan worden geconcludeerd dat deze ten opzichte van andere RvA-beoordelingen, een redelijk normaal beeld geven.
- Bij de laboratoria en inspectie-instellingen zijn de meeste afwijkingen vastgesteld bij de beoordelingselementen 'managementsysteem', 'vastgestelde methoden', 'middelen/kalibratie' en 'kwaliteits-/procescontroles'. Hierbij dient opgemerkt te worden dat de afwijkingen m.b.t. 'managementsysteem' veelal betrekking hebben op het interne documentbeheer. De afwijkingen m.b.t. 'vastgestelde methoden' hebben veelal betrekking op de vastlegging van de werkwijze of de validatie van de methode. Hierbij dient in ogenschouw genomen te worden dat bij AP04- en AS3000-laboratoria in het algemeen de omvang van het beoordelingsteam (veel) groter is dan bij andere instellingen (i.v.m. de grootte en diversiteit van de scope).
- In 1 geval heeft schorsing van de accreditatie plaatsgevonden. Zie paragraaf 2.3.3

Accreditatie van certificerende instellingen

De Raad voor Accreditatie verzorgt naast de accreditatie van laboratoria en inspectie-instellingen tevens de accreditatie van certificerende instellingen. In onderstaande tabel zijn de kerngegevens van de Raad voor Accreditatie opgenomen.

Tabel 12 Kerngegevens accreditatie van certificerende instellingen door de Raad voor Accreditatie

	Algemeen	Bodembeheer (SIKB BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500 (excl BRL 9309 en BRL 9335 (horen bij afgeven kwaliteitsverklaringen)	Bodembescherming (BRL 2319, 2362, 2371, 2372 en K908/02)	Bodembescherming (BRL K902/03, K903/07, K904/02 en BRL K905/02)	Bouwstoffen en grond (afgeven kwaliteitsverklaringen) (BRL 0203, 1004, 1005 0335 0336 52230)
aantal geaccrediteerde instellingen		6	2	1	6
totaal aantal geaccrediteerde BRL-en		23	9	4	110
totaal aantal beoordeelde BRL-en		9	0	0	7
percentage beoordeelde BRL-en ¹		39%	0%	0%	6%
aantal afwijkingen	30*	6	nvt	nvt	16
aantal gesprekken met directie		0	0	0	0
aantal schorsingen		0	0	0	0
aantal intrekkingen		0	0	0	0
aantal klachten van VROM		0	0	0	0
¹ percentage beoordeelde BRL-en ten opzichte van het totaal aantal geaccrediteerde BRL-en * dit zijn afwijkingen op systeemniveau; hebben wel betrekking op kwalibo-werkgebieden,					

Opmerkingen bij Tabel 12

- De overzichten geven de verdeling van de afwijkingen over de beoordelingselementen weer. Uit ervaring kan worden geconcludeerd dat deze ten opzichte van andere RvA-beoordelingen een redelijk normaal beeld geven.
- Uit de tabel blijkt (bij afgeven kwaliteitsverklaringen) dat het aantal daadwerkelijk door de Raad voor Accreditatie (bijgewoonde) beoordelingen van de certificatieactiviteiten gering is. Daar zijn twee redenen voor:
 - Deze BRL-en zijn al langere tijd geaccrediteerd en gezien de resultaten door de tijd heen als laag risico bestempeld, waardoor een beperkt toezichtregiem van toepassing is.
 - De betreffende BRL-en worden voor een groot deel uitgevoerd door één certificatie-instelling. Daar de competentie van deze certificatie-instelling bij het uitvoeren van meerdere schema's wordt vastgesteld zijn de bijwoningen in 2008 voor de Kwalibo-specifieke schema's beperkt in aantal.
- Bij de nieuwe SIKB -schema's hebben, gezien de wijzigingen en het nieuw zijn ervan, meerdere bijwoningen plaats gevonden. Dit is ook te zien in de eerste kolom waar deze BRL-en zijn vermeld en ook de bijwoning/beoordelings frequentie hoog is geweest.

Certificatie bodembeheer

Door de certificerende instellingen wordt jaarlijks een bevindingenrapportage opgesteld voor de beoordelingsrichtlijnen in het bodembeheer (alsmede BRL 9335), op basis waarvan periodiek door SIKB een monitoringsrapportage wordt opgesteld.

Aan de hand van de aangeleverde gegevens zijn in lijn met de gegevens in Tabel 11 en Tabel 12 de volgende kerngegevens afgeleid:

Tabel 13 Kerngegevens certificatie Bodembeheer en BRL 9335 over 2008

	Bodembeheer	
	(SIKB BRL 1000, 2000, 6000, 7000 en 7500)	Bouwstoffen en grond (afgeven kwaliteitsverklaringen)
	BRL 9335	
aantal geaccrediteerde certificerende instellingen	6	3
totaal aantal gecertificeerde instellingen/organisaties	876	81
aantal certificaathouders op protocol-niveau	1693	118
totaal aantal audits	2375	168
Totaal aantal afwijkingen	2702	145
<i>gem aantal afwijkingen per certificaat</i>	3,1	1,8
<i>gem. aantal afwijkingen per audit</i>	1,1	0,9
aantal schorsingen	2	0
aantal intrekkingen	17	9
Klachten van opdrachtgevers over certificaathouders	5	0

Uit de tabel kan worden afgeleid dat inmiddels bijna 850 organisaties en instellingen zijn gecertificeerd. Elk van die organisaties/instellingen is gecertificeerd voor gemiddeld 2 protocollen, die met de onderscheiden BRL-en samenhangen.

Op grond van de BRL-en wordt elke certificaathouder volgens een vastgelegde audit-frequentie beoordeeld ; in 2008 bedroeg dit aantal bijna 3 per certificaat. Tijdens de audits zijn in totaal bijna 2850 afwijkingen geconstateerd, waarmee een gemiddeld aantal afwijkingen per audit tussen 0,9-1,1 wordt berekend. Hierbij wordt nog aangetekend dat tussen de BRL-en grote verschillen worden aangetroffen; zo bedraagt het aantal afwijkingen bij BRL 7500 (*Procesmatige bewerking van grond*) slechts de helft van het aantal dat bij BRL 1000 (*Partijkeuringen*) en BRL 7000 (*Uitvoering bodemsanering*) is aangetroffen.

In 2008 zijn 2 certificaten geschorst om inhoudelijke redenen (zie paragraaf 2.3.3) daarnaast heeft een aantal intrekkingen plaatsgevonden, veelal om administratieve redenen (bv wisseling van certificerende instelling).

Het aantal klachten van opdrachtgevers over certificaathouders dat certificerende instellingen hebben ontvangen, is beperkt (totaal 5). Zie ook paragraaf 2.1.4 toezichtloket bodem.

2.3.3. Uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem

Een erkenning (beschikking) wordt op aanvraag door Bodem+ afgegeven namens de ministers van VROM en Verkeer&Waterstaat. De aanvrager heeft in eerder stadium een certificaat of accreditatie behaald. Een erkenning kan worden verleend of geweigerd. Een verleende erkenning kan later ook worden geschorst of ingetrokken.

In onderstaande tabel zijn de kerngegevens met betrekking tot de uitvoering en handhaving van het erkenningensysteem vermeld.

Tabel 14 kerngegevens uitvoering en handhaving erkenningensysteem

Kerngegevens	Aantal
Geldige erkenningen op 31-12-2008	2.922
Doorlooptijd 1ste aanvraag gemiddeld	27 dagen
Doorlooptijd wijziging gemiddeld	12 dagen
Geweigerd	2
Geschorst door VROM Inspectie	1
Geschorst door certificerende instelling	2 (1 certificaathouder)
Geschorst door Raad voor Accreditatie	1

Handhaving

In 2008 is er in vier gevallen opgetreden tegen onjuist handelen. Certificatie / accreditatie enerzijds en handhaving door de VROM Inspectie / Inspectie Verkeer & Waterstaat anderzijds trekken daarbij indien mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Het betreft de volgende gevallen:

- Casus 1: Betreft een tanksaneerder die dusdanig in strijd met zijn certificatie handelde dat zijn beide certificaten door de verantwoordelijke certificatie instelling zijn geschorst. In vervolg hierop is ook de erkenning geschorst. Na zes maanden is de schorsing van één van de twee certificaten weer opgeheven, omdat er voldoende verbeteringen zijn aangebracht. Het andere certificaat blijft vooralsnog geschorst, in afwachting van de noodzakelijke verbeteringen. Dit geldt eveneens voor de erkenningen.
- Casus 2: Betreft een monsternemer in vervolg op een erkenning extra werkzaamheden verrichtte zonder dat hij over een daarvoor passende erkenning beschikte. Op basis hiervan is de erkenning voor de oorspronkelijke activiteit voor een maand geschorst geweest.
- Casus 3: Uit praktijkinformatie (via Bodemsignaal) werd duidelijk dat een laboratorium onderzoek uitvoerde voor activiteiten waarvoor nog geen accreditatie (en dus ook geen erkenning) verkregen was. Aangezien het bedrijf aan klanten en in de rapporten wel accreditatie claimde, is strafrechtelijk opgetreden. Het bedrijf is een schikking overeengekomen met het OM.
- Casus 4: begin 2007 (met gedeeltelijke afhandeling in 2008) is strafrechtelijk opgetreden tegen een adviesbureau wegens het vervalsen van onderzoeksgegevens. Een in eerste instantie als verontreinigd gerapporteerde locatie werd na druk van de opdrachtgever toch als schoon gerapporteerd ten behoeve van het verkrijgen van een bouwvergunning. In 2007 is het bedrijf veroordeeld wegens valsheid in geschrifte. Toen het bedrijf in 2007 een erkenning aanvraag is die op advies van de VROM Inspectie geweigerd. Medio 2008 heeft het bedrijf alsnog een nieuwe erkenning verkregen aangezien er op dat moment 3 jaar sinds het plegen van het delict was verstreken.

Nalevingsonderzoek

In 2008 heeft de VROM-Inspectie een nalevingsonderzoek⁷ uitgevoerd op 38 saneringslocaties die tevoren conform de regelgeving waren gemeld bij het bevoegd gezag. Het onderzoek was met name gericht op administratieve verplichtingen (het hebben van een erkenning om werkzaamheden uit te voeren) en eenvoudig waarneembare afwijkingen in het veld.

Uit het onderzoek is gebleken dat het naleefgedrag in de periode maart/april 2008 beter was dan vooraf werd verwacht. Slechts bij een beperkt aantal van de onderzochte aannemers en milieukundig begeleiders was sprake van een overtreding. Uit het onderzoek blijkt dat het overgrote deel van de onderzochte aannemers en milieukundig begeleiders beschikt over een erkenning.

⁷ Resultaten handhavingsactie Kwalibo bij bodemsaneringen, het naleefgedrag van aannemers en milieukundig begeleiders, VROM Inspectie, 17 december 2008

2.3.4. Conclusies en aanbevelingen kwalibosysteem

Uit de gegevens over het certificatietoezicht en het accreditatietoezicht blijkt een groot aantal afwijkingen. Dit betekent enerzijds dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden. Het betekent ook dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen.

Aanbevolen wordt de monitoring in de volgende periode uit breiden met gegevens over accreditatie en certificatie bij vloeistofdichte voorzieningen en certificatie van kwaliteitsverklaringen voor bouwstoffen.

In 2008 is er in vier gevallen handhavend opgetreden tegen onjuist handelen. Certificatie / accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij indien mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt nodig en effectief.

Het naleven van de administratieve bepalingen van KWALIBO vindt in voldoende mate plaats. Verwacht wordt dat bij de niet-gemelde of illegale saneringen veel meer sprake zal zijn van overtreding van de kwalibo-regelgeving. Daarom wordt aanbevolen om inspecties te richten op illegale saneringen en/of niet gemelde saneringen en op ernstige bodemovertredingen. Het onderzoek heeft een aantal aanknopingspunten opgeleverd voor onderzoek naar structurele overtredingen van bodemregelgeving. Hier wordt vervolgonderzoek op gericht.

3. Bouwstoffen

Het kader voor het toepassen van Bouwstoffen is aanzienlijk vereenvoudigd. Veel producenten maken nog gebruik van de certificeringsregels van het Bouwstoffenbesluit via het overgangsrecht. Om die reden is ook nog geen goed beeld te geven van de ontwikkeling van de administratieve lasten. De indruk bestaat wel dat de sector de implementatie van dit onderdeel van het Besluit bodemkwaliteit goed heeft opgepakt. Vooral nog verloopt de implementatie van dit onderdeel van het Besluit bodemkwaliteit, met uitzondering van een beperkt aantal uitvoeringsvraagstukken die in de daarvoor opgerichte werkgroep zijn besproken, zonder noemenswaardige problemen.

3.1. Toepassen bouwstoffen in de praktijk

Het bouwstoffen hoofdstuk uit het Besluit bodemkwaliteit is aanzienlijk vereenvoudigd ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit (producteisen in plaats van toetsing van het product op de wijze waarop die wordt toegepast). De verwachting bij het opstellen van het Besluit was dat met die vereenvoudiging en de nieuwe normstelling problemen met het toepassen van bouwstoffen grotendeels waren opgelost. Om die reden is in het kader van de monitoring besloten om het toepassen van bouwstoffen (met uitzondering van de IBC bouwstoffen en de hertoepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht) in de praktijk niet te volgen, maar uit te gaan van een piepsysteem. Dat piepsysteem wil zoveel zeggen, dat verwacht wordt dat producenten van bouwstoffen aan de bel trekken indien de afzet van hun bouwstoffen in het geding is. Met uitzondering van enkele stromen die beperkt in omvang zijn (zie uitvoeringsvraagstukken) is er in 2008 niet gepiept. Daarnaast is door branchevertegenwoordigers aangegeven dat zeer veel producenten via het overgangsrecht nog gebruik maken van de certificering onder het bouwstoffenbesluit. Dat is reden om aan te nemen dat het voornamelijk goed loopt met de toepassing van bouwstoffen in de praktijk. Tijdens de workshop op 26 februari 2009 is door enkele aanwezigen aangegeven dat het toezicht op verschillende bouwstoffen die niet hoeven te worden gemeld waarschijnlijk beperkt is. Het veronderstelde gebrek aan toezicht op niet-meldingsplichtige bouwstoffen kan mogelijk leiden tot ongewenste toepassingen.

IBC bouwstoffen

In 2008 zijn via het centrale meldsysteem in totaal voor 22 partijen IBC bouwstof met een totale omvang van ruim 1.5 miljoen ton meldingen ontvangen. In Tabel 15 zijn de meldgegevens uitgesplitst naar de aard van gemelde IBC-bouwstof.

Tabel 15 Meldingen van IBC-bouwstoffen in het centrale meldsysteem in 2008

Omschrijving IBC-bouwstof	Aantal partijen	Hoeveelheid (in tonnen)
AVI-Bodemas	11	1.090.180
Cementgebonden minerale reststoffen	2	3.300
Flugsand in ongebonden toepassing	1	3.267
Mijnsteen	1	260.700
Grond	1	4.125
Waterbouwsteen	2	167.244
Zand	4	14.998
Totaal	22	1.543.814

Hergebruik onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht

In 2008 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 57 partijen bouwstof voor toepassing onder dezelfde condities zonder eigendomsoverdracht gemeld.

Voor beide bovenstaande vormen van toepassen van bouwstoffen geldt dat het melden via het centrale meldsysteem pas vanaf 1 juli 2008 verplicht is en dat vele toepassingen nog in het kader van het overgangsrecht zijn gedaan. Voor die toepassingen geldt dat, voor zover zij op grond van het Bouwstoffenbesluit meldingsplichtig zijn, de betreffende melding nog rechtstreeks bij het bevoegd gezag moest worden gedaan. Bovenstaande gegevens geven dus slechts een beperkte weergave van de totale hoeveelheid toegepaste IBC bouwstoffen en hertoepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht.

3.2. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2009 worden gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van Bouwstoffen zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens. Door de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven is aangegeven dat veel bedrijven nog vallen onder overgangsbepalingen en dat daarom nog geen beeld is te geven van de ontwikkeling van administratieve lasten op het gebied van Bouwstoffen. Uit de resultaten van de enquête is op te maken dat de bevoegde overheden weinig capaciteit vrijmaken voor hun taken op het gebied van het besluit bodemkwaliteit. Tijdens de workshop is een aanbeveling naar voren gebracht die zou kunnen leiden tot een verdere besparing van de administratieve lasten. De aanbeveling heeft betrekking op het overgaan van een erkenning van individuele producenten naar een systeemerkenning. Deze aanbeveling zal in 2009 worden ingebracht in het implementatieteam. Het gebruik van de fabrikant eigen verklaring is in 2008 nog zeer beperkt. Er is 1 producent die een fabrikant eigen verklaring heeft verkregen.

3.3. Uitvoeringsvraagstukken

In 2008 zijn in totaal 178 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+. Voor de onderverdeling naar onderwerp (tabel 2), status van afhandeling (tabel 3) en aard van het uitvoeringsvraagstuk (tabel 4) wordt verwezen naar paragraaf 2.4

De onderverdeling van de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van bouwstoffen is weergegeven in Tabel 16. De procentuele onderverdeling van uitvoeringsvraagstukken naar aard van de uitvoeringsvraagstukken vertoont veel overeenstemming met de gegevens uit Tabel 4.

Tabel 16 **Uitvoeringsvraagstukken Bouwstoffen, onderverdeling naar de aard van het uitvoeringsvraagstuk**

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	12 (25 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	14 (29 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	12 (25 %)
Uitvoeringsvraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	10 (21 %)
Totaal		48 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in

Tabel 17.

Tabel 17 Uitvoeringsvraagstukken behandeld of te behandelen in werkgroep bouwstoffen

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
52	Dikte folie	In de regeling bodemkwaliteit was de minimale dikte van een kunststoffolie die worden gebruikt bij de afdek van een IBC bouwstof in een werk onvoldoende nauwkeurig gedefinieerd.	In de werkgroep is een minimale dikte inclusief tolerantie daarop gedefinieerd en de regeling bodemkwaliteit is daarop aangepast.	Geadresseerd
79	Drainerend vermogen afdeklaag	In de regeling bodemkwaliteit zijn onvoldoende eisen gesteld aan het drainerend vermogen van de afdeklaag van IBC voorzieningen.	In de werkgroep zijn eisen geformuleerd aan het drainerend vermogen van afdeklaagen en de regeling bodemkwaliteit is daarop aangepast	Geadresseerd
119	Her-toepassing niet teerhoudend asfalt	Artikel 29, lid 1d (opnieuw toepassen niet teerhoudend asfalt) blijkt in de praktijk veel vragen op te roepen, omdat zowel het artikel als de toelichting meer ruimte bieden, dan beleidsmatig wenselijk is	Een FAQ is opgesteld waarin de reikwijdte wordt beperkt tot het opnieuw warm toepassen. Het Bbk wordt bij de eerstvolgende wijziging op dit punt aangepast.	Geadresseerd
141	Duurzame vorm vastheid immobilisaten	De eisen aan duurzame vormvastheid werken belemmerend voor de toepassing van immobilisaten.	Regeling bodemkwaliteit wordt aangepast met specifieke eisen aan immobilisaten voor de toepassing als wegfundering.	Geadresseerd in jan/feb 2009
162	Toetsingsregel bij her-toepassing bouwstoffen	Bij hertoepassing van bouwstoffen mogen 2 parameters maximaal 2 maal de norm overschrijden. Dit is volgens indier in strijd met de beleidsbeginselen van PAK uit het milieu verwijderen	Regeling bodemkwaliteit wordt aangepast zodat de 2 maal 2 regeling niet geldt voor PAK's. Op grond van het overgangsrecht gelden overigens voor bitumenproducten en asfaltproducten tot juli 2013 afwijkende eisen (PAK=75 mg/kg d.s.).	Geadresseerd in jan/feb 2009
167	Tijdelijke opslag bouwstoffen	IVW heeft wens om tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing zonder vergunning ook voor bouwstoffen mogelijk te maken	Er is geen draagvlak voor het realiseren van onvergunde langdurige opslag van bouwstoffen via het Bbk. Punt wordt doorverwezen naar de vormgeving van het activiteitenbesluit waarbij in algemene zin gekeken kan worden naar het omzetten van vergunningsplichtige situaties naar situaties waarbij onder algemene regels kan worden gewerkt.	Geadresseerd in jan/feb 2009
171	Horren van ballastbed grind	Valt hergebruik / horren van spoorwegballast - waarbij de fijne technisch ongeschikte ballast wordt uitgezeefd en afgevoerd naar verwerker en de grove fractie wordt hergebruikt - wel of niet onder het toepassen zonder bewerking en eigendomsoverdracht van het Bbk?	Punt wordt nader besproken met opstellers Bbk, wordt in de loop van 2009 opnieuw geagendeerd in werkgroep Bouwstoffen	Bespreking volgt in 2009
174	Niet-teerhoudend asfalt	Hergebruik niet-teerhoudend asfaltgranulaat conform Bbk in halfverhardingen. In geval van parkeerplaatsen e.d. (met name bij zwaar transport) ontstaat er veel stofvorming en bij metingen van de emissies, blijkt PAK veelvuldig voor te komen rondom dergelijke locaties. Uiteraard geldt zorgplicht, maar gemeente zoekt naar praktijkvoorbeelden hoe dit te tackelen.	Er zijn andere instrumenten dan het Bbk ter voorkoming van stofvorming. De vraagsteller wordt daarnaar verwezen. Het feit dat in stofdeeltjes meer PAK's voorkomen ligt aan het feit dat de PAK's zich meer hechten aan deze deeltjes. Verhoogde PAK gehalten in stof zegt dus niet noodzakelijkerwijze dat ook te hoge PAK concentraties in het asfalt aanwezig zijn.	Geadresseerd in jan/feb 2009
176	LD-staalslakken voor in schans-	LD staalslak gebruikt in schanskorf of modulaire geluidsscherm ter afvang van oa stikstofoxiden en fijnstof niet altijd meer toepasbaar in het kader van	Er wordt navraag gedaan naar de redenen voor het strenger maken van de eisen voor Vanadium. Uitgaande van de huidige eisen voor Vanadium wordt	Geadresseerd in jan/feb 2009

	korven niet altijd meer toepasbaar	het Bbk, ivm uitloging vanadium. Was onder Bsb zonder uitzondering toepasbaar, omdat eisen t.a.v. vanadium factor 3 hoger waren. Voorgestelde wijze van toepassing met afvang van regenwater zorgt niet voor bodembelasting, maar voldoet niet aan vereisten IBC-toepassing of gelijkwaardigheid daarvan	namens het implementatieteam verder onderzocht of er beleidsmatig draagvlak is om de toepassingsvorm (opvang hemelwater) onder de reikwijdte van de gelijkwaardigheid te brengen. In de huidige regelgeving past dat niet, dus dat zou een wijziging van de Regeling bodemkwaliteit vragen.	
178	Niet keuren	Hergebruik zonder eigendomsoverdracht kan leiden tot bewust niet willen opmerken van verdachte situaties om op die wijze niet te hoeven keuren en verdachte partijen weer te kunnen toepassen	Gewaakt moet worden dat deze vrijstelling wordt misbruikt om ongekwalificeerde en/of niet toepasbare partijen toch toe te laten. Om meer aandacht hiervoor bij handhavers te krijgen wordt een FAQ opgesteld en wordt het punt opgenomen in de HUM-Bbk. Tevens wordt benadrukt dat misstanden gemeld moeten worden bij het toezichtloket. Zo komt omvang in beeld en kunnen overtreders worden aangepakt.	Geadresseerd in jan/feb 2009

Uit bovenstaande blijkt dat er geen grote structurele problemen zijn gesignaleerd met het toepassen van bouwstoffen. Slechts voor enkele relatief kleinere stromen bouwstoffen (immobilisaat en LD staalslakken in schanskorven) zijn uitvoeringsvraagstukken aangemeld. De verwachting is dat die uitvoeringsvraagstukken opgelost kunnen worden. De overige uitvoeringsvraagstukken hebben vooral betrekking op het krijgen van meer duidelijkheid over de exacte invulling en de reikwijdte van bepaalde regels. Bespreking van de uitvoeringsvraagstukken in de werkgroep leidt daar ook toe.

3.4. Helpdesk vragen en kennisplein

Er zijn aan de helpdesk van Bodem+ in 2008 8.205 vragen gesteld. Daarvan gingen 4.591 vragen (ca 56%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.5 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen (figuur 1) en de onderverdeling naar onderwerp (figuur 2).

Slechts 267 helpdeskvragen zijn gesteld over het onderwerp Bouwstoffen (circa 6% van het aantal vragen over het Bbk). Gedurende de eerste maand van 2008 bedroeg het aantal vragen over bouwstoffen maximaal 10 per maand. Vanaf juni 2008 is dit aantal toegenomen tot een aantal van 25 à 40 per maand. De toename vanaf juni 2008 komt door de inwerkingtreding van het onderdeel bouwstoffen op 1 juli 2008.

De rubriek met veel gestelde vragen over bouwstoffen is begin 2008 gelanceerd en is gaande weg het jaar verder aangevuld met nieuwe vragen.

Bodem+ beantwoordt deze vragen aan de vragenstellers en heeft de goede gewoonte om regelmatig te rapporteren over de rode draad aan vragen die zijn gesteld aan de helpdesk⁸. Tevens worden met zekere regelmaat veelgestelde vragen en antwoorden gepubliceerd op de site van bodem+⁹. De veelgestelde vragen (antwoorden via www.bodemplus.nl) over bouwstoffen zijn opgenomen in bijlage 3. Het is uiteraard ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag.

⁸ Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

⁹ Veel gestelde vragen kwalibo, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

Uit de helpdesk zelf, de memo's over de rode draden uit de helpdesk en de veelgestelde vragen over bouwstoffen zijn echter wel twee hoofdthema's en drie kleinere concrete onderwerpen te destilleren:

- Er is veel behoefte aan uitleg over de precieze werking van het overgangsrecht, wanneer is een werk nog gereguleerd onder het Bsb en wanneer onder het Bbk, hoe zit het met oude en nieuwe bewijsmiddelen/ milieuhygiënische verklaringen en meldverplichtingen en meldprocedures. De veelgestelde vragen en het kennisplein voorzien hierin.
- Er is veel behoefte aan een overzicht van wat er nu precies is veranderd ten opzichte van het bouwstoffenbesluit. Denk hierbij aan milieuhygiënische verklaringen (in relatie tot de erkenningsplicht vanuit kwalibo), IBC bouwstoffen en wijzigingen in de meldingsplicht. Ook hierin voorziet het kennisplein in.
- Er is behoefte aan een goede uitleg over de reikwijdte van uitzonderingen op het bepalen van de kwaliteit van bouwstoffen (onder andere niet-teerhoudend asfalt). Ook hierin voorziet het kennisplein in een behoefte.
- Er is behoefte aan handvatten bij bevoegde overheden om het toepassen van kunstgrasinstrooisel te reguleren ofwel via het Besluit bodemkwaliteit (indien steenachtig) ofwel via de zorgplichtbepalingen van de Wbb. Ook hierin voorziet het kennisplein in een behoefte.
- Er is onduidelijkheid over de eisen voor deskundigheid en de (toekomstige) erkenningsplicht bij werkzaamheden voor IBC bouwstoffen (bijvoorbeeld beoordelen van IBC voorzieningen).

Hieruit blijkt dat toepassers en bevoegde gezagen zich oriënteren op het Besluit bodemkwaliteit, de exacte spelregels willen kennen omdat concrete toepassingen worden gerealiseerd en er behoefte is om te weten of men zich daarbij aan de nieuwe regels houdt. Tijdens de workshop van 26 februari 2009 is aangegeven dat er daarnaast veel vragen in de praktijk zijn over de omgang met het maximaal 20 % bijmenging criterium. Inmiddels hebben die vragen geleid tot een uitvoeringsvraagstuk dat in 2009 wordt behandeld.

3.5. Overige informatie

Uit de nulmeting¹⁰ van de indicatoren over bouwstoffen is nog aanvullende informatie beschikbaar. Deze informatie wordt daar waar mogelijk nog aangevuld met informatie over de monitoringsindicatoren die in januari 2009 wordt verzameld. Voor bouwstoffen zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van het toepassen van bouwstoffen. Er zijn geen gevallen van milieu incidenten bekend.
- Gestorte hoeveelheid bouwstoffen (nog geen cijfers over 2008, in 2007 slechts 300 Kton) Het storten van bouwstoffen is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.
- Gelijkwaardigheidverklaringen. Er is in 2008 1 gelijkwaardigheidverklaring aangevraagd voor alternatieve isolerende voorzieningen. Voor het kunnen nemen van een beslissing op de aanvraag was het noodzakelijk de regeling bodemkwaliteit aan te passen. Na die aanpassing, begin 2009, is een ontwerp-besluit genomen en dat is gepubliceerd in de staatscourant en de Cobouw. Het ontwerp-besluit is eveneens via de website van Bodem+ beschikbaar. Na inspraak en eventuele verwerking daarvan zal een definitief besluit op de aanvraag worden genomen.

¹⁰ Nulmeting Besluit bodemkwaliteit (Bbk), nulmeting 2007 t.a.v. relevante indicatoren, concept-eindrapport, Van Ruiten en Schreurs, december 2008

4. Grond en baggerspecie

Het beleidskader voor grond en baggerspecie is in veel aspecten nieuw en vraagt om een andere werkwijze van met name de decentrale overheden. De eerste ervaringen in pilotprojecten zijn wel dat het gebiedsgerichte kader werkbaar is. Het beleidskader roept bij alle betrokken partijen die zich inwerken in de materie veel vragen op over hoe de regels nu precies werken en uitgelegd moeten worden. De helpdesk en het kennisplein van Bodem+ voorzien daarbij in een grote behoefte. Er is in de dagelijkse praktijk van het toepassen van grond en baggerspecie nog veel sprake van overgangsrecht, maar alle betrokken partijen zijn wel bezig hun bestaande werkwijze om te buigen naar een werkwijze die strookt met het Besluit bodemkwaliteit. Gemeenten, milieudiensten en waterschappen zijn in groten getale aan de slag met het maken van een onderbouwde keuze voor lokaal bodembeheer. In die gebiedspecifieke kaders liggen de kansen voor verruiming van de toepassing van grond en baggerspecie. De werkwijze met behandeling van uitvoeringsvraagstukken stelt ons in staat om dreigende stagnaties voor te zijn. Mogelijke stagnaties in het oplossen van de baggeroppgave kunnen optreden als gevolg van de maatschappelijke onrust bij de verondieping van enkele voormalige zandwinplassen en het toetsen aan nieuwe stoffen bij het op de kant zetten van baggerspecie. In 2009 moet blijken of de oplossingsrichtingen die zijn aangedragen voor beide uitvoeringsvraagstukken zodanig zijn dat deze dreigende stagnatie niet gaat optreden.

4.1. Toepassen grond en bagger in de praktijk

Het beleidskader voor grond en baggerspecie is op veel punten gewijzigd. Toepassingen kunnen plaatsvinden in de verschillende toepassingskaders die het Besluit bodemkwaliteit kent:

- Algemene toepassing via het generieke kader met een onderscheid tussen toepassing op de landbodem en de waterbodem en de tijdelijke opslag voorafgaand aan toepassing
- Gebiedspecifieke toepassing op de bodem
- Grootschalige bodemtoepassing
- Verspreiden van baggerspecie met een onderscheid tussen verspreiden op de kant, in het oppervlaktewater en in zee

Omdat al deze toepassingskaders een wijziging betekenen ten opzichte van de oude regelgeving (Bouwstoffenbesluit, Vrijstellingsregeling grondverzet, Regeling vaststelling klassenindeling onderhoudsspecie, WM-vergunningenregime) is er bij de totstandkoming van het Besluit bodemkwaliteit voor gekozen om een relatief langdurig (in veel gevallen 3 of 5 jaar) overgangsbeleid te formuleren. Dit betekent dat veel toepassingen in 2008 nog zijn uitgevoerd in het kader van het overgangsrecht. In dat kader is er ook nog sprake van het melden van de toepassing bij het bevoegd gezag, terwijl voor toepassingen in het kader van het Bbk gebruik moet worden gemaakt van het centrale meldingssysteem. In het onderstaande is een overzicht gegeven van de meldingen die zijn gedaan via het centrale meldsysteem. Het is nodig om een onderscheid te maken tussen het toepassen op de landbodem en het toepassen op de waterbodem. Het Bbk is voor het toepassen op de waterbodem (vanaf 1 januari 2008) langer van kracht dan voor het toepassen op de landbodem. Daarnaast is er bij het toepassen op de waterbodem in mindere mate sprake van overgangsrecht dan bij het toepassen op de landbodem. Daardoor geeft het overzicht van meldingen van voorgenomen toepassingen op de waterbodem een redelijk representatief beeld van het baggerverzet. Gegeven de grotere mate van overgangsrecht voor toepassen op de landbodem en het slechte meldgedrag in de sector (zie hoofdstuk 2) geeft onderstaand overzicht allerm minst een compleet beeld van het grondverzet in Nederland. Alhoewel ruim 5 miljoen ton licht verontreinigde grond is gemeld, geeft de forse omvang van de gemiddelde partijgrootte (gemiddeld bijna 10.000 ton per partij) aan dat voornamelijk de grotere partijen zijn gemeld. Het aantal gemelde partijen bevestigt dat, gemiddeld nog geen 2 partijen per bevoegd gezag! Dat strookt met het beeld dat de grotere organisaties die

werken met grotere volumina en meer personele capaciteit de regels van het Bbk inclusief de meldverplichtingen beter hebben geïmplementeerd in hun organisatie en werkwijze dan de kleinere spelers op de markt. Bij grotere volumina gaat het veelal om infrastructurele projecten met een forse impact op de omgeving, waarbij de toezicht en handhavingstaak van overheden vaak beter op orde is. Ook dat is een reden waarom de grotere stromen vaker worden gemeld dan de kleine stromen. In met name Tabel 19 staan enkele zeer grote partijen opgenomen. Uit een nadere analyse in het meldsysteem is gebleken dat het gaat om enkele zeer omvangrijke partijen die zijn of worden verspreid in de Westerschelde, het Hollandsch diep, de Nieuwe waterweg, de Noordzee of de Waddenzee (totaal circa 40 miljoen ton baggerspecie), danwel worden gebruikt van zeer grootschalige toepassingen zoals de Tweede maasvlakte (6 miljoen ton grond).

Tabel 18 Gemelde toepassingen op de landbodem (periode juli-december 2008)

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen	Hoeveelheid in tonnen
Generiek kader op de landbodem	AW2000	136	1.933.156
	Wonen	62	165.185
	Industrie	68	265.481
	Anders	18	55.420
	Niet ingevuld	11	37.419
	Totaal	295	2.456.659
Grootschalige bodemtoepassing op de landbodem	AW2000	48	243.340
	Wonen	12	865.717
	Industrie	101	756.406
	Anders	16	128.540
	Niet ingevuld	40	1.508.050
	Totaal	217	3.502.053
Baggerspecie op de kant (niet meldplichtig)		13	219.720
Gebiedspecifiek kader op de landbodem		176	842.927
Onbekend kader op de landbodem		91	497.242
Totaal		792	7.518.602

Tabel 19 Gemelde toepassingen op de waterbodem (periode januari-december 2008)

Toepassing	Kwaliteit	Aantal partijen	Hoeveelheid in tonnen
Generiek kader op de waterbodem	AW2000	29	1.421.830
	Klasse A	40	1.252.284
	Klasse B	40	1.059.362
	Anders	82	1.135.908
	Niet ingevuld	19	4.154.625
	Totaal	210	9.024.009
Grootschalige bodemtoepassing op de waterbodem	AW2000	20	1.193.395
	Klasse A	19	324.647
	Klasse B	44	1.569.176
	Anders	98	1.909.074
	Niet ingevuld	48	2.388.678
	Totaal	229	7.384.969
Verspreiden van baggerspecie		89	36.299.849
Gebiedspecifiek kader op de waterbodem		13	10.001.511
Onbekend kader op de waterbodem		21	2.643.900
Totaal		562	65.354.237

Omdat bovenstaande gegevens geen compleet beeld geven van de grondstromen in Nederland kunnen we op basis van deze gegevens geen uitspraak doen over een toe- of afname van het toepassen van grond en baggerspecie. In 2008 zijn er signalen ontvangen van dreigende stagnaties op de volgende gebieden (zie ook uitvoeringsvraagstukken in paragraaf 4.4):

- Alhoewel er sprake is van meer initiatieven op- het gebied van verondieping van zandwinputten is er bij sommige initiatieven sprake van maatschappelijke onrust en dat stagneert het toepassen van baggerspecie in die voormalige zandwinputten;
- het veelvuldig onverwacht voorkomen van Barium in de bodem in gehalten boven de interventiewaarden stagneert in voorkomende gevallen het hergebruik van grond. Een oplossing is voorzien in het tijdelijk schrappen van de Barium norm in afwachting van een onderzoek naar de speciatie van Barium in de Nederlandse bodem;
- het veelvuldig niet verspreidbaar zijn van baggerspecie als gevolg van stoffen die niet zijn opgenomen in de ms-PAF toetsing stagneert de verspreiding van bagger op de kant. Een oplossing is voorzien door deze stoffen op te nemen in de ms-PAF toetsing;
- het niet kunnen kwalificeren van primair zand als schone grond als gevolg van de gewijzigde toetsingsregels voor het toetsen aan schone grond stagneert de afzet van primair zand. Een oplossing is voorzien door de normgrens wonen voor nikkel op een niveau van 2 maal de achtergrondwaarde in te stellen.

Voor deze uitvoeringsvraagstukken zijn zoals hierboven geschetst oplossingsrichtingen voorzien. Op dit moment is de conclusie dat met de alertheid die er is op het gebied van uitvoeringsvraagstukken en de ruime termijn van overgangsrecht het toepassen van grond en baggerspecie in de praktijk vergelijkbaar is met de situatie voorafgaand aan inwerking treding van het Besluit bodemkwaliteit.

4.2. Invulling/oppakken decentralisatie

Vanaf 1 juli 2008 is het hoofdstuk grond en baggerspecie in werking. Tijdens de uitrol van het Besluit bodemkwaliteit eind 2007 en in de eerste helft van 2008 is gebleken dat met name de ruime bevoegdheden die gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders hebben gekregen een nieuwe rol en taakopvatting van deze bevoegde overheden vragen. Veel van deze bevoegde gezagen waarderen de ruimte die het Besluit bodemkwaliteit biedt, maar hebben wel gekozen om overgangsrecht te hanteren zodat zij zichzelf tijd gunnen om een weloverwogen keuze te maken tussen het generieke beleidskader en het gebiedspecifieke beleidskader. Veel gemeenten hebben voorafgaand aan inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit hun oude bodembeleid nogmaals vastgesteld mede vanwege de – weliswaar niet terechte want er is sprake van een overgangstermijn – angst dat het nieuwe stoffenpakket direct moest worden doorgevoerd in de bodemkwaliteitskaart. Directe doorwerking van het nieuwe stoffenpakket zou een forse investering in bodemonderzoek inhouden. Uit de workshop op 26 februari 2009 is naar voren gekomen dat er inmiddels een breed gedragen wens bij veel partijen is om het overgangsbeleid daar waar dat kan zo kort mogelijk te laten zijn, dus snel over te gaan tot vaststelling van nieuw bodembeleid.

Ter ondersteuning van een bewuste keuze voor generiek of gebiedspecifiek beleid door de gemeenten, milieudiensten en waterkwaliteitsbeheerders is de Impuls Lokaal Bodembeheer gelanceerd. Uit diverse interviews en een workshop met betrokkenen is namelijk gebleken dat de bevoegde gezagen behoefte hebben aan twee zaken om deze bewuste afweging te maken:

- kennis op het gebied van bodemkwaliteit op het niveau van een bodemkwaliteitskaart, bodemfuncties, risicobeoordeling
- procesbegeleiding bij creëren van draagvlak voor duurzaam bodembeheer binnen de gemeente (andere disciplines dan de bodemafdeling, op bestuurlijk vlak) en binnen de

regio (de milieudienst of een ander samenwerkingsverband) en het opstellen en uitwerken van scenario's voor bodembeheer

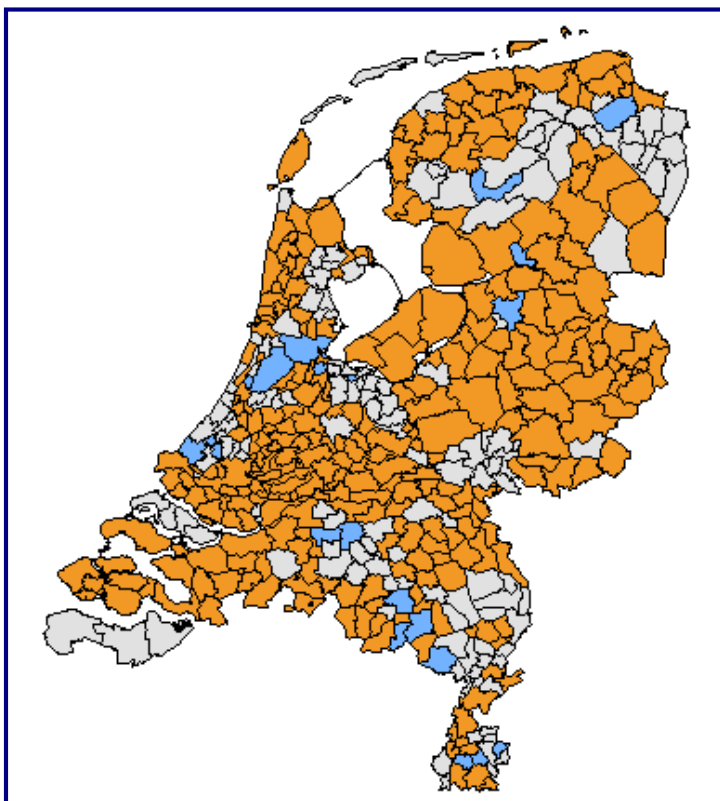
Bij de Impuls Lokaal Bodembeheer is gekozen voor een heel directe vorm van ondersteuning, namelijk door het beschikbaar stellen van adviseurs die ervaren en getraind zijn op het vlak van duurzaam bodembeheer en decentrale ondersteuning en onder andere kennis hebben van het opstellen van bodemkwaliteitskaarten, functiekaarten en bodembeheernota's. Dit is vorm gegeven door enerzijds via een Europese aanbesteding een 40 tal adviseurs te werven, die zijn geselecteerd op basis van een combinatie van ervaring en kostprijs. Deze adviseurs zijn vervolgens in een driedaagse training verder opgeleid in het ondersteunen van de decentrale overheden.

Anderzijds konden de decentrale overheden hun belangstelling kenbaar maken voor het ontvangen van adviesuren door het aanvragen van een adviesvoucher. Voordeel van deze constructie is dat alle 'redtape' via SenterNovem/Bodem+ loopt en dat de decentrale overheden uitsluitend eenmalig een aanvraag om ondersteuning hoeven in te dienen, verder zijn er geen administratieve verplichtingen verbonden aan de ILB voor de decentrale overheden.

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit in de zin van het maken van lokaal bodembeleid loopt grofweg via een viertal fasen:

- oriëntatiefase, gericht op het creëren van draagvlak voor bodembeheer
- inventarisatiefase, gericht op het verzamelen van gegevens over grondstromen, bodemkwaliteit, bodemfunctie, ambities etc.
- ontwikkelfase, gericht op het ontwerpen en doorrekenen van varianten van bodembeheer
- vaststellingsfase, gericht op de keuze voor een variant voor bodembeheer en vaststelling van de bodembeheernota

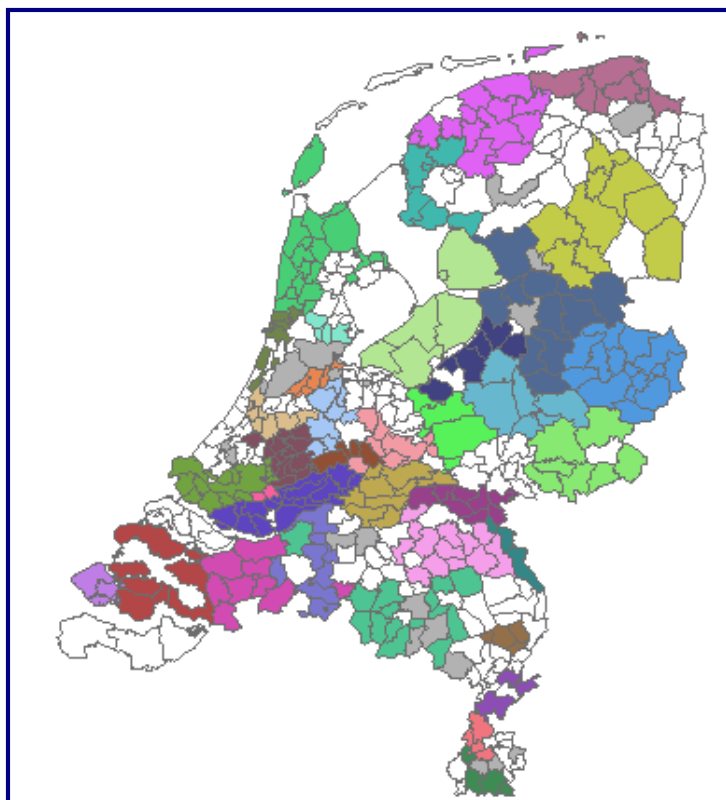
Figuur 19 Aanvragen ILB in samenwerkingsverband (oranje), individueel (blauw) of niet (grijs)

De decentrale overheden is gevraagd om in september 2008 in te schrijven (aanvraag voucher) voor ondersteuning in 1 of meerdere fasen van de implementatie. Er is door heel veel decentrale overheden een aanvraag ingediend, veelal voor alle 4 de fasen van de implementatie en in samenwerkingsverband. Dat geeft aan dat er heel veel belangstelling is bij de decentrale overheden om het Besluit te implementeren.

Figuur 19 en Figuur 20 laten de inschrijvingen over Nederland zien. Door het grote aantal inschrijvingen is besloten om kwartaal 4 van 2008 en kwartaal 1 van 2009 te gebruiken om voor elke aanvrager de oriëntatiefase te doorlopen. Toekenning van vervolgfases is voorzien in kwartaal 2 van 2009.

Figuur 20 Samenwerkingsverbanden

Hiermee kan in de rest van 2009 de inzet van de adviseurs beter worden afgestemd op de vraag die er bij de decentrale overheden ligt. De ILB loopt door t/m 2011. De decentrale overheden zijn via de inschrijvingsvoorwaarden gestimuleerd om in samenwerkingsverband in de regio een aanvraag om ondersteuning in te dienen. Uit figuur 3 en 4 blijkt dat deze samenwerking gevonden is.

Uit bovenstaande is duidelijk dat de decentrale overheden op grote schaal bezig zijn de overgang van 'oud' naar 'nieuw' voor te bereiden. In 2009 en verder is de verwachting dat de sommige decentrale overheden zullen overgaan tot het vaststellen van gebiedsgericht beleid. Het is van belang om de overeenkomsten en verschillen van de vastgestelde bodembeheernota's in beeld te krijgen. Enerzijds heeft BIELLS (BodemInformatie Essentieel voor

Landelijke en Lokale Sturing) de taak op zich genomen de informatie uit de bodembeheernota's landelijk te ontsluiten. Anderzijds zal in het kader van de monitoring jaarlijks (dus vanaf 2009) een analyse worden gemaakt van de inhoud van de vastgestelde bodembeheernota's. In die analyse worden de volgende zaken meegenomen die te maken hebben met onder andere de invulling van stand-still op gebiedsniveau, de mate waarin lokale normen afwijken van het generieke systeem en de mate waarin de bodemkwaliteitskaart als milieuhygiënische verklaring kan worden gebruikt.

Uit de workshop op 26 februari 2009 is de behoefte aan de ontsluiting van bodembeheernota's via BIELLS nogmaals benadrukt. De sector zit te springen om goede ontsluiting van het lokale beleid. Uit diezelfde workshop komt ook de aanbeveling om te werken met kaarten die iets zeggen over wat je in het gebied mag toepassen (toepassingskaarten) en geen andere kaarten te communiceren naar de toepassers. Die aanbeveling moet er voor zorgen dat er een eenduidige interpretatie is van het beleid dat de bodembeheernota voorstaat.

Een ander element dat in de workshop van 26 februari naar voren is gebracht is dat in veel gevallen in gemeenten geen functiekaart is vastgesteld. Elke gemeente had dat binnen een half jaar na inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit (dus per 1 juli 2008) moeten doen. Veel gemeenten hebben dat vanwege het feit dat zij overgangsrecht hanteren niet gedaan. Echter in veel van die gemeenten dekt het overgangsrecht niet het gehele grondgebied en ook niet enkele specifieke (grootschalige) toepassingen. In die gevallen worden toepassers vanwege het ontbreken van een functiekaart gedwongen om schone grond toe te passen.

4.3. Administratieve en bestuurlijke lasten

Aan het bedrijfsleven (administratieve lasten) en de overheden (bestuurlijke lasten) is in januari 2009 worden gevraagd in hoeverre hun lasten op het gebied van grond en baggerspecie zijn toe of afgenomen en of zij dat kunnen onderbouwen met gegevens. Door de vertegenwoordigers van het bedrijfsleven is aangegeven dat veel bedrijven nog vallen onder overgangsbepalingen en dat daarom nog geen beeld is te geven van de ontwikkeling van administratieve lasten op het gebied van grond en bagger. Uit de resultaten van de enquête is op te maken dat de bevoegde overheden weinig capaciteit vrijmaken voor hun taken op het gebied van het besluit bodemkwaliteit. Tijdens de workshop op 26 februari 2009 is aangegeven dat als gevolg van het uitvoeringsvraagstuk nummer 177 (primair zand) de administratieve lasten voor zand en grindwinners – in ieder geval tijdelijk – zijn toegenomen. Daarnaast is tijdens de workshop aangegeven dat de vergroting van de maximale partijomvang naar 10.000 ton voor onder andere de producenten van tarragrond heeft geleid tot een afname van de administratieve lasten. Tegelijkertijd is er een zekere zorg – zonder concrete voorbeelden – dat partijen in het veld ten onrechte en zonder erkenning worden opgebult tot grotere eenheden om zo keuringskosten te besparen. Geadviseerd wordt om concrete gevallen te melden bij het toezichtloket bodem.

4.4. Uitvoeringsvraagstukken

In 2008 zijn in totaal 178 uitvoeringsvraagstukken aangedragen bij Bodem+. Voor de onderverdeling naar onderwerp (tabel 2), status van afhandeling (tabel 3) en aard van het uitvoeringsvraagstuk (tabel 4) wordt verwezen naar paragraaf 2.4

De onderverdeling van de uitvoeringsvraagstukken op het gebied van grond en baggerspecie is weergegeven in Tabel 20. De procentuele onderverdeling van uitvoeringsvraagstukken naar aard van de uitvoeringsvraagstukken wijkt enigszins af van de gegevens uit tabel 4. Met name het percentage uitvoeringsvraagstukken voor de werkgroepen is klein ten opzichte van het totaal. Dit duidt erop dat er relatief veel uitvoeringsvraagstukken te maken hebben met het verkrijgen van nader inzicht in het hoe en waarom van de regels. Dat beeld komt wel overeen met het feit dat op het onderwerp grond en baggerspecie de grootste wijzigingen zijn doorgevoerd. Dat vertaalt zich naar veel uitvoeringsvraagstukken, maar ook relatief veel uitvoeringsvraagstukken die te maken hebben met het finetunen van de regels in de zin van nadere uitleg en interpretatie.

Tabel 20 **Uitvoeringsvraagstukken Grond en bagger, onderverdeling naar de aard van het uitvoeringsvraagstuk**

Onderwerp	Categorie	Aantal uitvoeringsvraagstukken (% totaal)
Omissie of verschrijving in de regelgeving	1	33 (28 %)
Onduidelijkheid over interpretatie van de regelgeving, toelichting en overgangsrecht	2	35 (30 %)
De aansluiting van andere regelgeving of het uitvoeringsinstrumentarium is niet correct	3	33 (28 %)
Uitvoeringsvraagstuk voor bespreking in de werkgroepen (van belang om brede afstemming voor oplossing te vinden)	4	17 (14 %)
Totaal		118 (100 %)

De uitvoeringsvraagstukken die in de werkgroep zijn besproken zijn opgenomen in Tabel 21.

Tabel 21 Uitvoeringsvraagstukken behandeld of te behandelen in werkgroep Grond en bagger

#	Onderwerp	Probleemomschrijving	Oplossingsrichting	Status afhandeling
12	Eigen beleidsregels waterschappen	Waterschappen hebben beleidsregels opgesteld ter invulling van de zorgplicht bij het verondiepen van plassen. Dit mede vanwege het vervallen van de WVO-vergunningplicht waarin zaken locatiespecifiek werden afgedekt met vergunningvoorwaarden. Het bedrijfsleven wil graag inspraak bij het opstellen van dergelijke regels en wil dat de regels via de weg van gebiedspecifiek beleid worden vastgesteld	Er zijn een aantal besprekingen geweest met vertegenwoordigers van de waterschappen en het bedrijfsleven. Hieruit bleek dat er geen overeenstemming was over de exacte inhoud van de beleidsregels. Afgesproken is om de werking van deze beleidsregels in de praktijk te monitoren.	Geadresseerd
27	Gebiedspecifiek beleid voor mijnsteen	Het feit dat mijnsteen als Bouwstof wordt gezien leidt tot vragen over de mogelijkheid van het doorzetten van het actief bodembeheer met mijnsteen zoals dat in Limburg wordt gevoerd	Uitgangspunt van ABL en toekomstig beleid is dat de mijnsteen wordt toegepast op plaatsen waar reeds mijnsteen in de bodem aanwezig is. Bodem+ en de regio Parkstad onderzoeken of de door de regio voorgestane aanpak van de omgang met mijnsteen past binnen de kaders van duurzaam bodembeheer zoals neergelegd in het gebiedspecifieke kader voor grond en bagger. Indien dat zo is wordt naar een juridische maatwerkoplossing voor dit vraagstuk gezocht.	Onder handen
44	Reikwijdte verspreiding bagger op de kant	Veel vragen gaan over de precieze reikwijdte van verspreiden van bagger op de kant. Vragen omtrent wat is wel en niet onderhoud, wat is het aangrenzende perceel etc. Reikwijdte discussie speelt omdat waterschappen de consequenties van het Bbk onderzoeken en willen weten hoeveel baggerspecie via het verspreidingsbeleid afgezet kan worden	In overleg met de werkgroep Grond en bagger is een notitie opgesteld waarin uitvoerig wordt ingegaan op de reikwijdte van het verspreidingsbeleid. Deze notitie is op het kennisplein van Bodem+ gepubliceerd. Notitie zal in de toekomst opgenomen worden in de handreiking Besluit bodemkwaliteit.	Geadresseerd
85	Onvergonde opslag	Er zijn in de sector zorgen over de mogelijkheden van het invullen van aspecten die onder de noemer 'hinder' vallen bij onvergonde opslag (geluid, verkeer, etc.).	Bodem+ werkt aan een FAQ hierover (in overleg met infomil i.v.m. afstemming op activiteitenbesluit)	Geadresseerd
108	Erkenningsplicht bij opbulken	Hoveniers, loonwerkers en gemeentewerven hebben aangegeven de certificerings- en erkenningskosten voor het opbulken van kleine partijen te hoog te vinden ten opzichte van de omzet die men daaruit haalt. Partijen hebben echter wel vaak een regionale functie in het opbulken van kleine partijen.	Punt is verschillende malen besproken in de werkgroepen en het implementatieteam. Dat leidt in ieder geval tot het opstellen van een FAQ met daarin een nadere uitleg van de mogelijkheden van werken onder de vlag van een erkende instantie en het gebruik maken van de bodemkwaliteitskaart zonder op te bulken. Daarnaast wordt de mogelijkheid verkent om via het activiteitenbesluit de reikwijdte van de erkenningsplicht voor kleine onderneming op dit vlak te schrappen. In de vergunningen of de algemene regels van het activiteitenbesluit zouden dan de inhoudelijke regels voor het opbulken van grond opgenomen moeten	Onder handen

			worden.	
121	Oude BKK en nieuwe keuringen	De oude BKK's sluiten vanwege het ontbreken van informatie over de stoffen die zijn toegevoegd aan het standaardpakket (Co, Mo, Ba, PCB's) het toepassen van partijen waarin deze stoffen verhoogd zijn aangetroffen t.o.v. de AW2000-norm uit.	Er is een FAQ opgesteld die aangeeft dat het mogelijk is om in dergelijke gevallen de functienorm voor deze 4 stoffen te hanteren als toepassingseis.	Geadresseerd
124	Gemiddelde kwaliteit	Er zijn vragen over het bepalen van de gemiddelde kwaliteit ingeval van heterogene gebieden	Er wordt een FAQ opgesteld waarin uitleg wordt gegeven	Geadresseerd
130	Asbest	Protocol asbest gaat uit van een partijgrootte van 2.000 ton terwijl het Bbk een verruiming tot 10.000 ton mogelijk maakt.	Partijomvang handhaven. Asbestonderzoek is fundamenteel anders dan onderzoek in bodem/grond.	Geadresseerd
133	Strengere interventiewaarden	Voor enkele stoffen zijn de interventiewaarden verlaagd. Betreft DDT en Drins.	Aan RIVM wordt gevraagd om een nadere toelichting op de redenen voor verlaging van de interventiewaarden. Vervolgens wordt met betrokken gemeenten een gesprek aangeknoopt om te kijken naar de mogelijkheden die het Bbk biedt om met deze problematiek om te gaan	Geadresseerd
135	Barium	Barium wordt in zeer veel situaties op de landbodem en waterbodem verhoogd aangetroffen tot zelfs boven het interventiewaarden niveau. Dit leidt tot een belemmering voor het hergebruik	In het implementatieteam is VROM geadviseerd om de interventiewaarde en maximale waarde industrie voor Barium voorlopig te schrappen in afwachting van een onderzoek naar de wijze van voorkomen van Barium in de bodem. Mogelijkerwijze is de wijze waarop Barium voorkomt in de bodem minder schadelijk dan is aangenomen bij het afleiden van de normstelling	Onder handen
139	Leges	Signaal dat een gemeente voor het raadplegen van de bodemkwaliteitskaart en voor het toepassen van grond waarbij wordt getoetst aan de bodemkwaliteitskaart leges worden geheven.	Bodem+ heeft jurist laten kijken naar legimiteit van heffen van leges. Het heffen van leges is ongewenst i.v.m. drempel om te melden. Bodem+ gaat gesprek aan met gemeente.	Geadresseerd
143	RKGV	Een partij RKGV is toegepast in oppervlaktewater. RKGV veroorzaakt een zeer hoog zuurstofverbruik.	Waterschap heeft beroep gedaan op zorgplicht, dat werkt prima. Bodem+ stelt FAQ op naar aanleiding van deze casus.	Geadresseerd
154	Bomen-grond	Producent maakt bomengrond door grond te mengen met lavasteen (> 20 %). Een en ander is noodzakelijk vanwege draagkracht en doorlatendheid van de grond bij intensief verkeersgebruik, maar is in het kader van het Bbk niet toegestaan.	Oplossing van dit vraagstuk brengt zeer veel ongewenste bij-effecten voor stromen waarvan we nu juist eisen dat de bouwstoffen worden gecheiden van de grond via zeven. De toepassing opzichzelf wordt echter wel als wenselijk gezien. Met de VROM inspectie wordt verkend of zij specifiek voor dit materiaal en dit beperkte toepassingsbereik een maatwerkoplossing zien	Onder handen
160	Verspreiden bagger op land	Antimoon leidt in Friesland tot de conclusie dat zeer veel baggerspecie niet verspreidbaar is. Dit belemmert het realiseren van de baggeropgave	Aanpak in combinatie met punt 135, 160, 168 en 173. In het implementatieteam is VROM geadviseerd om al deze parameters op te nemen in de MS-paf toetsing en in de norm rekening te houden met de nieuw beschikbaar gekomen meetresultaten. Tot die tijd wordt geadviseerd de normen voor verspreiding op de kant voor deze stoffen uit zetten om te	Onder handen

			voorkomen dat baggeropgave wordt gefrustreerd.	
168	Verspreiden bagger op land	Pentachloorbenzeen leidt tot de conclusie dat baggerspecie niet verspreidbaar is. Dit belemmert het realiseren van de baggeropgave	Aanpak in combinatie met punt 135, 160, 168 en 173. In het implementatieteam is VROM geadviseerd om al deze parameters op te nemen in de MS-paf toetsing en in de norm rekening te houden met de nieuw beschikbaar gekomen meetresultaten. Tot die tijd wordt geadviseerd de normen voor verspreiding op de kant voor deze stoffen uit zetten om te voorkomen dat baggeropgave wordt gefrustreerd.	Onder handen
173	Verspreiden bagger op land	Cobalt leidt tot de conclusie dat baggerspecie niet verspreidbaar is. Dit belemmert het realiseren van de baggeropgave.	Aanpak in combinatie met punt 135, 160, 168 en 173. In het implementatieteam is VROM geadviseerd om al deze parameters op te nemen in de MS-paf toetsing en in de norm rekening te houden met de nieuw beschikbaar gekomen meetresultaten. Tot die tijd wordt geadviseerd de normen voor verspreiding op de kant voor deze stoffen uit zetten om te voorkomen dat baggeropgave wordt gefrustreerd.	Onder handen
177	Primair zand	Toetsingsregel schone grond voor Nikkel pakt erg ongunstig uit voor primair zand (AW2000 norm is 35, Wonen norm is 39 mg/kg d.s.) waardoor veel primair zand niet de noemer schoon mee krijgt.	Het implementatieteam adviseert VROM de normgrens voor wonen voor nikkel op 2 maal de AW2000 waarde te zetten, zodat de oorspronkelijke ruimte voor het toetsen aan de achtergrondwaarde weer wordt hersteld.	Onder handen

Uit de uitvoeringsvraagstukken komen een drietal hoofdlijnen naar voren:

- Een aantal uitvoeringsvraagstukken heeft te maken met de overgang van oud naar nieuw. Het gaat om zaken als het vervangen van de vergunningplicht door algemene regels, de reikwijdte van het verspreidingsbeleid, het nieuwe stoffenpakket en gewijzigde normstelling. Door deze zaken als uitvoeringsvraagstukken te behandelen ontstaat snel zicht op gedragen oplossingen, die veelal via publicatie van een FAQ op het kennisplein worden gerealiseerd. Mede daardoor is het overgangsrecht ook scherper neergezet of ingekleurd.
- Er is veel commotie rondom het verondiepen van voormalige zandwinputten. De beleidsregels van de waterschappen hebben een deel van die commotie (oppervlaktewaterkwaliteit) weggenomen, maar er blijft onrust (Kamervragen Lindervelderplas Deventer waarbij zorgen rondom de grondwaterkwaliteit een rol spelen) rondom deze toepassing bestaan. De commotie vormt een bedreiging voor de voortgang van verondiepingen ten behoeve van de natuurontwikkeling. De verondiepingen nemen een belangrijke plaats in bij de oplossing van de baggeropgave, immers de verondiepingen kunnen uitstekend worden gerealiseerd met (veelal binnen het beheergebied) vrijkomende bagger. Bodem+ heeft initiatief genomen om alle betrokken partijen (overheden en bedrijfsleven) in januari 2009 bij elkaar te brengen om te zoeken naar oplossingen voor deze dreigende stagnatie. Uit dit initiatief zijn verschillende oplossingsrichtingen, tips, communicatieadviezen en aanbevelingen voor onderzoek gekomen die moeten leiden tot minder onrust bij verondiepingen van voormalige zandwinputten.
- Doordat nu op grote schaal wordt gewerkt met het nieuwe stoffenpakket komen gegevens beschikbaar over de mate van voorkomen van deze stoffen. Ook hier dreigt stagnatie van de afzet van grond (vooral bij Barium) en baggerspecie (op de kant zijn er geen mogelijkheden voor gebiedspecifiek beleid). Door deze zaken als uitvoeringsvraagstukken te behandelen zijn we met elkaar in staat deze dreigende stagnatie voor te zijn. De voorstellen die voorliggen in de werkgroepen zijn erop gericht om de stagnatie weg te nemen.

4.5. Helpdesk vragen en kennisplein

Er zijn aan de helpdesk van Bodem+ in 2008 8.205 vragen gesteld. Daarvan gingen 4.591 vragen (ca 56%) over het Besluit bodemkwaliteit. Hier volstaat een verwijzing naar paragraaf 2.5 voor de figuren over de ontwikkeling van de helpdeskvragen (figuur 1) en de onderverdeling naar onderwerp (figuur 2).

Het overgrote deel van de helpdeskvragen is gesteld over het onderwerp grond en baggerspecie (1.252 vragen). Naast vragen die in de helpdesk zijn geregistreerd onder het onderwerp 'grond en baggerspecie', hebben veel anders geregistreerde vragen ook te maken met dit onderwerp. Het gaat dan om vragen die zijn geregistreerd bij de onderwerpen 'definities/normstelling' (469 vragen), 'instrumenten' (323 vragen), 'bewijsmiddelen' (318 vragen), 'meldverplichtingen' (301 vragen), 'overgangsrecht' (246 vragen), 'uitvoeringsvraagstukken' (204 vragen) en 'ILB' (101 vragen).

De rubriek met veel gestelde vragen over grond en bagger, nieuwe bodembeleid en het meldpunt bodemkwaliteit is begin 2008 gelanceerd en is gaande weg het jaar verder aangevuld met nieuwe vragen naar aanleiding van gestelde vragen.

Bodem+ beantwoordt deze vragen aan de vragenstellers en heeft de goede gewoonte om regelmatig te rapporteren over de rode draad aan vragen die zijn gesteld aan de helpdesk¹¹. Tevens worden met zekere regelmaat veelgestelde vragen en antwoorden gepubliceerd op de site van bodem+¹². De veelgestelde vragen (antwoorden via www.bodemplus.nl) over grond en bagger zijn opgenomen in bijlage 4. Het is uiteraard ondoenlijk om het hele spectrum aan vragen te vangen in een monitoringsverslag. Uit de helpdesk zelf, de memo's over de rode draden uit de helpdesk en de veelgestelde vragen over grond en bagger zijn echter wel negen hoofdthema's te destilleren:

- Er is behoefte aan uitleg over de nieuwe meldsystematiek (centraal meldsysteem), daarbij behorende stroomschema's en de meldverplichtingen. Hieruit blijkt dat partijen zich oriënteren op het Besluit bodemkwaliteit en meldingen van voorgenomen toepassingen willen doen (toepassers) of ontvangen (bevoegde overheden);
- Vragen/klachten over de (niet) beschikbaarheid van instrumenten zoals protocollen, richtlijnen, de RisicoToolbox bodem en toetsingsprogramma's. Een aantal van deze vragen zijn inmiddels geadresseerd (richtlijn BKK's gepubliceerd, Towabo nieuwe versie, inhoudelijke signalen over BRL's en protocollen aan SIKB geadresseerd). De vraag naar een toetsingsprogramma voor toetsing aan de nieuwe landbodemnormen blijft, mogelijkerwijze wordt Towabo daarmee uitgebreid. Hierover vindt overleg plaats tussen de Rijkspartners. Uit deze vragen blijkt dat partijen aan de slag zijn met het Besluit bodemkwaliteit en behoefte hebben aan instrumenten die het werken vergemakkelijken;
- Er is veel behoefte aan precieze uitleg over het overgangsrecht. Wanneer is een werk nog gereguleerd onder het Bsb of Vrijstellingsregeling Grondverzet en wanneer onder het Bbk, hoe zit het met oude en nieuwe bewijsmiddelen/ milieuhygiënische verklaringen en voor welke datum moet ik mijn bodemkwaliteitskaart oude stijl onder de vrijstellingsregeling grondverzet (opnieuw) vaststellen. Hieruit blijkt enige onzekerheid bij partijen over de uitwerking/ gevolgen van de nieuwe regels (op het gebied van bodembeheer). Partijen kiezen daarom in eerste aanleg voor het oude bekende (overgangsrecht via de bestaande/oude BKK) om zo tijd te kopen om zich beter te oriënteren op een keuze voor het generieke of gebiedspecifieke beleidskader. Juist de (ruime) mogelijkheden voor overgangsrecht zorgt

¹¹ Memo's signalen helpdesk en kennisplein Bbk, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

¹² Veel gestelde vragen kwalibo, www.bodemplus.nl, SenterNovem/Bodem+, diversen jan-dec 2008

nogal eens voor onduidelijkheid en vragen. Denk hierbij aan de geldigheid van bewijsmiddelen en de meldingsplicht.

- Er zijn veel vragen over de toetsing- en toepassingsregels voor grond en bagger. Dit wordt in toenemende mate in het jaar gekoppeld aan concrete casuïstiek. Hieruit valt af te leiden dat steeds vaker gewerkt wordt volgens de regels van het Bbk.
- Er zijn vragen over definities (is iets wel of niet grond) en de reikwijdte van het verspreidingsbeleid (zie ook bij de uitvoeringsvraagstukken paragraaf 4.4). Hieruit blijkt dat met name waterschappen hun werkwijze met verspreiden van baggerspecie op de kant tegen het licht van het Besluit bodemkwaliteit hebben gehouden.
- Er is veel behoefte aan toelichting op het feit dat bij tijdelijke opslag en de verondieping van voormalige zandwinputten overgestapt is op algemene regels in plaats van vergunningplicht in het kader van de WM of de WvO. Uit de vragen blijkt vanuit de hoek van voormalige vergunningverleners een zorg of aspecten die te maken hebben met 'hinder' (tijdelijke opslag) of oppervlaktewaterkwaliteit (verondieping) voldoende zijn geborgd door de algemene regels. Met name bij de verondieping van zandwinputten dreigt de onrust bij enkele initiatieven te leiden tot stagnatie, zie ook bij de uitvoeringsvraagstukken paragraaf 4.4);
- Veel vragen worden gesteld vanuit de 'saneringshoek', waarbij voor de saneringsdoelstelling is aangesloten bij de functiegerichte normstelling uit het Besluit bodemkwaliteit. Vragen gaan vooral over situaties waar sprake is van reeds beschikte gevallen, hoe om te gaan met afwezigheid van een functiekaart en of er mogelijkheden zijn om af te wijken. Uit deze vragen blijkt dat ook vanuit de saneringshoek de implementatie van het Besluit (via de gewijzigde circulaire bodemsanering en BUS) wordt opgepakt;
- Er is veel behoefte aan toelichting over de precieze doorwerking van het stoffenpakket en de wijzigingen die zijn doorgevoerd in de milieuhygiënische verklaringen. Voor deze vragen wordt veelal doorverwezen naar SIKB. Uit deze vragen blijkt ook dat het Besluit bodemkwaliteit in de volle breedte wordt toegepast.
- Er is behoefte aan inzicht in de consequenties voor WM-vergunningen waarbij verwezen wordt naar het Bouwstoffenbesluit. Vraagstelling heeft betrekking op welke wijze en wanneer vergunningen herzien moeten worden.

Naast deze thema's zijn er bij de aanbesteding en inschrijving van vouchers in het kader van de ILB tijdelijk veel vragen gesteld over de Impuls Lokaal Bodembeheer. Ruim 200 helpdeskvragen hadden betrekking op situaties, die door Bodem+ als uitvoeringsvraagstuk gedefinieerd zijn.

Tijdens de workshop op 26 februari 2009 is in aanvulling of naast deze lijn van helpdeskvragen de naar voren gebracht dat in veel gevallen de samenloop van saneringsgevallen met een diffuse verontreinigingsproblematiek nog onvoldoende is afgestemd met het bevoegd gezag. Saneerders worden op die manier soms geconfronteerd met een saneringsopgave die geen directe relatie heeft met het geval, maar gewoon de diffuse verontreinigingsproblematiek betreft.

Daarnaast is het uitvoeringsvraagstuk met betrekking tot het opbulken van kleine partijen (108 in Tabel 21) in de workshop op 26 februari 2009 nadrukkelijk naar voren gekomen als een herkend probleem.

Uit het bovenstaande blijkt dat er veel behoefte is aan informatie over de volle breedte van het beleidskader en uitvoeringsinstrumentarium voor grond en bagger. De grote veranderingen uit het Besluit bodemkwaliteit t.o.v. het bouwstoffenbesluit hebben ook betrekking op het kader voor grond en bagger. In hoofdstuk 4 van het Besluit bodemkwaliteit is een beleidskader neergezet dat invulling geeft aan duurzaam bodembeheer. De belangrijkste verandering m.b.t. grond en baggerspecie ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit is enerzijds de aansluiting van de generieke toepassingsregels bij het bodemgebruik en anderzijds dat aan decentrale overheden ruimte wordt geboden om de toepassingsregels af te stemmen op lokale (gebiedsspecifieke) omstandigheden. Het is de eigen

verantwoordelijkheid van het lokaal bevoegd gezag om te besluiten tot gebiedsspecifiek beleid. Door de grote verschillen tussen 'oud' (Bsb) en 'nieuw' (Bbk) is er zeer veel behoefte aan informatie. De bodemhelpdesk in combinatie met op de website beschikbare instrumenten en informatie voorziet in die behoefte. Bodem+ heeft in 2008 een bijdrage geleverd aan of het initiatief genomen tot 102 voorlichtingsbijeenkomsten, workshops en trainingen (veelal in combinatie met regionale platforms), waarbij naar schatting in totaal ca. 2000 bodemprofessionals aanwezig waren.

4.6. Overige informatie

Uit de nulmeting¹³ van de indicatoren over grond en bagger is nog aanvullende informatie beschikbaar. Deze informatie wordt daar waar mogelijk nog aangevuld met informatie over de monitoringsindicatoren die in januari 2009 wordt verzameld. Voor grond en bagger zijn aanvullend op het voorgaande in dit hoofdstuk de volgende indicatoren van belang:

- Milieu incidenten als gevolg van toepassen grond en bagger. Er is in 2008 eenmaal met succes een beroep gedaan op de zorgplicht door een waterschap. Zie hiervoor ook uitvoeringsvraagstuk 143. In concrete casus is een partij RKGV in het oppervlaktewater toegepast, waarbij er sprake was van een zeer hoog zuurstofverbruik. Er is met succes een beroep gedaan op de zorgplicht waardoor toepassing is gestaakt. Vanwege de relatief kleine partij en het grote bufferende vermogen van het oppervlaktewater zijn geen schadelijke gevolgen opgetreden.
- Vanuit de producenten van tarragrond is aangegeven dat een eerste indruk van het Besluit bodemkwaliteit positief is, dat signalen over Barium ook daar binnenkomen (zie uitvoeringsvraagstukken) en dat het nog te vroeg is vanwege het overgangsrecht om een goed en compleet beeld te krijgen van het Besluit bodemkwaliteit in de praktijk;
- Gestorte hoeveelheid grond en baggerspecie (nog geen cijfers over 2008 die volgen na de zomer van 2009, in 2007 900 Kton) Het storten van grond is vanwege de hoge stortkosten (inclusief milieuheffing) en het actieve hergebruikbeleid zeer beperkt.
- Grond wordt ook nuttig toegepast in voorzieningen op stortplaatsen. De omvang van die stroom zal in 2009 worden geïnventariseerd.
- Saneringsoperatie. Nog geen cijfers over het aantal gesaneerde locaties in 2008, die volgen in april 2009.
- Gereinigde grond. Nog geen cijfers bekend over de hoeveelheid gereinigde grond in 2008, die volgen na de zomer van 2009.
- Implementatie van het standaardpakket. Hierover is bijlage 6 bij dit verslag opgenomen.

Beschouwing van de laatste 5 bullits met uitzondering van de laatste kan leiden tot het waarnemen van trends (meer gestort en gereinigd betekent dan bijvoorbeeld minder hergebruik). Het Besluit is nog te kort van toepassing (sinds 1 juli 2008) en er is nog te veel sprake van overgangsrecht om daar nu een uitspraak over te doen.

¹³ Nulmeting Besluit bodemkwaliteit (Bbk), nulmeting 2007 t.a.v. relevante indicatoren, concept-eindrapport, Van Ruiten en Schreurs, december 2008

5. Aanpak van de monitoring

De gekozen aanpak van de monitoring en behandeling van uitvoeringsvraagstukken is succesvol. Het leidt tot gedragen oplossingen, verhoogd de samenwerking tussen overheden onderling en overheden en het bedrijfsleven en voorkomt dat onbedoelde effecten van het Besluit bodemkwaliteit daadwerkelijk optreden. De open structuur en communicatie en gezamenlijke aanpak leiden ook tot meer vertrouwen van de partijen in elkaar.

5.1. Implementatieteam

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt gevolgd door het implementatieteam. Het implementatieteam is samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+ en het bedrijfsleven (voor uitvoeringsvraagstukken en de monitoring). Het implementatieteam komt eens in de 6 weken bij elkaar. Het implementatieteam heeft een transitie ondergaan (ook in personele bezetting) van de fase van voorbereiding (veelal communicatieve onderwerpen) naar de uitvoering (bespreken van door werkgroepen voorgestelde aanpak van uitvoeringsvraagstukken en signaleren en delen van trends en ontwikkelingen). Deze transitie is goed verlopen. De werkwijze is eind 2008 besproken in de Stuurgroep Bodem en daar is met instemming gereageerd op de gehanteerde werkwijze. Het implementatieteam zal in 2009 worden aangevuld met een vertegenwoordiger namens de kleine gemeenten.

5.2. Werkgroepen

De werkgroepen zijn samengesteld uit vertegenwoordigers van VROM, V&W, LNV, VROM-inspectie, IVW, UvW, IPO, VNG, Bodem+, SIKB, NEN en het bedrijfsleven. De werkgroepen komen ad hoc bij elkaar om uitvoeringsvraagstukken met elkaar te bespreken en van voorstellen voor oplossingen te voorzien en om de monitoringsresultaten met elkaar te bespreken. De werkgroepen functioneren naar tevredenheid. Alle partijen inclusief het bedrijfsleven werken zeer constructief mee aan het vinden van oplossingen voor uitvoeringsvraagstukken. De werkgroepen hebben daarbij sterk in het vizier wat de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit zijn en zoeken oplossingen die bij die doelstellingen passen.

5.3. Brede maatschappelijke workshop

Dit verslag is verzonden aan vertegenwoordigers van verschillende partijen die geen zitting hebben in een van de werkgroepen of het implementatieteam. Op 26 februari 2009 is voor deze personen een workshop georganiseerd. Naast de leden van het implementatieteam zijn voor deze workshop personen afkomstig uit de volgende organisaties uitgenodigd: advies- en veldwerkbureau's, laboratoria, grondbanken, grondverzetsbedrijven, loonwerkbedrijven, land en tuinbouwbedrijven, zand en grindwinners, producenten van tarragrond, RIVM, natuurbeschermingsorganisaties, baggerbedrijven, ministerie van EZ, TCB, SBK, SIKB, SBNS, LOM alsmede enkele breed georiënteerde handhavers en beleidsmakers van decentrale overheden.

Tijdens de workshop is gebleken dat het (concept) monitoringsverslag goed is ontvangen. De bevindingen en conclusies sluiten in hoge mate aan bij het beeld dat de aanwezigen hebben bij 'de stand van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit'. De aanwezigen hebben aangegeven dat het implementatieteam de bevindingen op het gebied van toezicht en handhaving niet uit de weg moet gaan, maar moet oppakken. Onder andere op basis van die aanbevelingen is in het verslag opgenomen dat er een op initiatief van de VROM-inspectie en met afstemming met het implementatieteam gewerkt wordt aan een actieplan om het niveau van toezicht en handhaving te verbeteren. Voorts zijn

tijdens de workshop verschillende toevoegingen op het verslag verzameld. In deze rapportage is een groot gedeelte van die toevoegingen nog specifiek via een verwijzing herleidbaar naar de workshop. Andere aanvullingen die zijn voorgesteld waren reeds voorzien en zijn daardoor niet direct herleidbaar als opbrengst van de workshop.

De workshop heeft al met al uitstekend dienst gedaan als kritisch meedenkend forum bij het opstellen van dit monitoringsverslag.

5.4. Impuls Lokaal Bodembeheer

In 2008 is de Impuls Lokaal Bodembeheer opgestart, zie daarover meer in paragraaf 4.2. In de Impuls Lokaal Bodembeheer nemen 40 adviseurs deel die contacten hebben met gemeenten, waterschappen en milieudiensten. Met enige regelmaat koppelen de adviseurs hun ervaringen naar elkaar en Bodem+ terug. Deze ervaringen zijn gebruikt bij het opstellen van dit monitoringsverslag.

5.5. Procedure uitvoeringsvraagstukken

De procedure waarlangs uitvoeringsvraagstukken worden behandeld is als volgt.

Uitvoeringsvraagstukken worden bij voorkeur aangemeld via de bodemhelpdesk van Bodem+.

Vervolgens beoordeelt bodem+ de uitvoeringsvraagstukken en voegt daar een proceskenmerk aan toe:

- a) een oplossing voor het uitvoeringsvraagstuk is gevonden
- b) er is extra onderzoek naar het uitvoeringsvraagstuk nodig
- c) er is overleg met VROM nodig over de aanpak
- d) het uitvoeringsvraagstuk moet worden besproken in een van de werkgroepen

De lijst met uitvoeringsvraagstukken wordt met zekere regelmaat geactualiseerd en gepubliceerd op de website van Bodem+ zodat iedereen die zich niet kan vinden in een oplossingsrichting of proceskenmerk dat kan melden aan Bodem+. Tot op heden zijn er geen klachten over deze aanpak geweest.

De oplossing van uitvoeringsvraagstukken ligt in de regel ofwel in het publiceren van een nadere toelichting (in de vorm van een FAQ of document op het kennisplein) danwel in de aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Met het implementatieteam is een spoorboekje opgesteld om te komen tot aanpassing van de Regeling bodemkwaliteit. Deze aanpassingen zijn voorzien in april en oktober 2009. Inmiddels is voor een aantal minder urgente uitvoeringsvraagstukken gesignaleerd dat op termijn een aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit vereist is. Deze uitvoeringsvraagstukken zijn geregistreerd en worden bij de eerstvolgende aanpassing van het Besluit bodemkwaliteit meegenomen.

De proceduretijd voor een uitvoeringsvraagstuk hangt sterk af van de aard van het uitvoeringsvraagstuk. Vraagstukken die kunnen worden geadresseerd via de publicatie van een FAQ op de site van bodem+ zijn veelal binnen een periode van 3 maanden na indiening opgevolgd via relevante informatie op de site van bodem+. Vraagstukken die via wijziging van de regeling bodemkwaliteit worden opgelost hebben vanwege de periodiciteit van wijzigingen van de regeling bodemkwaliteit een opvolgstermijn variërend van een half jaar tot een jaar. Naar aanleiding van een vraag uit het implementatieteam houdt Bodem+ vanaf 1-1-2009 de termijn van afhandeling van uitvoeringsvraagstukken structureel bij. De behandelingstermijnen zijn in 2008 niet structureel geadministreerd en terugzoeken van die informatie kost teveel inspanning ten opzichte van de informatie die wordt geleverd. In volgende monitoringsverslagen is meer statistische informatie over de opvolgstermijnen te geven.

De gekozen constructie waarin er een gesloten cirkel is van uitvoeringsvraagstuk naar oplossing waarbij alle partijen invloed hebben op de gekozen oplossingsrichting blijkt goed te werken. Het proces werkt relatief efficiënt (80 % uitvoeringsvraagstukken zijn geadresseerd) en de verhoudingen tussen betrokken partijen zijn goed.

5.6. Inzet VROM en Bodem+

De implementatie van het Besluit bodemkwaliteit wordt namens VROM grotendeels door Bodem+ begeleid. De totale inzet van VROM en Bodem+ is 10 FTE . Die inzet is verdeeld over de volgende activiteiten:

- Begeleiding implementatie VROM, inclusief deelname aan werkgroepen
- Juridische ondersteuning aanpassing Regeling VROM
- Directe implementatie door Bodem+
- Aandeel Bbk uit helpdesk
- Aandeel Bbk in accountmanagement
- Afgifte erkenningen
- Beheer en onderhoud centraal meldsysteem
- Bijdrage in normstellingsdiscussie

5.7. Beleidsmatige monitoringsaspecten

Hier volgt een opsomming als reminder van toezeggingen die zijn gedaan bij de kamerbehandeling en afspraken die zijn gemaakt met branches omtrent kwaliteitsverbetering etc. bij de totstandkoming van het Besluit en de regeling. Enkele daarvan zijn opgenomen in het monitoringsplan:

- Brekerzand en recyclingbrekerzand vallen in de Regeling bodemkwaliteit onder de noemer 'granulaten' en delen daarmee in de vrijstelling van individuele PAK's en de verruiming voor minerale olie en sulfaat. Beide materialen komen uit hetzelfde breekproces als andere granulaten. Het stellen van andere eisen is daarom onpraktisch en zou theoretisch tot teveel afkeur moeten leiden. In de TVR2004 zijn de eisen voor deze materialen daarom verruimd. Uit de beperkte praktijkgegevens blijkt echter niet dat deze verruimde eisen nodig zijn. VROM heeft daarom met de BRBS afgesproken dat aanvullende praktijkgegevens worden geleverd, waaruit blijkt hoe de situatie ligt. Deze gegevens maken deel uit van de evaluatie over drie jaar.
- PAK's (som): De maximale waarde voor som-PAK is in overleg met de stichting Dak en milieu voor bitumen- en asfaltproducten voor vijf jaar verhoogd. Met de branche is afgesproken dat zij gedurende deze periode de PAK-gehalten in bitumenproducten monitort.
- Polymeerbeton: Met KIWA is afgesproken dat wordt onderzocht wat de daadwerkelijke samenstelling is van benzeen, toluen, ethylbenzeen en xylene in polymeerbeton en in hoeverre dit in het milieu terecht kan komen. Polymeerbeton is niet waterdoorlatend, dus de samenstelling geeft mogelijk geen goed beeld.

Tijdens het opstellen van dit monitoringsverslag is vanuit de hoek van de provincies naar aanleiding van de beleidsregels van de waterschappen de suggestie gedaan om in de toekomst ook fysieke en biologische kwaliteitseisen te stellen. Bij de evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit in 2011 nemen we die aanbeveling mee.

In het AO van 18 januari 2008 zijn de volgende toezeggingen gedaan door de minister van VROM ten aanzien van het Besluit bodemkwaliteit:

- De minister zegt toe de kamer de handreiking Bodemkwaliteit te doen toekomen. Dat is uitgevoerd.
- De minister zegt toe het Besluit bodemkwaliteit wat betreft het classificeren van grond als afvalstof nader te onderzoeken, en de kamer hierover voor het zomerreces 2008 nader te informeren. Dat is gedaan. Kamerbrief is beschikbaar, kenmerk :Tweede Kamer, vergaderjaar 2007–2008, 30 015 en 29 383, nr. 25. Over deze brief is nader gesproken tijdens een Algemeen Overleg Bodem op 8 oktober 2008, zie verslag daarvan met kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 30 015, nr. 28 .
- De minister zegt toe de Kamer over 1 jaar te informeren hoe de oplossing met betrekking tot de tarragronden in de praktijk werkt. Dat is gedaan. Kamerbrief is beschikbaar, kenmerk: Tweede Kamer, vergaderjaar 2008–2009, 29 383, nr. 122
- De minister zegt toe te bezien of het mogelijk is niet alleen de bestuurders maar ook de gemeenteraad en provinciale staten te informeren over de handhavingsresultaten en de Kamer hierover te informeren.

6. Conclusie en aanbevelingen

In dit hoofdstuk proberen we een antwoord op de vraag te geven of de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit, zoals genoemd in hoofdstuk 1 worden gehaald. Aangezien het Besluit bodemkwaliteit nog maar kort in werking is en er veel sprake is van overgangsrecht, is het op dit moment slechts mogelijk om een eerste indruk te geven. In dit hoofdstuk zal daarom per doelstelling kort die eerste indruk worden weergegeven. Uit dit verslag valt wel op te maken dat in 2008 de basis is gelegd om tot een succesvolle implementatie te komen, met name doordat:

- partijen in de sector zich in 2008 hebben verdiept in de inhoud en reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit;
- driekwart van de bevoegde overheden zich heeft ingeschreven voor de Impuls Lokaal Bodembeheer, gericht op begeleiding van die overheden bij het maken van keuzes voor lokaal bodembeheer
- de eerste resultaten van pilots op het gebied van gebiedsgericht duurzaam bodembeheer aanduiden dat het gebiedspecifieke kader werkbaar is;
- verdere vertaling van het beleid naar de uitvoeringspraktijk mogelijk is gemaakt door de werkwijze met behandeling en oplossing van uitvoeringsvraagstukken

Om daadwerkelijk te komen tot een succesvolle implementatie van het Besluit bodemkwaliteit is het echter wel nodig dat in 2009:

- op de ingeslagen weg doorgedaan wordt met het opstellen van lokaal beleid voor bodembeheer. Dit is geadresseerd via de Impuls Lokaal Bodembeheer;
- de lokale handhaving stevig wordt opgepakt. Het creëren van een gelijk speelveld voor alle toepassers, dat wil zeggen het toezicht en de handhaving structureel oppakken en optreden tegen geconstateerde overtredingen. Het uitblijven van een gelijk speelveld belemmert verdergaande implementatie.
- Decentrale overheden invulling geven aan hun voorbeeldrol als overheid waarbij dat met name gaat om de opdrachtgevende en uitvoerende rol bij projecten waarbij bouwstoffen, grond en bagger worden toegepast.
- een intensivering van het ketentoezicht plaats vindt en het gebruik van het landelijke meldpunt bodemkwaliteit (landelijk systeem voor meldingen aan de bevoegde overheden van voorgenomen toepassingen van grond, bagger en bouwstoffen, systeem geeft landelijk overzicht van grond, bagger en bouwstofstromen) en het toezichtloket bodem (landelijk systeem om overtredingen of vermoedens daarvan kenbaar te maken aan de inspectiediensten) wordt vergroot.

De overlegstructuren die zijn gevormd zijn wel een garantie voor blijvende attentie bij alle partijen voor uitvoeringsvraagstukken en ongewenste ontwikkelingen.

In het onderstaande op basis van alle voorgaande informatie een eerste indruk van het bereiken van de doelen van het Besluit bodemkwaliteit

1. Verantwoord hergebruik bouwstoffen, verminderen gebruik primaire materialen.

Er wordt door veel producenten van bouwstoffen nog gebruik gemaakt van de overgangsrecht. Voorsnog zijn er buiten een beperkt aantal uitvoeringsvraagstukken geen grote problemen met de toepassing van bouwstoffen bekend. Voorsnog is de eerste indruk dus dat het doel lijkt bereikt te worden.

2. Meer en verantwoord hergebruik grond en bagger; verminderen gebruik primaire materialen.

Er is nog veel sprake van overgangsrecht. Het Besluit biedt meer ruimte om grond en bagger toe te passen. Die ruimte moet decentraal worden ingevuld. Decentrale overheden hebben massaal ingeschreven voor de Impuls Lokaal Bodembeheer waaruit blijkt dat er grote aandacht is vanuit de decentrale overheden voor het invullen van lokaal bodembeheer. De werkwijze met behandeling van uitvoeringsvraagstukken stelt ons in staat om dreigende stagnaties voor te zijn. Mogelijke stagnaties in het oplossen van de baggeropgave kunnen optreden als gevolg van de maatschappelijke onrust bij de verondieping van enkele voormalige zandwinplassen en het toetsen aan nieuwe stoffen bij het op de kant zetten van baggerspecie. In 2009 moet blijken of de oplossingsrichtingen die zijn aangedragen voor beide uitvoeringsvraagstukken zodanig zijn dat deze dreigende stagnatie niet gaat optreden.

3. Beschermen van de bodem.

Hierover kunnen we pas iets zeggen als er enkele voorbeelden zijn van invulling van het gebiedspecifieke kader.

4. Verbeteren kwaliteit uitvoering

Kwalibo is ingevoerd en zorgt voor borging van de kwaliteit. Er is veel behoefte om de exacte reikwijdte en werking van kwalibo te kennen. De implementatie van kwalibo is dus in volle gang, waarbij spelers op de markt (zowel overheden als bedrijfsleven) zoeken naar de juiste balans tussen kwaliteit en kosten. Versterking van de communicatie over de reikwijdte en werking wordt aanbevolen. Uit de gegevens over het certificatie-toezicht en het accreditatie-toezicht blijkt een groot aantal afwijkingen. Dit betekent enerzijds dat vanuit certificatie en accreditatie corrigerend wordt opgetreden. Het betekent ook dat toezicht nodig is om tot een adequate uitvoering van het beleid met betrekking tot bodembeheer en bodembescherming te komen. In 2008 is er in vier gevallen opgetreden tegen onjuist handelen. Certificatie / accreditatie enerzijds en handhaving anderzijds trekken daarbij indien mogelijk dezelfde lijn en versterken elkaar. Handhaving tegen onjuist handelen blijkt nodig en effectief. De naleving door het bedrijfsleven van de administratieve bepalingen van het KWALIBO-systeem blijkt voldoende. Het kennis- en uitvoeringsniveau van waterkwaliteitsbeheerders met betrekking tot de KWALIBO-regelgeving is onvoldoende. De IVW doet een aantal aanbevelingen om deze situatie te verbeteren.

Er is in de bodemsector zorg over een gelijk speelveld voor alle spelers. Een afdoend toezicht en handhaving moet zorgen voor dit gelijke speelveld. Een gelijk speelveld is een belangrijke randvoorwaarde voor het draagvlak voor het kwalibosysteem

5. Opheffen stagnaties

Het kader voor grond en bagger moet via invulling van het gebiedspecifieke kader een oplossing gaan bieden voor stagnaties die optreden in de regio. Hierover kunnen we pas iets zeggen als er enkele voorbeelden zijn van invulling van het gebiedspecifieke kader. Decentrale overheden hebben massaal ingeschreven voor de Impuls Lokaal Bodembeheer waaruit blijkt dat er grote aandacht is vanuit de decentrale overheden voor het invullen van lokaal bodembeheer.

6. Vereenvoudigen regelgeving;

De regels voor het toepassen van bouwstoffen, grond en bagger zijn bij elkaar gebracht in één Besluit, dat maakt de regels toegankelijker. Op het gebied van bouwstoffen zijn de regels vereenvoudigd. De regels voor het toepassen van grond en bagger zijn niet vereenvoudigd. In deze periode van overgangsrecht waarin in sommige gevallen met de oude regels en in andere gevallen met de nieuwe regels wordt gewerkt is het tijdelijk eerder complexer geworden.

7. Verminderen administratieve lasten

Gezien het feit dat er nog veel sprake is van overgangsrecht is nog geen goed oordeel mogelijk over de ontwikkeling van administratieve lasten. Op het gebied van Bouwstoffen ligt er een grote reductie in het verschiet. Op het gebied van grond en bagger ligt dat anders. Het melden van grond en bagger ondervindt weerstand als gevolg van een ongelijk speelveld en de investeringen in kwaliteit (bij

saneerder en aannemers) als gevolg van kwalibo zorgen voor een toename in administratieve lasten. De bevoegde gezagen (bestuurlijke lasten) maken slechts beperkte capaciteit vrij voor hun taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit.

8. Verbeteren handhaving;

De structuur van de handhaving is verbeterd door de rol van de Rijksinspecties in het ketentoezicht. Verdergaande implementatie van het ketentoezicht is noodzakelijk. Van belang voor de verbetering van de handhaving is vooral dat bevoegde gezagen hun rol goed gaan oppakken. De kennis over het Besluit bodemkwaliteit is bij de bevoegde overheden op een redelijk niveau, al moet worden geïnvesteerd in kennis over het uitvoeringsinstrumentarium. Het toezicht en de handhaving gebeurt vooral binnen en op papier. De procedures en werkinstructies die daarbij worden gehanteerd verdienen ook in veel gevallen nog aandacht. Resultaat is dat er weinig toezicht en handhaving in het veld is en dat er weinig wordt opgetreden tegen overtredingen. Het niveau van toezicht en handhaving is daarmee onvoldoende. De sleutel ligt dus bij de bevoegde gezagen. Zij staan aan de lat om lokaal bodembeheer in te vullen en bij dat beheer hoort een goed zicht op- en toezicht en handhaving van- de toepassing van grond, baggerspecie en bouwstoffen. Zodra alle bevoegde overheden die taak beter gaan oppakken, zal het meldgedrag van toepassers (zowel overheden als ondernemers) ook sterk verbeteren, zo is de algemene verwachting. Dezelfde overheden zijn vaak ook toepasser van bouwstoffen, grond en bagger en hebben in die rol een voorbeeldfunctie. Bij die voorbeeldfunctie hoort uiteraard dat deze overheden zich juist ook als opdrachtgever of uitvoerder houden aan de regels van het besluit bodemkwaliteit. Ook het niveau van toezicht en handhaving zelf verdient verbetering, de in 2009 uit te brengen HUM-Bbk moet daaraan bijdragen. De VROM inspectie heeft eind 2008 het Adequaat niveau Besluit bodemkwaliteit opgesteld. Veel bevoegde overheden voldoen nog niet aan dit Adequaat niveau. In het kader van de Impuls Lokaal Bodembeheer wordt aandacht geschonken aan het Adequaat niveau bij de uitwerking van het decentrale beleid. Aanbevolen wordt om niet alleen bij het maken van beleid maar juist ook op het gebied van toezicht en handhaving te streven naar samenwerkingsverbanden en schaalvergroting om zo meer capaciteit te genereren voor toezicht en handhaving in het veld.

9. Beter aansluiten bij andere beleidsthema's en Europa

Hierover kunnen we pas iets zeggen als er enkele voorbeelden zijn van invulling van het gebiedspecifieke kader

Bijlage 1 Enquête toezicht en handhaving implementatie Besluit bodemkwaliteit

In januari 2008 (toepassen grond en baggerspecie op de waterbodem) en juli 2008 (toepassen bouwstoffen en toepassen grond en baggerspecie op de landbodem) is het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) in werking getreden. In oktober 2006 is het Besluit uitvoeringskwaliteit van kracht geworden ook wel bekend als de kwaliboregelgeving. De kwaliboregelgeving is begin 2008 opgegaan in hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk).

Deze enquête wordt uitgevoerd in het kader van het monitoringsplan Implementatie van het Besluit bodemkwaliteit (dit plan kunt u via www.bodemplus.nl downloaden). De resultaten van deze enquête worden verwerkt in het monitoringsjaarverslag. Het monitoringsjaarverslag is belangrijke input voor de programmering van de Rijksoverheid op het gebied van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Uiteraard is de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit gericht op het bereiken van de doelstellingen van het Besluit bodemkwaliteit. Deze doelstellingen zijn opgenomen in het hierboven genoemde monitoringsplan. Na 3 jaar zal op basis van 3 monitoringsjaarverslagen een evaluatie van het Besluit bodemkwaliteit aan de 2^e Kamer worden aangeboden.

Doelstelling van deze enquête is dan ook om een landelijk beeld te verkrijgen van de mate waarin het Besluit bodemkwaliteit bij gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders is geïmplementeerd in de organisatie, waarbij een onderscheid wordt gemaakt naar de rol van gemeenten en waterkwaliteitsbeheerder als bevoegd gezag en als toezichthouder en handhaver. Daarnaast dient de enquête om een landelijk beeld te krijgen van de handavingsinspanning en handavingsresultaten op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit.

Deze enquête is opgesteld door de werkgroep Kwalibo en handhaving, welke in opdracht van het implementatieteam Besluit bodemkwaliteit de monitoring op het gebied van kwalibo, toezicht en handhaving van het Bbk verzorgt. In het implementatieteam en de werkgroep kwalibo en handhaving hebben het Rijk (VROM, V&W, LNV), de inspectiediensten van VROM en V&W, de provincies, gemeenten en waterschappen alsmede het bedrijfsleven zitting.

De werkgroep kwalibo en handhaving realiseert zich terdege dat gemeenten en waterkwaliteitsbeheerders veelvuldig worden benaderd voor het invullen van een enquête. Wij hebben om die reden zoveel mogelijk gewerkt met meerkeuze vragen, om de benodigde tijd voor het invullen van de enquête beperkt te houden. Deze enquête bevat 39 vragen. Het invullen van deze enquête kost u circa 15-20 minuten. Mocht u het antwoord op een of meerdere vragen niet weten, sla die vragen dan over, maar verstuur de enquête wel.

Alle leden van de werkgroep kwalibo (dus ook uw gemeentelijke, waterschaps- of rijkswaterstaatvertegenwoordiger) dringen er op aan om deze enquête in te vullen. Een hoge respons is van directe invloed op de kwaliteit van de monitoring van de implementatie van het Besluit bodemkwaliteit. Wij stellen daarom via verloting 10 boekenbonnen van 25 euro beschikbaar onder de eerste 100 invullers van deze enquête. Daarvoor is het noodzakelijk dat u uw e-mailadres invult. Uiteraard worden de resultaten van de enquête zodanig gepresenteerd dat ze niet herleidbaar zijn naar een individuele gemeente of waterkwaliteitsbeheerder.

Enquête

Naam organisatie :

Functie :

E-mailadres:

NB: mag ook anoniem, dan graag wel i.v.m. spreiding van respons over het land de algemene vragen beantwoorden

Algemeen

1. Wat is de aard van uw organisatie?

- Gemeente (kies hier ook voor indien u voor een milieudienst werkt)
- Waterschap
- Regionale directie RWS

2. In welke provincie is uw organisatie gevestigd (ingeval u als waterkwaliteitsbeheerder in meer dan 1 provincie gevestigd bent, kruist u dan meerdere provincies aan)?

- Groningen
- Fryslân
- Drenthe
- Flevoland
- Noord-Holland
- Zuid-Holland
- Zeeland
- Noord-Brabant
- Limburg
- Overijssel
- Gelderland
- Utrecht

Verdeling gemeenten naar provincie

Provincie	respons	Provincie	respons
UT	9/29 (31%)	FL	3/6 (50 %)
NH	22/61 (36 %)	GR	14/25 (56 %)
ZH*	50/77 (65 %)	FR	14/31 (45 %)
LI	13/40 (33 %)	DR	4/12 (33 %)
NB	36/68 (53 %)	OV	8/25 (32%)
ZE	6/13 (46 %)	GE	24/56 (43 %)

3. Hoeveel inwoners heeft uw gemeente?
- organisatie betreft geen gemeente
 - >200.000
 - 100.000 – 200.000
 - 50.000- 100.000
 - 20.000-50.000
 - <20.000

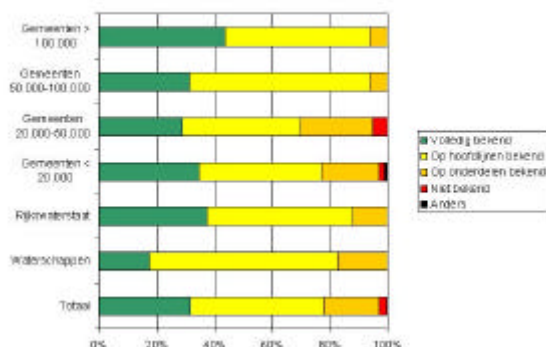
Verdeling naar omvang gemeente

- < 20.000 95/184 (52 %)
- 20.000 – 50.000 76/190 (40 %)
- 50.000-100.000 16/42 (38 %)
- 100.000-200.000 12/19 (63 %)
- >200.000 4/6 (66 %)

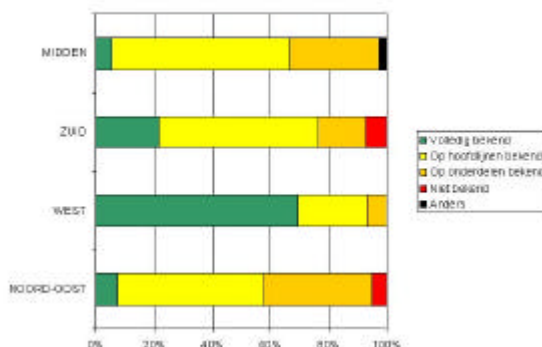
Bekendheid

4. Is de reikwijdte van het Besluit bodemkwaliteit (wat regelt het Bbk wel en niet) bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- het Bbk is volledig bekend
 - het Bbk is op hoofdlijnen bekend
 - het Bbk is op onderdelen bekend
 - het Bbk is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

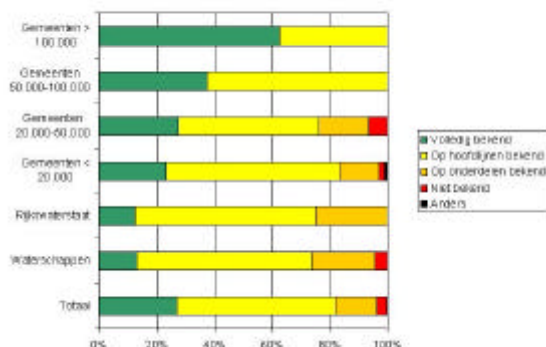

Is de reikwijdte van het Bbk bekend in uw organisatie?

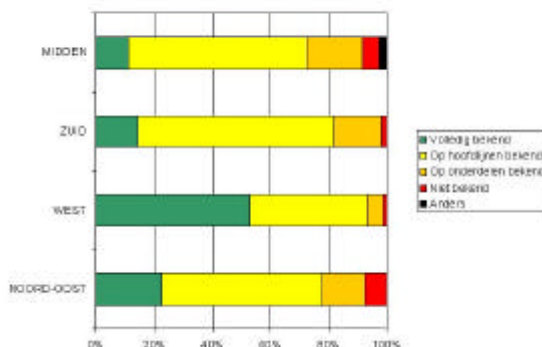

5. Is de kwaliboregeling, hoofdstuk 2 in het Besluit bodemkwaliteit bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- kwalibo is volledig bekend
 - kwalibo is op hoofdlijnen bekend
 - kwalibo is op onderdelen bekend
 - kwalibo is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl...

Is de kwaliboregeling bekend in uw organisatie?

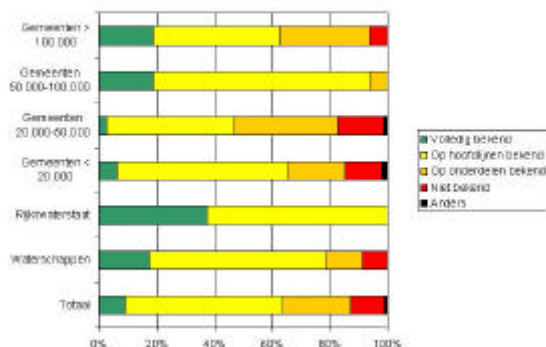

Is de kwaliboregeling bekend in uw organisatie?

6. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van (IBC) bouwstoffen, hoofdstuk 3 in het Bbk, bekend in uw organisatie (voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- H3 Bouwstoffen is volledig bekend
 - H3 Bouwstoffen is op hoofdlijnen bekend
 - H3 Bouwstoffen is op onderdelen bekend
 - H3 Bouwstoffen is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

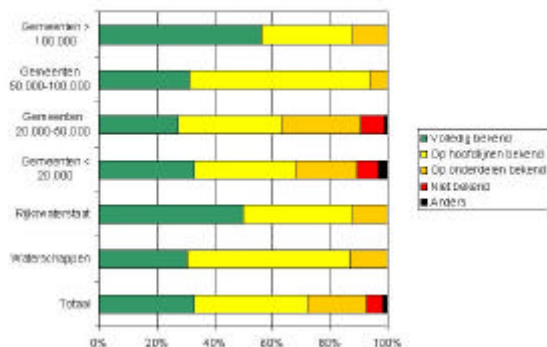

Is H3 Bouwstoffen bekend in uw organisatie?

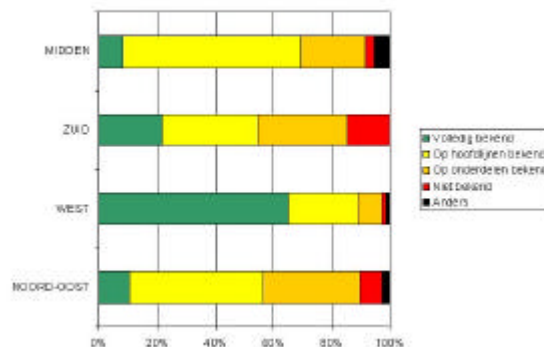

7. Zijn de voorwaarden voor het nuttig toepassen van grond en baggerspecie, hoofdstuk 4 in het Bbk, bekend in uw organisatie(voor de personen die er mee in aanraking (zouden kunnen) komen)?
- H4 Grond en bagger is volledig bekend
 - H4 Grond en bagger is op hoofdlijnen bekend
 - H4 Grond en bagger is op onderdelen bekend
 - H4 Grond en bagger is (vrijwel) niet bekend
 - anders, nl....

Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

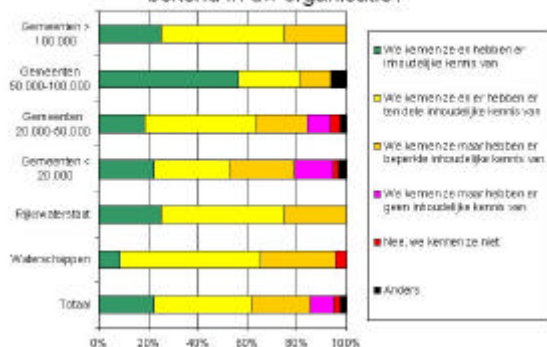

Is H4 Grond en bagger bekend in uw organisatie?

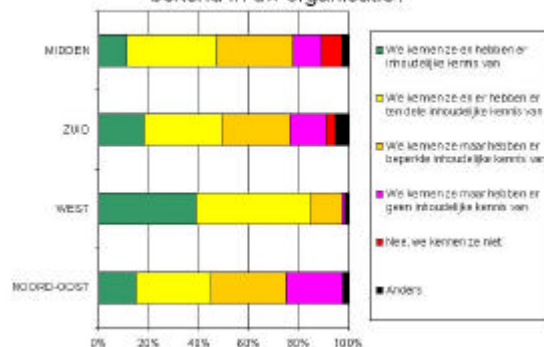

8. Zijn de medewerkers in uw organisatie bekend met de 5 soorten milieuhygiënische verklaringen voor bouwstoffen grond en bagger (partijkeuring, fabrikant eigen verklaring, erkende kwaliteitsverklaring, bodemkwaliteitskaart en (water)bodemonderzoek)?
- ja, we kennen ze en hebben er inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze en hebben er ten dele inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze, maar hebben er beperkte inhoudelijke kennis van
 - ja, we kennen ze, maar hebben er geen inhoudelijke kennis van
 - nee, we kennen ze niet
 - anders, nl....

Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

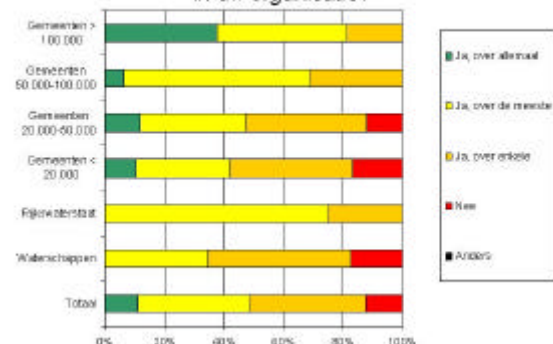

Zijn de 5 verschillende milieuhygiënische verklaringen bekend in uw organisatie?

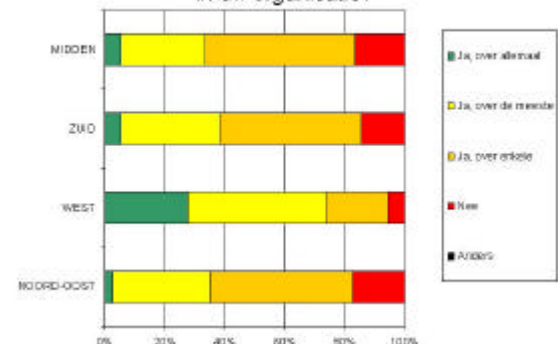

9. Is er in uw organisatie inhoudelijke kennis van normdocumenten die worden beheerd door SIKB, zoals de BRL 1000, 2000, AS3000, AP04, BRL6000, BRL 7000, BRL 7500, BRL 9335 en de normbladen 8001 en 8002?
- ja, over allemaal
 - ja, over de meeste
 - ja, over enkele
 - nee

Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

Is er inhoudelijke kennis van de SIKB normdocumenten in uw organisatie?

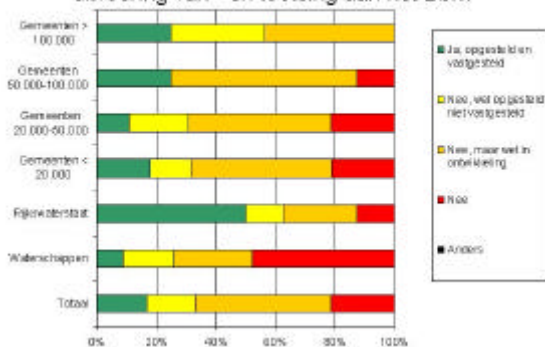

Beleid

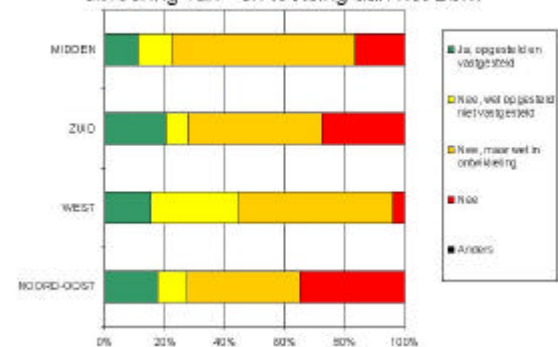
10. Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van en de toetsing aan het Besluit bodemkwaliteit?

- ja, opgesteld en vastgesteld
- ja, opgesteld maar nog niet vastgesteld
- nee

Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

Is er in uw organisatie beleid vastgesteld voor de uitvoering van - en toetsing aan het Bbk?

11. Is er in uw organisatie voorzien in een functionele scheiding tussen de taken van uw organisatie als opdrachtgever, opdrachtnemer en bevoegd gezag?

- ja
- nee

Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

Is er sprake van een functionele scheiding in uw taken als bevoegd gezag, opdrachtgever en opdrachtnemer?

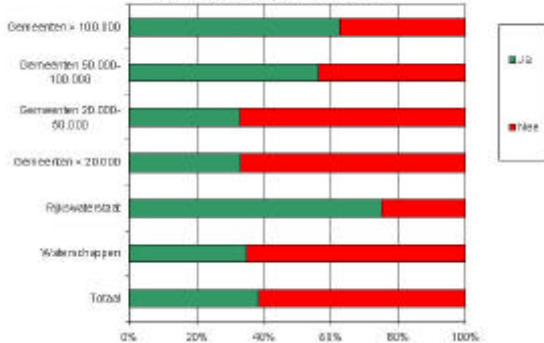

12. Uw organisatie is bevoegd gezag in het kader van het Bbk. Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in het beleid van uw organisatie opgenomen?

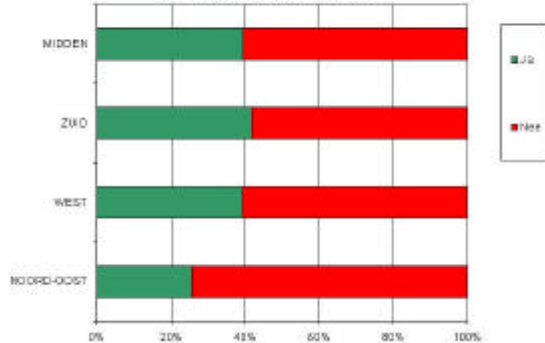
- ja

- o nee

Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

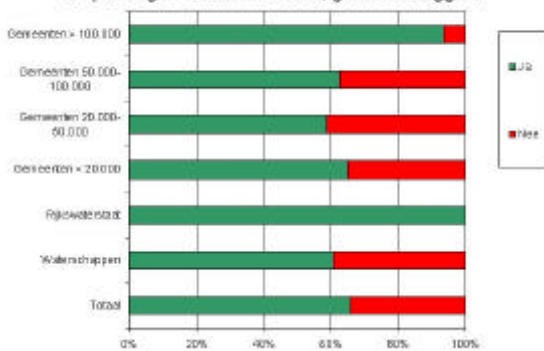
Is uw rol als bevoegd gezag in de ketenhandhaving in uw beleid opgenomen?

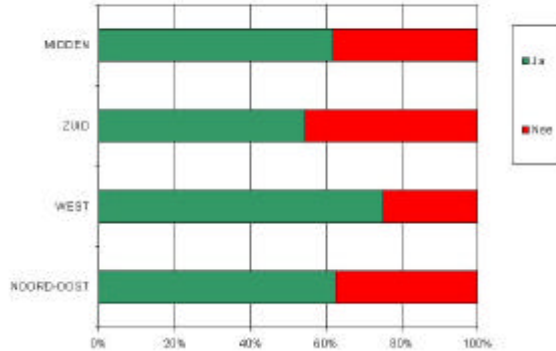
13. Is er in uw organisatie een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van grond, bagger en bouwstoffen? (is er bijvoorbeeld iemand aangewezen die hiervoor verantwoordelijk is)

- o ja
- o nee

Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

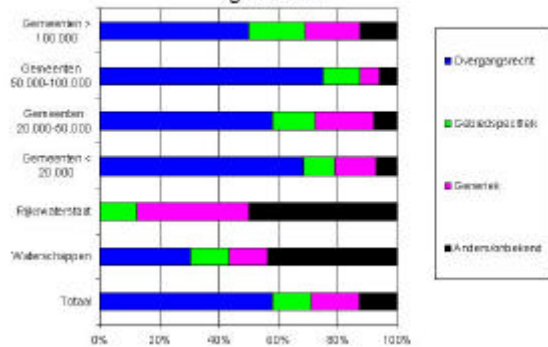
Is er een structuur die voorziet in actieve signalering van (illegale) toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

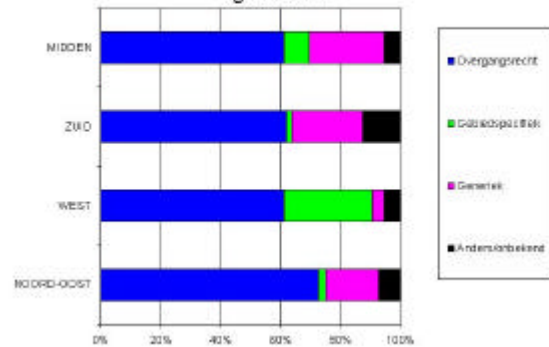
14. Heeft uw organisatie een keuze gemaakt voor generiek of gebiedspecifiek bodembeleid?

- o wij maken nog gebruik van overgangsrecht
 - o voor het gehele gebied
 - o voor een gedeelte en voor de rest geldt het generieke kader
- o wij hebben gekozen voor gebiedspecifiek beleid
 - o voor het gehele gebied
 - o voor een gedeelte van het gebied en voor de rest geldt het generieke kader
- o wij hebben gekozen voor generiek beleid
 - o met uitsluitend een functiekaart
 - o met zowel een functiekaart als een bodemkwaliteitskaart
- o anders, nl....

Welk beleidskader voor toepassing op de bodem is gekozen?

Welk beleidskader voor toepassing op de bodem is gekozen?

Uitvoering

Beoordelen meldingen

15. Beoordeelt uw organisatie alle meldingen die op grond van het Besluit bodemkwaliteit zijn gedaan?
 - ja
 - nee

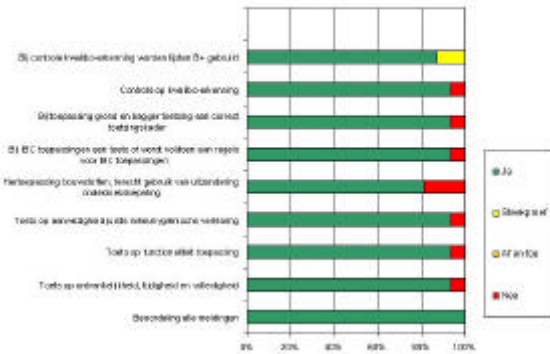
16. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op ontvankelijkheid, tijdigheid en volledigheid?
 - ja
 - nee

17. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een toets op functionaliteit van de toepassing?
 - ja
 - nee

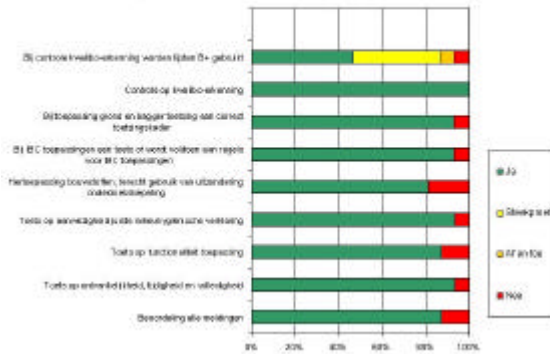
18. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in de aanwezigheid van de juiste milieuhygiënische verklaring?
 - ja
 - nee

19. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het de her-toepassing van bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de criteria daarvoor?
- ja
 - nee
20. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het IBC-bouwstoffen betreft – een beoordeling of voldaan wordt aan de voorwaarden van de Regeling bodemkwaliteit?
- ja
 - nee
21. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in – voor zover het grond en baggerspecie betreft – een beoordeling of wordt voldaan aan de eisen van het toepassingskader (generiek, gebiedspecifiek, grootschalige toepassing, verspreiden van baggerspecie)?
- ja
 - nee
22. Is in de beoordeling van meldingen voorzien in een controle op kwalibo-erkenning van de bij de melding betrokken bodemintermediairs, zoals monsternemers, laboratoria, etc.?
- ja
 - nee
23. Wordt bij de controle op de kwalibo-erkenning gebruik gemaakt van de lijsten die zijn gepubliceerd op de site van Bodemplus?
- ja, bij elke melding gebeurt dat
 - ja, dat gebeurt steekproefsgewijs
 - ja, dat gebeurt af en toe
 - nee

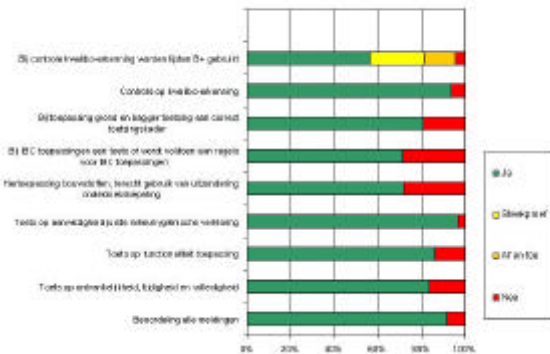
Beoordeling van meldingen – Gemeenten > 100.000

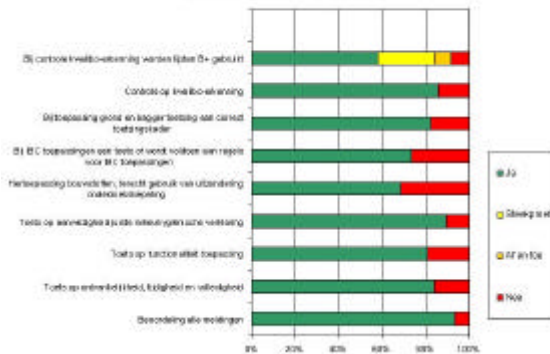
Beoordeling van meldingen – Gemeenten 50.000 – 100.000

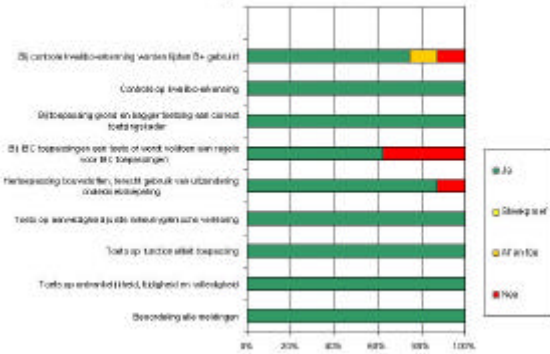
Beoordeling van meldingen – Gemeenten 20.000 – 50.000

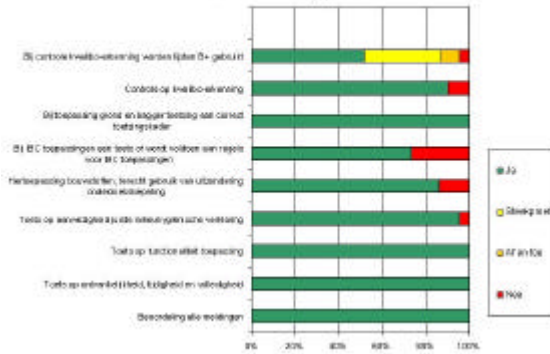
Beoordeling van meldingen – Gemeenten < 20.000

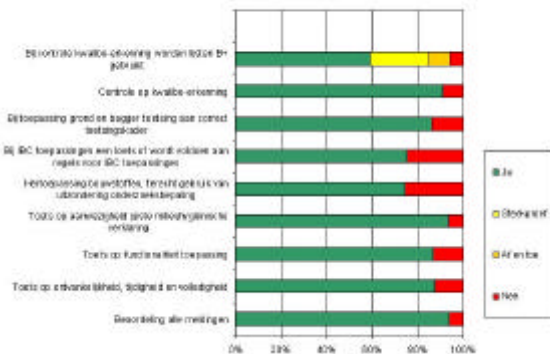
Beoordeling van meldingen – Rijkswaterstaat

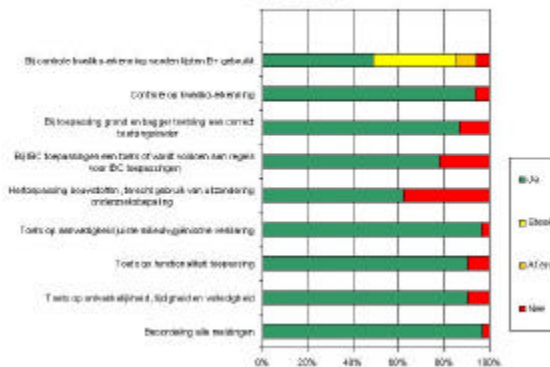
Beoordeling van meldingen – Waterschappen

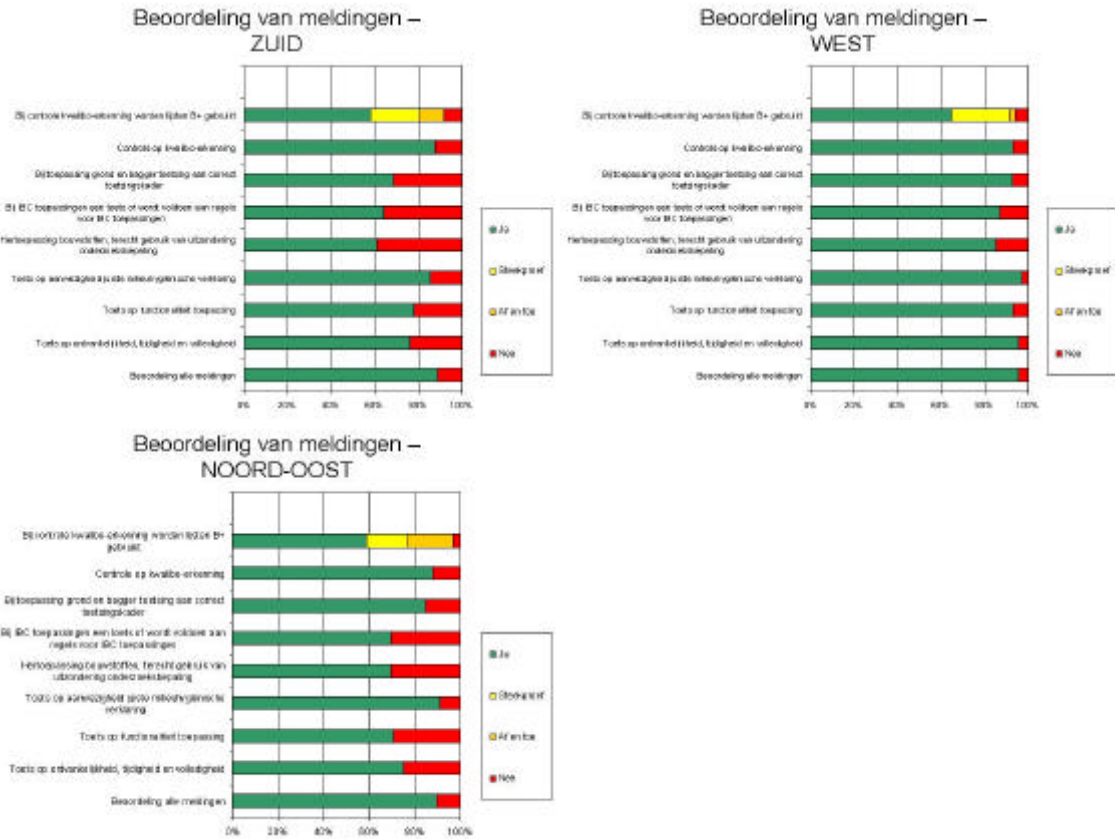

Beoordeling van meldingen – Totaalbeeld

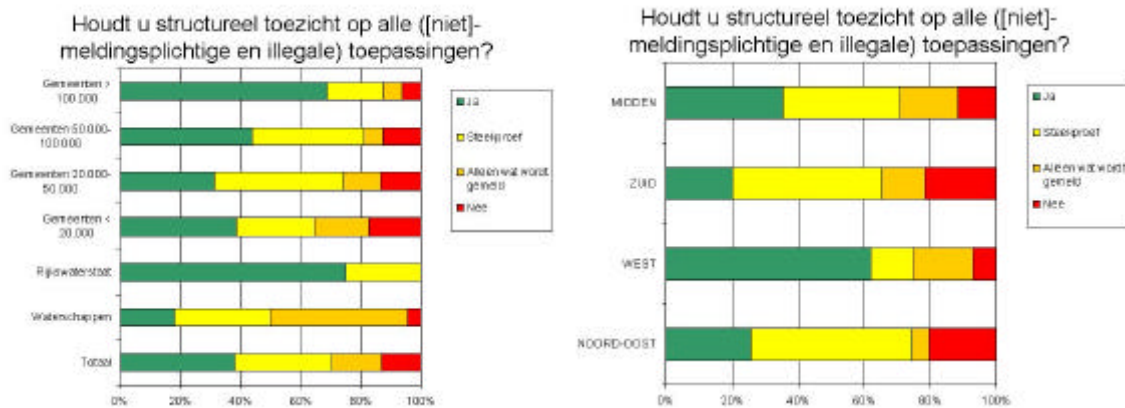
Beoordeling van meldingen – MIDDEN

Toezicht en handhaving

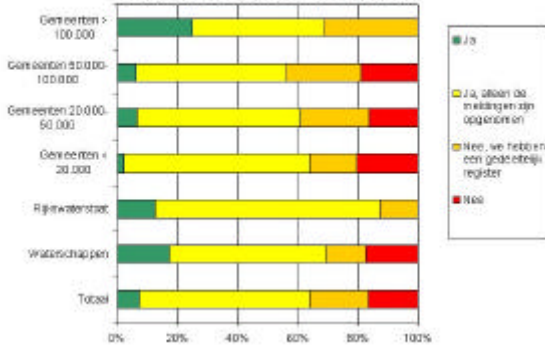
24. Houdt uw organisatie structureel toezicht en controle op de toepassing van bouwstoffen, grond en bagger binnen uw grondgebied? Dit geldt zowel voor de meldingsplichtige als de niet meldingsplichtige toepassingen alsmede de illegale toepassingen.
- ja, wij houden structureel toezicht en controle op alle toepassingen in ons gebied
 - ja, steekproefsgewijs
 - ja, als er een melding is gedaan
 - nee

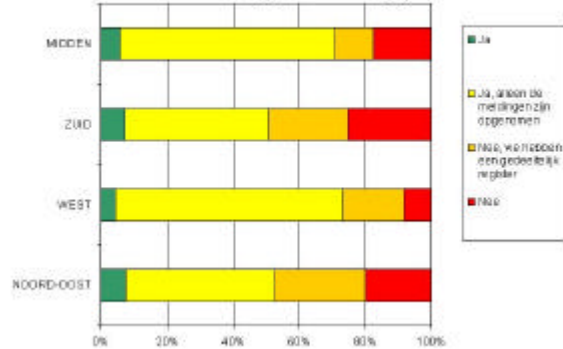
25. Heeft u een register met daarin opgenomen alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger die in uw gebied plaatsvinden?
- ja, daarin zijn alle (niet) meldingsplichtige toepassingen opgenomen
 - ja, alle meldingen zijn geregistreerd
 - nee, we hebben een gedeeltelijke registratie

- o nee, we hebben geen register

Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

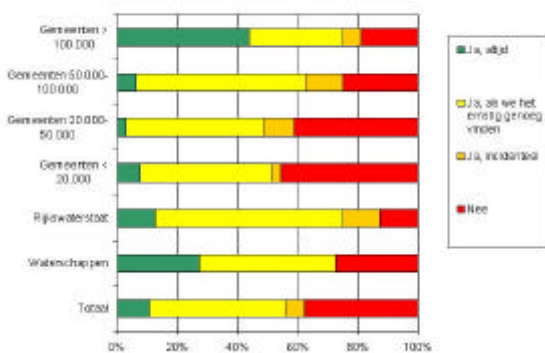
Heeft u een register met daarin alle toepassingen van bouwstoffen, grond en bagger?

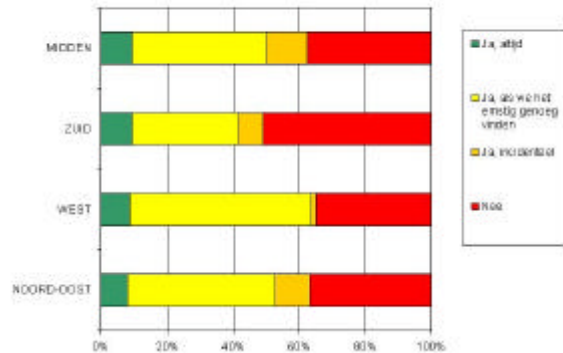
26. Als u overtredingen tegenkomt in de praktijk, meldt u deze dan bij het landelijk toezichtloket (www.VROM.nl/bodemsignaal of www.ivw.nl/bodemsignaal)?

- o ja, altijd
- o ja, als wij het ernstig genoeg vinden
- o ja, incidenteel
- o nee

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

Meldt u overtredingen bij het toezichtloket?

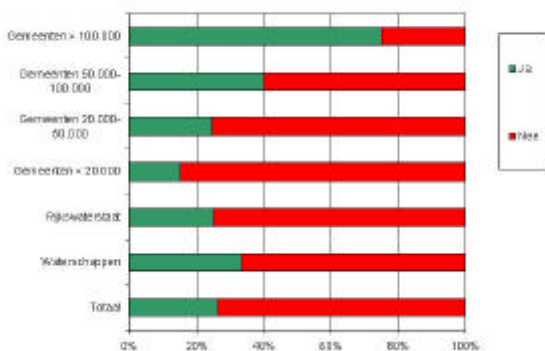

Verankering

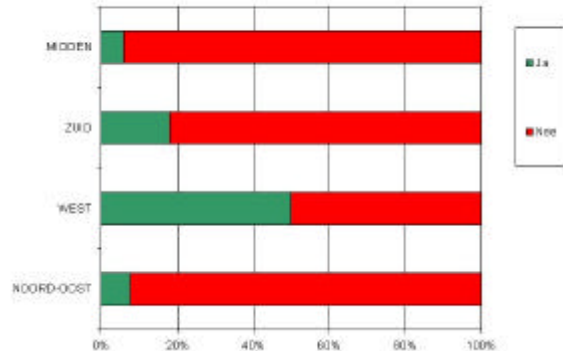
27. Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem, zoals bijvoorbeeld ISO 9000?

- o ja
- o nee

Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

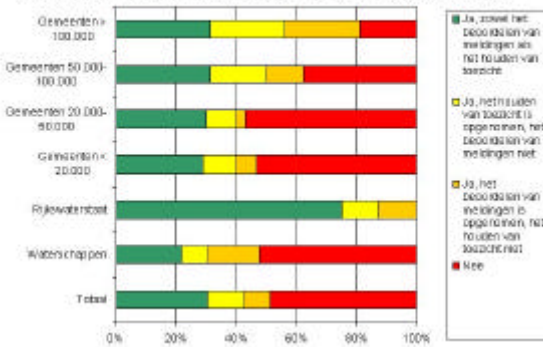
Heeft uw organisatie een kwaliteitsmanagementsysteem?

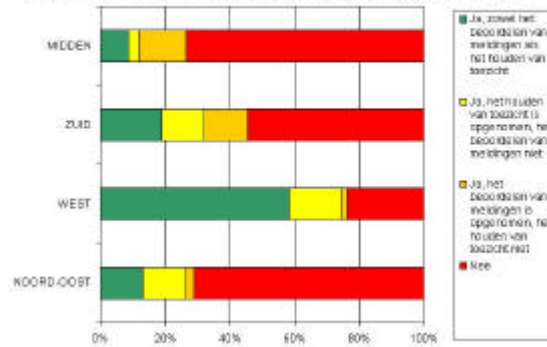
28. Heeft uw organisatie de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving in het kader van het Bbk opgenomen in het eigen kwaliteitssysteem, bijvoorbeeld in werkinstructies/checklisten?

- ja,
 - het behandelen van meldingen is opgenomen
 - het houden van toezicht en handhaving is opgenomen
- nee

Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

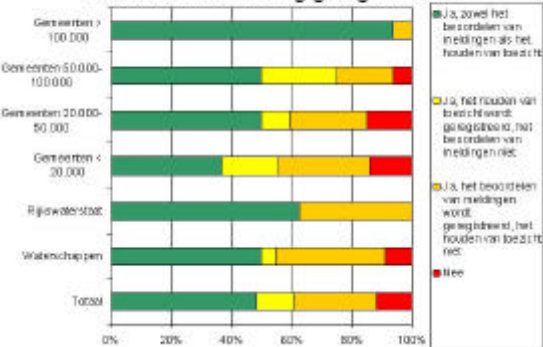
Is het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving opgenomen in procedures?

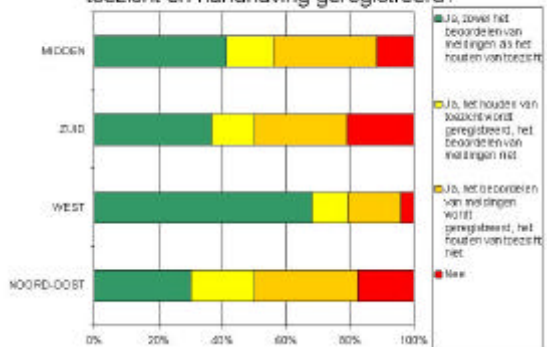
29. Wordt de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd (in een systeem of dossier)?

- ja,
 - het behandelen van meldingen wordt geregistreerd
 - het houden van toezicht en handhaving wordt geregistreerd
- nee

Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

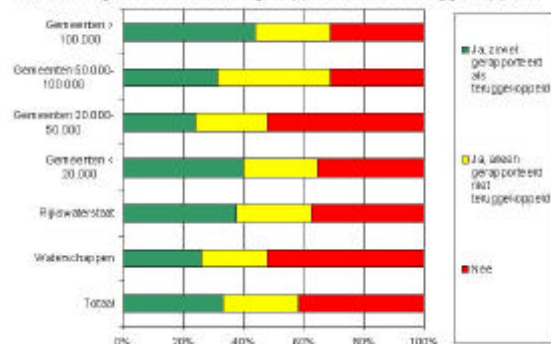
Wordt het beoordelen van meldingen en het houden van toezicht en handhaving geregistreerd?

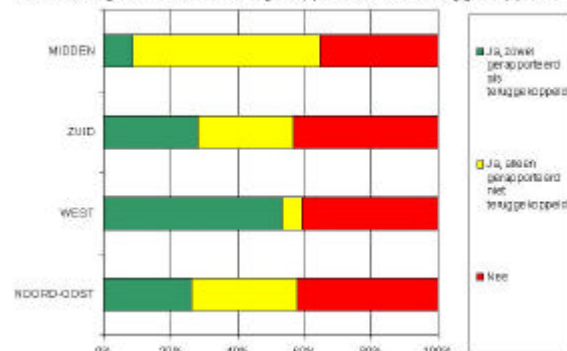
30. Worden de resultaten van de beoordeling van meldingen en het houden van toezicht en handhaving jaarlijks gerapporteerd en teruggekoppeld aan de het college van B&W of het dagelijks bestuur van het waterschap of de regionale directie van Rijkswaterstaat?

- ja, zowel gerapporteerd als teruggekoppeld
- ja, wel gerapporteerd, niet teruggekoppeld
- nee

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

Worden resultaten beoordelen meldingen en houden toezicht en handhaving aan het bestuur gerapporteerd en teruggekoppeld?

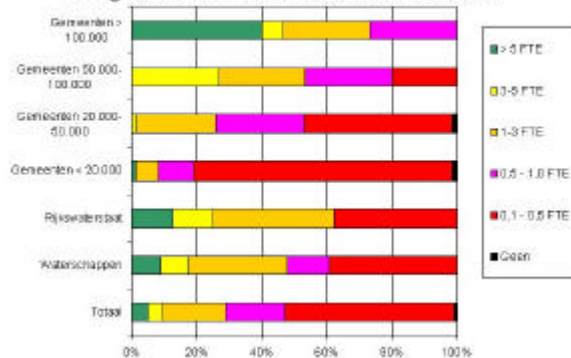

Middelen

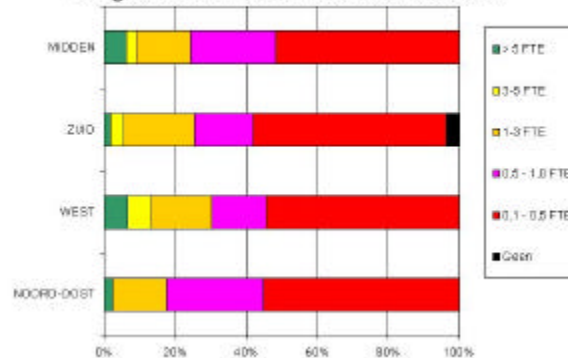
31. Hoeveel personen (uitgedrukt in Fte) zijn binnen uw organisatie daadwerkelijk bezig met de taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit inclusief de kwaliboregelgeving uit hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit?

- > 5 Fte
- 3 - 5 Fte
- 1 - 2 Fte
- 0,5-1 Fte
- 0,1-0,5 Fte
- geen

Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

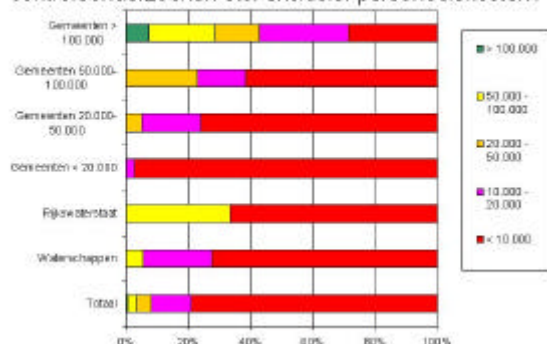
Wat is de capaciteit in uw organisatie voor uw taken op het gebied van het Besluit bodemkwaliteit?

32. Hoe groot is daadwerkelijk uw handavingsbudget voor het Besluit bodemkwaliteit (voor o.a. verificatie, onderzoek, controle, monsters, excl. personeelskosten)?

- > 200.000 euro
- 100.000 – 200.000 euro
- 50.000 – 100.000 euro
- 20.000 – 50.000 euro
- 10.000 – 20.000 euro
- < 10.000 euro

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

Hoe groot is uw handavingsbudget voor controleonderzoeken etc. exclusief personeelskosten?

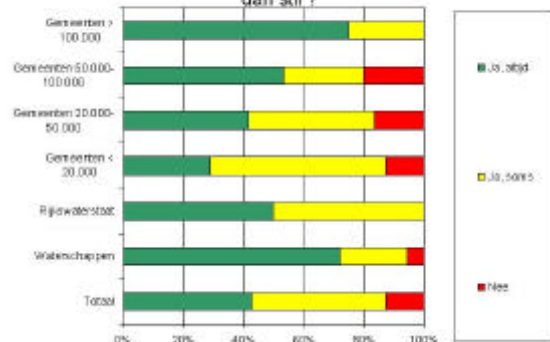

Resultaten

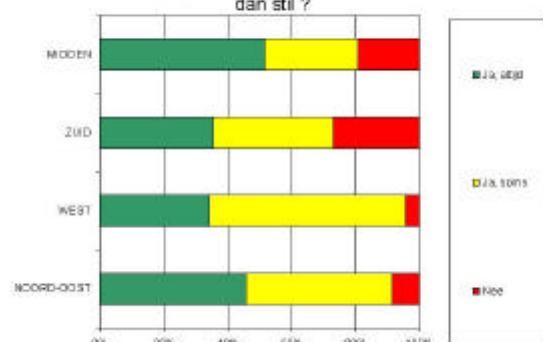
33. Als werkzaamheden worden uitgevoerd door een niet erkend bedrijf legt uw organisatie de werkzaamheden dan (al dan niet in samenwerking met de VROM-inspectie of de IVW) stil?

- ja, altijd
- ja, soms
- nee

Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met V/IVW) dan stil ?

Als u constateert dat werkzaamheden worden uitgevoerd zonder kwalibo-erkenning, legt u het werk (evt. in overleg met V/IVW) dan stil ?

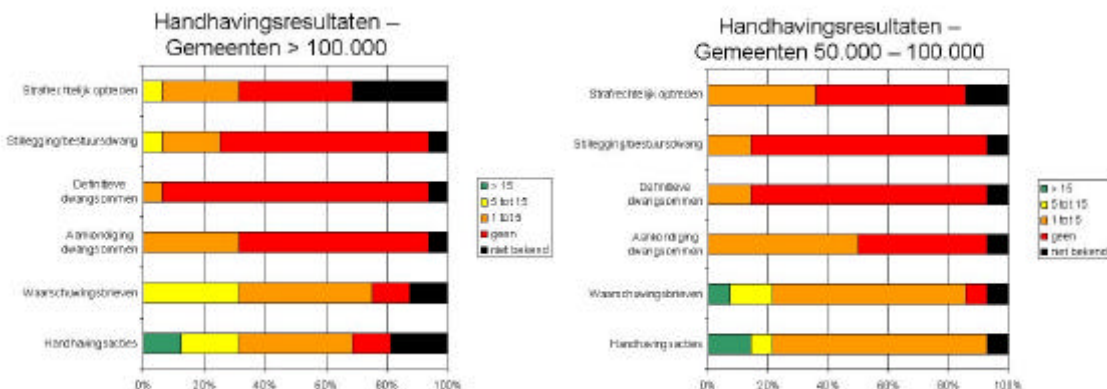
34. Hoeveel georganiseerde handavingsacties/optredens hebben er in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo plaats gevonden?

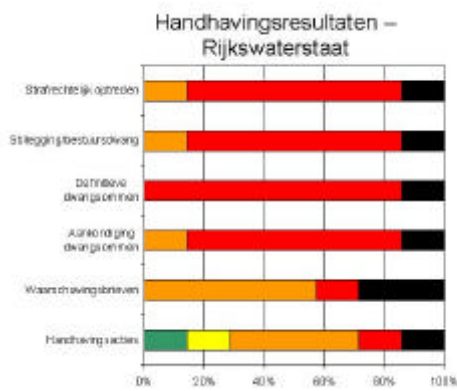
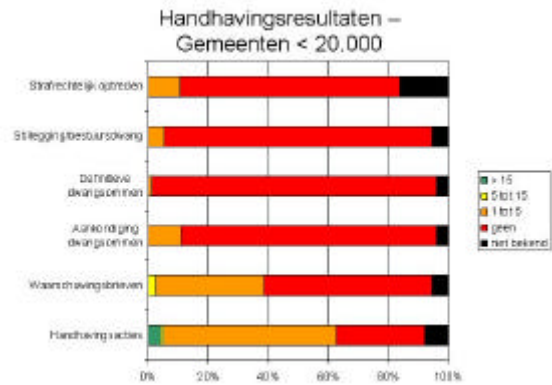
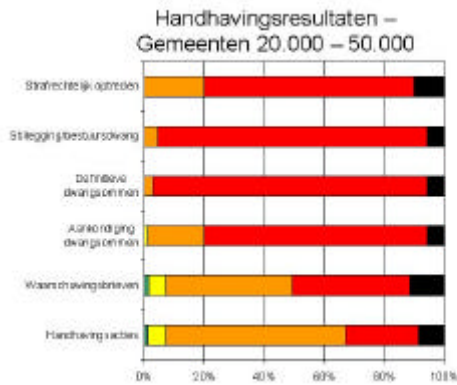
- > 15
- 5 - 15
- 1 - 5
- geen
- niet bekend

35. Hoeveel waarschuwingsbrieven zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) gestuurd?

- > 15
- 5 - 15
- 1 - 5
- geen
- niet bekend

36. Hoeveel (aankondigingen) dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) gestuurd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
37. Hoeveel definitieve dwangsommen zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo jaarlijks in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) gestuurd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
38. Hoeveel bestuursdwang (stillegging) is er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) uitgeoefend?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend
39. Hoeveel strafrechtelijke optredens zijn er op het gebied van toepassing van grond, bagger en bouwstoffen alsmede kwalibo in 2008 (of als die gegevens nog niet beschikbaar zijn in 2007) uitgevoerd?
- > 15
 - 5 - 15
 - 1 - 5
 - geen
 - niet bekend

Wij willen u bedanken voor het invullen van deze enquête. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht worden in de monitoring van het Bbk. U treft de resultaten van deze enquête en de monitoringsrapportage in april 2009 aan op het kennisplein van de website www.bodemplus.nl.

Bijlage 2 FAQ's Kwalibo

1. Wat is de relatie tussen Kwalibo en het Besluit bodemkwaliteit?
2. Hoe kan ik controleren of een bodemintermediair voor een bepaalde werkzaamheid of kwaliteitsverklaring erkend is?
3. Het certificaat staat niet op de publicatielijst met erkende kwaliteitsverklaringen. Wat betekent dat?
4. Kan een bodemintermediair nog worden gecertificeerd voor een werkzaamheid die al verplicht onder erkenning moet worden uitgevoerd?
5. Mag een bodemintermediair die erkenning heeft aangevraagd, maar nog niet in de lijst van Bodem+ vermeld staat, wel werkzaamheden uitvoeren die onder de erkenningsplicht vallen?
6. Moet de overheid ook worden gecertificeerd en erkend?
7. Moet een vloestofdichte vloer aangelegd worden door een gecertificeerde en erkende bodemintermediair?
8. Moet een bodemonderzoek in het kader van een aanvraag om een bouwvergunning door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
9. Moet het rapporteren van een bodemonderzoek ook door een erkende bodemintermediair worden uitgevoerd?
10. Moet ons bedrijf ook erkend zijn hoewel we maar sporadisch een bodemsanering uitvoeren? Waar moeten we dan aan voldoen en hoe kunnen we daarvoor een erkenning verkrijgen?
11. Dienen de milieukundige begeleiding en de uitvoering van de sanering van een bodemsanering altijd te worden uitgevoerd door voor de BRL SIKB 6000 (milieukundige begeleiding van bodemsanering) en BRL SIKB 7000 (uitvoering van bodemsanering) erkende bodemintermediairs?
12. Moet het aanbrengen van een isolatielaag (leeflaag of verharding) als saneringsmaatregel ook worden uitgevoerd door een voor de BRL SIKB 7000 erkend bodemintermediair?
13. Wanneer moet de milieukundig begeleider tijdens een sanering aanwezig zijn?
14. Mogen werkzaamheden worden uitbesteed?
15. Mag de uitvoering van een bodemsanering worden uitbesteed?
16. Mogen voor werkzaamheden mensen en materieel worden ingehuurd?
17. Moet de analyse van asbest bij een milieuhygiënisch bodemonderzoek ook worden uitgevoerd door een erkend laboratorium?
18. Moet in de rapportage worden vastgelegd welke medewerkers de werkzaamheden hebben uitgevoerd?
19. Moet een handhaver die vanuit zijn functie een grondmonster neemt ook gecertificeerd en erkend zijn?
20. Zijn toezichthouders van gemeenten en provincies bevoegd om toezicht te houden op verplichtingen die bij of krachtens hoofdstuk 2 van het Besluit bodemkwaliteit (Bbk) zijn gesteld en zijn de toezichthouders bevoegd om inlichtingen te vorderen omtrent personen en bedrijven die een bodemsanering uitvoeren?
21. Moet je erkend zijn voor de bemonstering en analyse van waterbodems ?
22. Is voor de uitvoering van een (onderhouds)baggerwerk een erkenning noodzakelijk?
23. In de protocollen 6003 en 7003 wordt gesproken dat bij een 'droge waterbodem' gewerkt moet worden conform de protocollen 6001 en 7001. Wat wordt verstaan onder een 'droge waterbodem'?
24. Aan welke voorwaarden moet voldaan worden bij ontwateren of bewerken van baggerspecie ?

Bijlage 3 FAQ's Bouwstoffen

1. Wat zijn bouwstoffen?
2. Wanneer krijg ik precies te maken met de regels voor bouwstoffen in het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat regelt het Besluit bodemkwaliteit allemaal op het gebied van bouwstoffen?
4. Wat verandert er ten opzichte van het Bouwstoffenbesluit?
5. Welke categorieën bouwstoffen kent het Besluit bodemkwaliteit?
6. Welke eisen stelt het Besluit bodemkwaliteit aan de kwaliteit van bouwstoffen?
7. Zijn er ook uitzonderingen op de verplichte kwaliteitsbepaling?
8. Welke parameters moeten worden onderzocht in bouwstoffen?
9. Wat wordt bedoeld met "het opnieuw toepassen van niet teerhoudend asfalt of asfaltbeton in wegverhardingen"?
10. Onder welke voorwaarden mogen bouwstoffen worden toegepast?
11. In het Bsb was het mogelijk om bouwstoffen binnen bepaalde kaders zonder onderzoek weer opnieuw toe te passen; de zogenaamde 'op of nabij' regeling. Kent het Besluit bodemkwaliteit een soortgelijke regeling?
12. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van een bouwstof aan te tonen?
13. Wanneer moet ik bouwstoffen melden?
14. Wat zijn de overgangsregels voor bouwstoffen?
15. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
16. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?
17. Valt de toepassing van instrooirubber op kunstgrasvelden onder het Besluit bodemkwaliteit?
18. Wat betekent het als rubbergranulaat onder het Besluit bodemkwaliteit valt?
19. Mag rubbergranulaat toegepast worden zonder een milieuhygiënische verklaring?
20. Wat zijn de milieu- en gezondheidsrisico's van rubbergranulaat van gemalen autobanden?
21. Voldoet het toepassen van rubbergranulaat aan de zorgplicht?

Bijlage 4 FAQ's Grond en bagger

1. Wat is de definitie voor grond? En wat is de definitie voor baggerspecie?
2. Wanneer krijg ik te maken met de regels voor grond en baggerspecie in het Besluit bodemkwaliteit?
3. Wat regelt het Besluit bodemkwaliteit allemaal op het gebied van grond en baggerspecie?
4. Wat verandert er ten opzichte van de regelgeving voor inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit?
5. Wat zijn nuttige toepassingen van grond en baggerspecie?
6. Wat is het verschil tussen generiek en gebiedsspecifiek beleid?
7. Hoe verandert de klassenindeling voor grond en baggerspecie?
8. Welke kwaliteit grond en baggerspecie mag worden toegepast?
9. Wanneer mag grond en baggerspecie boven de Maximale Waarden voor de klasse industrie of Interventiewaarde waterbodems worden toegepast?
10. Welke bewijsmiddelen (milieuhygiënische verklaringen) zijn er om de kwaliteit van grond en baggerspecie aan te tonen?
11. Mag ik de bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling grondverzet of Besluit bodemkwaliteit) gebruiken als bewijsmiddel voor toepassen in Bouwstoffenbesluit-werken en grootschalige toepassingen?
12. Wanneer moet ik grond en baggerspecie melden?
13. Onder welke voorwaarden mag grond en baggerspecie worden opgeslagen?
14. Wat is een functiekaart? Hoe en door wie wordt deze vastgesteld?
15. Waarom is de functiekaart verplicht? En wat zijn de consequenties bij het ontbreken van een functiekaart?
16. Hoe weet ik of ik het beste gebiedsspecifiek of generiek beleid kan maken?
17. Als een gemeente voorlopig de bestaande bodemkwaliteitskaart (conform de Vrijstellingsregeling) blijft hanteren, zijn de overige toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit dan niet van toepassing?
18. Welke regels gelden voor toepassing van grond en bagger van buiten een gemeente die op basis van het overgangsrecht voorlopig nog gebruik maak van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?
19. Is het mogelijk om binnen een gemeente deels gebruik te maken van de bestaande bodemkwaliteitskaart en voor een deel gebruik te maken van de mogelijkheden van het nieuwe Besluit bodemkwaliteit?
20. Hoe weet u welk beleid (overgangsrecht, generiek of gebiedsspecifiek) sinds 1 juli 2008 in een bepaalde gemeente geldt?
21. Wat verandert er rondom de tijdelijke opslag van grond en baggerspecie buiten inrichtingen?
22. Valt opslag van grond en baggerspecie die wordt afgevoerd naar een verwerker onder het Besluit bodemkwaliteit?
23. Hoe lang mag grond of baggerspecie in opslag worden genomen?
24. Wat is de relatie tussen het nuttig toepassen en tijdelijke opslag voorafgaand aan nuttige toepassing van grond en baggerspecie volgens het Besluit bodemkwaliteit met de milieuvergunning of algemene regels die de milieuvergunning vervangen (het Activiteitenbesluit of het Besluit landbouw)?
25. Onder welke regelgeving vallen composten met minder dan 10% organisch stof?
26. Welke regels gelden er tussen 1 januari en 1 juli 2008 voor composten met minder dan 10% d.s. organische stof?
27. Waarmee moet rekening worden gehouden bij toetsing van toepassing van grond in oppervlaktewater en vice versa?
28. Wat is de reikwijdte van het verspreiden van baggerspecie?
29. Valt het egaliseren van een waterbodem onder het Besluit bodemkwaliteit?

30. Waaraan moet de kwaliteit van de leeflaag voldoen van een grootschalige toepassing ?
31. Geldt het overgangsrecht voor werken nu voor individuele partijen of een geheel werk?
32. Blijft het overgangsrecht voor werken ook geldig nadat gebruik is gemaakt van de toepassingsregels van het Besluit bodemkwaliteit in datzelfde werk?
33. In het verleden is een geluidswal in het kader van het Bouwstoffenbesluit aangelegd. Dit werk was afgerond, maar nu willen we een uitbreiding doen. Kan de uitbreiding plaatsvinden als grootschalige toepassing?
34. Ik heb een partij grond onderzocht op het nieuwe stoffenpakket en wil deze gaan toepassen in een gemeente die nog gebruik maakt van een bodemkwaliteitskaart in kader van de Vrijstellingsregeling grondverzet. Waaraan toets ik de nieuwe stoffen?
35. Welke regels gelden voor tijdelijke opslag en/of het toepassen van grond of baggerspecie op een bouwstof?
36. Welke eisen gelden voor partijen grond of baggerspecie die worden toegepast in een werk onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit?
37. Hoe toets ik partijen grond of baggerspecie die tijdelijk worden opgeslagen in het kader van artikel 35 h of i van het Besluit bodemkwaliteit in gebieden die op basis van het overgangsrecht nog gebruik maken van een bodemkwaliteitskaart op basis van de Vrijstellingsregeling grondverzet?

Bijlage 5 Indicatoren monitoring (nulmeting)

Onderstaande beschrijvingen zijn overgenomen uit de rapportage van de nulmeting.

1. Milieu-incidenten a.g.v. toepassen bouwstoffen, grond en bagger binnen Bbk
Bron: media algemeen, Milieu-inspectie

In de jaren 80 van de vorige eeuw zijn een aantal bodemmilieu-incidenten aanleiding geweest voor nieuwe bodembeschermende wetgeving waaronder het Bsb. Voorbeelden van deze incidenten zijn bodemverontreinigingen in Lekkerkerk, het dempen van sloten met chemisch afval, het gebruik van verontreinigde baggerspecie, bodemverontreinigingen met cadmiumhoudende baggerspecie in Groningen en het gebruik van arseenhoudende baksteen in Nijmegen. Nog steeds heeft Nederland te maken met problemen uit het verleden toen er geen/nauwelijks milieu-eisen gesteld werden aan bouwstoffen bijv. wegen met asbeststof/Jarosietverhardingen of het gebruik van teer in asfalt. In deze indicator moet zichtbaar worden welke nieuwe toepassingen op de bodem achteraf risico blijken op te leveren voor mens en dier. Elke provincie/regionale milieu-inspectie wordt gevraagd het aantal nieuwe toepassingen te melden die aantoonbaar risico (extreme normoverschrijding) hebben opgeleverd, waardoor werk stilgelegd of materiaal verwijderd is, etc. Meegenomen kunnen worden het aantal meldingen van verontreinigingen bij het Toezichtloket (is ook een aparte indicator), meldingen bij misdaad anoniem, publiciteit in de (plaatselijke) media of actualiteitenrubrieken of resultaten van handhaving (extreme normoverschrijdingen).

Bevindingen:

In de nulmeting is geen bron gevonden waar systematisch alle incidenten met toepassen van bouwstoffen, grond en bagger worden bijgehouden. Mogelijk kan in de toekomst per provincie informatie beschikbaar komen.

**In tegenstelling tot de jaren tachtig van de twintigste eeuw, is de indruk dat het aantal nieuwe echte milieu-incidenten zeer beperkt is. De afgelopen jaren zijn er wel problemen geweest bij het toepassen van staalslakken in dikke pakketten in stilstaand water, problemen met zuurstofvermindering bij toepassing van organische afvalstoffen in water en ook enkele incidenten met asbesthoudende granulaten. Het sinds de jaren tachtig aangescherpte overheidsbeleid uitmondend o.a. in het Bsb en Bbk heeft op basis van beschikbare data over incidenten haar doel bereikt.
Slechts weinig nieuwe milieu-incidenten.**

2. Meldingen milieuproblemen bij toezichtloket in relatie tot Bbk
Bron: Toezichtloket

VROM-inspecties hebben gezamenlijk een digitaal toezichtloket geopend om hun taken voor Kwalibo beter te kunnen uitoefenen. Bij dit loket kunnen andere overheden, intermediairs en derden melding maken van vastgestelde overtredingen. De meldingen zijn niet anoniem. Anonieme meldingen gaan via "misdad anoniem". In 2008 zijn tot 12 december bij het toezichtloket 292 signalen ingediend, waarvan 33 voor TVW (oppervlaktewater). Er is voor 2008 nog geen uitsplitsing naar onderwerp beschikbaar.

Door VROM-inspecties wordt begin 2009 een overzicht gemaakt van aantal en aard van de signalen ontvangen door het loket.

Ca. 300 meldingen in 2008

3. Gestorte hoeveelheid bouwstoffen
Bron: Werkgroep Registratie Afvalstoffen en bedrijfsleven

Om een beeld te krijgen van de mate van hergebruik is de gestorte hoeveelheid belangrijk. Voor baggerspecie was de jaarlijkse enquête van de Unie van Waterschappen belangrijk. Deze wordt echter niet gecontinueerd. Bij het verwerken van de cijfers over baggerspecie moet rekening gehouden worden dat het ontdiepen van putten niet gezien wordt als storten. Voor secundaire grondstoffen wordt aangenomen dat als het Bbk zou leiden tot meer storten, de aanbieders van secundaire grondstoffen dit zelf zullen aangeven (piepfunctie).

De belangrijkste bron voor gestorte hoeveelheden is de Vereniging van Afvalverwerkers en de jaarlijkse rapportage van de Werkgroep Registratie Afvalstoffen. Soms is er enige onduidelijkheid over secundaire grondstoffen die functioneel in een deponie worden toegepast, bijv. steunwallen, tijdelijke wegen, etc.

Tabel: Overzicht gestorte inerte materialen in mln ton

	2005	2006	2007
• Bouw- en sloopafval	0,5	0,4	0,3

4. Stagnatie afzet secundaire bulkgrondstoffen
Bron: Platform Bodemkwaliteit

Vooralsnog is ervan uitgegaan dat niet zoals in het verleden jaarlijks alle bulk secundaire grondstoffen worden gemonitord ten aanzien van Productie, Afzet en Voorraadmutatie. Wel kunnen branches van secundairegrondstoffenproducenten jaarlijks melden of door het Bbk er afzetstagnaties zijn ontstaan die leiden tot extra voorraadvorming. Ook hier is sprake van een piepfunctie. Op dit moment is het hergebruikpercentage zeer hoog (meer dan 95%). Jaarlijks zal samen met de belangrijkste branches een inschatting gemaakt worden of dit percentage verandert.

Het percentage is afhankelijk van welke secundaire grondstoffen worden meegenomen in het overzicht. Voorgesteld wordt dat het percentage niet-hergebruik (dat kan zijn storten of voorraadvorming) wordt genomen van de branches die aangeven problemen te hebben met het Bbk. Bij het indexcijfer zal rekening gehouden worden met de voorraadvorming door normale marktwerking.

Mede door hoge storttarieven en actief hergebruiksbeleid in Nederland wordt er nauwelijks gestort. (zie tabel indicator 3: BSA ca. 0,3 mln ton in 2007)

5. IBC-werken bouwstoffen

Bron: De informatie over IBC werken komt bij Bodem+ beschikbaar via de meldingen

Bouwstoffen van catg.N2 of de bijzonder categorie (BC) en grond van de kwaliteit catg.2 waren binnen het kader van het Bouwstoffenbesluit toepasbaar in IBC-werken. Onder het Bbk is de IBC-toepassing beperkt tot de “catg. N2” bouwstoffen. De BC vervalt en toepassing van grond of bagger in IBC-werken is niet meer toegestaan. Ook zijn IBC-werken in oppervlaktewater niet meer toegestaan. De N2-bouwstof is binnen het Bsb-kader een categorie gebaseerd op de immissie, daarbij wordt rekening gehouden met de toepassingshoogte. Onder het Bbk-kader spreekt men van een IBC-bouwstof waarvan het uitloogniveau gebaseerd is op de emissie, zonder rekening te houden met toepassingshoogte. De N2 bouwstof is dus niet 1 op 1 vergelijkbaar met de IBC-bouwstof. Voor de monitoring van het Bbk zijn het aantal en de omvang van IBC-werken van belang. Het aantal IBC-werken voor N2-bouwstoffen wordt anno 2007 geschat op enkele tientallen. Het betreft onder andere het toepassen van AVI-bodemmassen, deel van immobilisaten, verontreinigde grond en E-vliegias.

a. Meldingen

Bron: Meldpunt Bodemplus

Het aantal meldingen van IBC werken/bouwstoffen geeft aan hoeveel werken waar en met welke bouwstof worden gerealiseerd.

In 2008 zijn via het centrale meldsysteem in totaal 22 partijen IBC-bouwstoffen met een totale omvang van ruim 1,5 mln ton aan meldingen ontvangen.

Meldingen IBC-werken onder het Bbk 2008: totaal 22 meldingen, waarvan 11 bodemas, 2 waterbouwstenen voor GWW, 2 immobilisaat. 4 zand en 3 overige.

b. Hoeveelheid

Bron: Meldingen Bodemplus

De hoeveelheid in IBC-werken verwerkte bouwstof geeft aan de verhouding tot de hoeveelheid N-bouwstof en in welke mate behoefte is aan dergelijke werken. Streven is bouwstoffen toe te passen zonder dure en gevoelige IBC-maatregelen.

In 2008 is in 11 meldingen voor AVI-bodemas in totaal ruim 1,1 mln ton toegepast. De toepassing van waterbouwstenen betreft 167.000 ton. Niet duidelijk is of de laatste onder IBC-maatregelen zijn toegepast. Er is 14.000 ton zand uit dynamische wingebieden gemeld en 1 melding mijnsteen van 260.700 ton.

Totaal gemeld 2008 ca. 1,5 mln ton in IBC-werken*
--

c. Gebruik gelijkwaardigheidsverklaring

Bron: Meldpunt Bodemplus

Binnen het Bbk zijn alternatieven voor de IBC maatregelen mogelijk. Er dient dan een gelijkwaardigheidsverklaring te worden aangeboden, te vergelijken met een niet-standaard toepassing onder Bsb kader. Een daartoe ingestelde technische commissie beoordeelt of de alternatieve ibc maatregel voldoet. Het aantal gelijkwaardigheidsverklaringen is een maat voor de behoefte aan een alternatieve aanpak. Goedgekeurde alternatieven worden gepubliceerd op de website van Bodemplus en zijn als standaard IBC maatregel voor iedereen beschikbaar. In 2008 is er één in procedure.

* In 2008 nog overgangsbeleid, dus hoefde niet alles gemeld te worden bij centraal meldsysteem; geen volledig beeld.

In 2008 is er 1 gelijkwaardigheidsverklaring in procedure

6. Hergebruik bouwstoffen zonder eigendomsoverdracht

Bron: meldpunt Bodemplus

Artikel 29.1d staat toe dat bouwstoffen die niet van eigenaar veranderen hergebruikt mogen worden zonder kwaliteitsverklaring (keuring). Deze vrijstelling is een vervanging van het artikel in het Bsb waar hergebruik binnen eenzelfde project zonder keuring mocht plaatsvinden, dit is komen te vervallen. De toepassingen zonder verandering van eigenaar zijn wel meldingsplichtig. Indien op voorhand vanuit kennis van of organoleptische waarneming het vermoeden bestaat dat deze bouwstof niet voldoet aan de eisen in het Bbk, dan dient de bouwstof te worden gekeurd. De vrijstelling is alleen van toepassing op bouwstoffen, niet op grond of baggerspecie.

De monitoring van deze vrijstelling is met name van belang omdat dit een mogelijke vluchtroute is mindere kwaliteit bouwstoffen toe te passen. Vanaf 1 juli 2008 via centraal meldsysteem verplicht. In totaal 57 meldingen.

In 2008 zijn er 57 meldingen zonder eigendomsoverdracht*

7. Gestorte hoeveelheid grond & bagger

Bron: WAR 2009

Uit de WAR-publicatie blijkt dat in 2005 circa 0,6 en in 2006 circa 0,5 mln ton grond is gestort, zowel gevaarlijk als niet gevaarlijk. **In 2007 is het 0,9 mln ton.** Er zijn geen cijfers over de gestorte hoeveelheid bagger. De enquête voorheen door Unie van Waterschappen is stopgezet.

In 2007 ca. 0,9 mln ton gestort

8. Gesaneerde locaties

Bron: Jaarverslag Bodemsanering 2006 - (2007)

Deze indicator heeft niet tot doel om een diepgaande analyse te doen van de voortgang van saneringen van water en landbodem. Het Bbk en de daarin opgenomen veranderingen, bijvoorbeeld stoffenpakket, normstelling, gebiedsspecifieke aanpak en grootschalige werken, kan echter wel positieve of negatieve gevolgen hebben bij het wegwerken in de achterstand van saneringen. Zijn door het Bbk meer saneringen aangepakt omdat het betaalbaarder is geworden? Zijn bepaalde saneringslocaties geen saneringslocaties meer omdat ze voldoen aan de normen?

Aan verantwoordelijken voor de voortgang van saneringen kan in de toekomst worden gevraagd een inschatting te maken hoeveel procent van de bekende saneringslocaties 2007 nog gesaneerd moeten worden. Het saneringsbeleid wordt vormgegeven door provincies en waterschappen. Aan hen zal gevraagd worden hoe de stand van zaken is. Het Jaarverslag Bodemsanering 2006 geeft reeds een goed beeld van de saneringsmarkt. In 2005 was 13% van de potentiële saneringslocaties volgens W.b.b. gesaneerd.

In 2007 kan grond vrijkomen bij sanering (2006 ca. 4,5 mln ton). Ruim 1 mln ton naar reinigen; in 2007 bijna 2 mln ton. In 2007 is bijna 2 mln ton gereinigd.

	2004	2005	2006	2007
• Aantal saneringslocaties (ca.)	1.200	1.450	1.500	1.645
• Volume gesaneerd		2,3 mln m ³	3,2 mln m ³	3,3 mln m ³
• Uitgaven in mln euro's	250	400	460	ca. 385
• % gesaneerd van werkvoorraad	n.b.	13%		

volgens W.b.b.				
----------------	--	--	--	--

Aan de waterschappen kan gevraagd worden of er ook data komen over waterbodemsanering. De effecten van het Bbk op het waterbodemsaneringsprogramma vallen waarschijnlijk volledige weg tegen de effecten van het nieuwe toetsingskader onder de Waterwet. Uit gegevens van de NVPG blijkt dat reinigen waterbodems in 2005 ca. 157.000 m³ was, in 2006 en 2007 ca. 450.000 m³ en in 2008 maar 39.000 m³.

In 2007 1645 saneringslocaties en 3,3 mln m³ waterbodems, waarvan ruim 1 mln m³ gereinigd en in 2008 ca. 39.000 m³ gereinigdgesaneerd en bijna 2 mln ton gereinigd.

9. Hergebruik grond en bagger
- a. Gereinigde grond en baggerspecie

Bron: NVPG

De afgelopen tien jaar is door de NVPG (Nederlandse Vereniging van Procesmatige Grondreiners) jaarlijks een overzicht beschikbaar gesteld van de gereinigde hoeveelheid grond en bagger. Er is een opsplitsing gemaakt naar herkomst en naar verwerkingstechnologie.

Aan de NVPG zal gevraagd worden een historisch overzicht te geven vanaf 2004 en dit jaarlijks te updaten. Tevens zal hen gevraagd worden een schatting te geven van het gezamenlijke jaarlijkse marktaandeel van de leden van de NVPG.

	in tonnen				
	2004	2005	2006	2007	2008
• Leden NVPG					
• Thermisch Nederland (T1)	615.000	600.000	641.000	428.000	320.000*
• Extractief Nederland (E)	916.000	908.000	948.000	ca. 10% lager	toename
• Biologisch Nederland (B)	221.000	225.000	128.000	gelijk	
• Totaal grondreiniging Nederland T + E + B	1,8 mln	1,8 mln	1,8 mln	daling ca. 10%	2,5 mln **
• Immobilisatie		98.000	105.000	86.000	24.000
• Waterbodems in m ³	162.000	157.000	451.000	451.000	39.000
• Thermisch buitenland T2	110.000	152.000	156.000	ca.300.000	295.000
• Immobiliseren van grond					
• (Partieel) reinigen					
- sorteerzeefzand		201.649	231.819	4.200	95.232
- RGV-materiaal		235.322	240.929	532.000	187.000
• Gereinigd bij participaties					
- grond extractief		405.945	362.165		
- grond biologisch		42.000	46.000		
Marktaandeel NVPG	?	?	?		

Indexcijfer is berekend op totaal gereinigde grond 1,8 + reiniging door bedrijven waarin NVPG-leden participeren. Aangenomen is dat bij niet NVPG-leden de ontwikkelingen hetzelfde zijn. Over 2007 cijfers door Bodem-plus gerapporteerd. De hoeveelheid gereinigde baggerspecie is in 2006 en 2007 heel sterk gestegen en in 2008 drastisch gedaald. Bij de NVPG zal nagegaan worden wat de oorzaken zijn en of de trendbreuk zich voortzet.

* Deel thermisch te reinigen grond in opslag genomen.

** Inclusief participaties. Met uitzondering van 2007 jaarlijks ongeveer gelijk 2,3 à 2,5 mln ton.

Procesmatig gereinigde grond in Nederland in 2007 ca. 2 mln ton. T.o.v. vorige jaren is dit een daling van ca. 10%. In 2008 weer op niveau 2005/2006, namelijk ca. 2,5 mln ton. In 2008 slechts 39.000 m³ waterbodems gereinigd.

b. Immobilisaat

Bron: CIM

Aan het CIM (Centrum voor Immobilisaten) kan jaarlijks gevraagd worden naar het aantal projecten of de hoeveelheid geïmmobiliseerd. Mochten deze gegevens niet beschikbaar zijn dan kan gebruik gemaakt worden van de jaarlijkse rapportage van de NVPG.

Door de 12 bij de NVPG aangesloten bedrijven werd in 2005 circa 88.000 ton grond geïmmobiliseerd en in 2006 circa 47.000 ton. Slibscheiding, immobilisatie/waterbodems was in 2005 circa 69.000 m³ en in 2006 circa 62.000 m³.

Door bedrijven waarin NVPG-leden participeren werd in 2005 circa 10.247 ton, in 2006 circa 57.900 ton en in 2007 circa 86.000 ton geïmmobiliseerd. In 2008 was door NVPG-leden minder geïmmobiliseerd, nl. ca. 25.000 ton. De NVPG heeft geen 100% dekking.

Van 2006 t/m 2008 gemiddeld ruim 50.000 ton geïmmobiliseerd door NVPG-bedrijven.

10. Hergebruik tarragrond op landbouwpercelen

Bron: Tarraproductanten, suikerbieten en aardappelen

In het verleden kwam jaarlijks circa 1 mln tarragrond vrij. De industrie heeft veel inspanningen gedaan om het volume terug te brengen. In 2007 was de hoeveelheid tarragrond van de suikerbietenindustrie 320.000 ton. Hiervan ging 60.000 ton naar landbouwgrond.

Aanbod in 2007 ca. 1 mln ton. In 2007 ca. 20% tarragrond van suikerbieten naar landbouwgrond.

11. Afzet via grondbanken

Bron: BOG jaarverslagen

In Nederland zijn een groot aantal regionale grondbanken. De grootste grondbanken zijn georganiseerd in de BOG (Branche Organisatie Grondbanken). Jaarlijks rapporteerde de BOG het volume dat via de leden van de BOG was afgezet. In 2004 was het 8,5 mln ton.

Aan de BOG zal ook in de toekomst gevraagd worden de jaarlijkse afzetcijfers te verstrekken (zie Jaarverslag) en een inschatting van de ontwikkeling van het marktaandeel van de BOG. Op deze wijze kan een indexcijfer berekend worden wat via grondbanken in Nederland wordt afgezet.

Ook zal aan de BOG gevraagd worden jaarlijks zeer beknopt te rapporteren de vermoedelijke oorzaken van veranderingen in afzetvolume.

Uit het Jaarverslag Grondbanken blijkt dat in 2005 de BOG 13 leden heeft en 9 mln ton is afgezet. In 2006 eveneens 9 mln ton en in 2007 is door leden van de BOG 8 mln hergebruikte grond ingeleverd, waarvan 42% met erkende kwaliteitsverklaring.

Niet alle grondbanken zijn aangesloten bij de BOG.

De afgelopen jaren gaat gemiddeld ca. 10 mln ton per jaar via de grondbanken.

12. Afzet schone grond

Schone grond, of meer formeel "achtergrondwaarde grond en baggerspecie", is het meest kritische materiaal daar dit vrij toepasbaar is en alle functies mag vervullen. De monitoring van hoeveelheid en

aantal projecten geeft inzicht in de mate waarin deze toepassing bekend zijn bij de bevoegd gezag. De toepassing van schone grond behoeft in kader van het Bsb niet te worden gemeld. Het melden van toepassing van schone grond wordt in praktijk als onnodige last gezien en het is dan ook opgenomen in de lijst van knelpunten.

a. Hoeveelheid

Bron: Via de meldingen bij Bodemplus en informatie vanuit de grondbanken (indicator 11) en (ophoog)zandwinnaars kan een inschatting worden gemaakt van de hoeveelheid schone grond die jaarlijks wordt toegepast.

Door zandwinners wordt jaarlijks tientallen miljoenen tonnen zand gewonnen, onder andere uit de Noordzee, en afgezet in ophogingen en aanvullingen. Daarnaast komt schone grond vrij bij werkzaamheden "werk-met-werk".

In Nederland werd en wordt veel schone grond direct toegepast. Dit komt door het zeer grote aantal grondverzetprojecten en omdat bij sommige grote werken het grondverzet enorm is. In het verleden zijn er schattingen geweest op basis van historisch onderzoek.

Een deel van de schone grond gaat via grondbanken. Buiten de grondbanken om wordt ook schone grond ook direct toegepast. In het verleden is nooit grond geregistreerd die in hetzelfde werk is toegepast. Schone grond naar een werk-met-werk wordt geschat op 10 mln ton per jaar. Een exacte hoeveelheid is gelet op het zeer groot aantal grondverzetprojecten niet te meten. Vaak kunnen deskundigen in de grondsector (o.a. SGUG) een inschatting maken of er sprake is van een verandering. (Indicator 10.a.)

In Nederland worden tientallen miljoenen tonnen ophoogzand gewonnen, deels afkomstig uit de Noordzee en circa 10 mln ton werk-met-werk.

b. Projecten (meldingen)

Bron: Bodemplus-meldingen

Monitoring van de afzet van schone grond kan deels plaatsvinden op basis van de meldingen van projecten bij Bodemplus. Deels Deze meldingen zijn niet volledig omdat schone grond (formeel achterwaarde grond!) tot 50 m³ niet meldingsplichtig is. Toepassingen < 50 m³ worden dus niet meegenomen.

Meldingen op landbodems zijn niet volledig onder andere door het overgangsbeleid en doordat kleinere hoeveelheden niet gemeld worden.

In 2008 792 meldingen (7,5 mln ton) toepassing landbodems en 562 meldingen (65 mln ton) toepassing waterbodems*. (een groot deel vermoedelijk Noordzee-specie)

13. Omvang baggerwerkzaamheden

a. Hoeveelheid

Bron: Voorheen enquête Unie van Waterschappen/PMT + RWS

De belangrijkste aanbieders van baggerspecie zijn Rijkswaterstaat (zoute en zoete baggerspecie), provincies, waterschappen en gemeenten. De kwantitatieve cijfers over bagger(species) worden altijd vertroebeld door zeer grote spreiding in het vochtpercentage en het percentage organische bestanddelen. Gemeten wordt veelal in m³.

* Door overgangsbeleid m.n. toepassing landbodems nog niet altijd meldplichtig.

De Unie van Waterschappen laat een jaarlijkse enquête uitvoeren, de PMT enquête (waternet). Deze indicator zal vooral gebaseerd zijn op deze enquête waar het de afzet betreft van gerijpte baggerspecie afkomstig uit depots.

Hier wordt dus niet meegenomen zoute baggerspecie vrijkomend voor de kust en baggerspecie toegepast in putten en in grootschalige werken. (Rapportage RWS). Deze enquête is stopgezet. Daarom is het niet zinvol om historische cijfers te rapporteren. In de monitoring kan aan diverse betrokkenen hun inschatting worden gevraagd over de afzet van baggerspecie. Wel wordt door NVPG jaarlijks gerapporteerd hoeveel bagger er is gereinigd. In 2005 was dit 157.000 m³ en in 2006 en 2007 circa 451.000 m³. De hoeveelheid is in 2008 gedaald tot 39.000 ton. Door Rijkswaterstaat zijn cijfers beschikbaar gesteld over zandscheiding uit baggerspecie, met name sluffer en kleine hoeveelheid Averij-haven. Het betreft met name zoute baggerspecie. In 2006 zandscheiding totaal 208.000 m³ en in 2007 totaal 506.000 m³.

Slecht zicht op omvang baggervolume. In 2007 ca. 450.000 m³ gereinigd, in 2008 ca. 39.000 m³.

b. Budget

Bron: Begroting Rijkswaterstaat? of Unie van Waterschappen

Aangezien de PMT-enquête is gestopt, zijn er geen betrouwbare cijfers over hoeveelheden baggerspecie. Daarom is een indicator opgenomen om te kijken wat de budgetten zijn voor baggeren. In de nulmeting is geen bron gevonden met een overzicht van het baggerbudget. In de monitoring kan hier nogmaals naar gezocht worden. Dit wordt wel lastig want het betreft merendeels projectfinanciering.

Geen bron voor baggerbudget.

14. Bagger- of gronddepots zonder vergunning (meldingen)

Bron: Waterschappen

Het Besluit bodemkwaliteit staat toe dat grond & bagger gedurende beperkte tijd en onder bepaalde voorwaarden zonder Wm vergunning kan worden opgeslagen in depots. Deze opslag moet gemeld worden aan bevoegd gezag waarbij gegevens moeten worden overlegd over de kwaliteit van de partij, de kwaliteit van de ontvangende bodem, de opslagtermijn en de uiteindelijke nuttige bestemming. Deze vrijstelling van vergunning was voorheen alleen mogelijk (werd gedoogd) voor opslag tot 6 maanden maar nu onder Bbk regime ook voor 3 of zelfs 10 jaar bij opslag van baggerspecie in oppervlaktewateren. Op basis van aantal meldingen bij Bodemplus kan de monitoring plaatsvinden hoeveel en welke vormen van tijdelijke opslag in praktijk worden gehanteerd. Medio 2008 waren nog geen meldingen gedaan en een inventarisatie onder de waterschappen bevestigt dit. De laatste maanden van 2008 is, zo ver bekend, een tijdelijk depot zonder vergunning gerealiseerd voor toepassing buiten het perceel.

In september 2008 zijn er nul vergunningsvrije depots gemeld.

15. Afzet grond en bagger op landbodem

Bron: Bodemplus

Het gebruik van grond en bagger moet worden gemeld binnen het Bbk. Door Bodemplus is een meldingsstelsel ontwikkeld en opgestart. Er zijn vier kaders onderscheiden en verschillende kwaliteitsklassen., exclusief meldingen voor werken die nog onder het Bsb vallen. De meldingen zijn met name uit de laatste maanden van 2008.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op landbodem

Op landbodem	Totaal in 2008	
	aantal meldingen	in 1.000 tonnen
A. Generiek - algemeen kader		
• AW 2000	136	1.933
• Industrie	62	165
• Wonen	68	266
• Anders	18	55
• Onbekend	11	38
Totaal Generiek - algemeen kader	295	2.457
B. Generiek - GBT		
• AW 2000	48	243
• Industrie	12	866
• Wonen	101	756
• Anders	16	129
• Onbekend	40	1.508
Totaal Generiek - GBT	217	3.502
C. Generiek, verspreiden perceel	13*	220*
D. Gebiedsspecifiek	176	843
E. Onbekend kader	91	497
Totaal meldingen landbodem	792	7.519

* Voor generiek verspreiden op perceel geldt geen meldingsplicht. Toch worden deze toepassingen vrijwillig gemeld. Bij interpretatie van de gegevens rekening houden dat deze meldingen niet volledig zijn omdat ze vrijwillig gebeuren.

16. Afzet grond en bagger op waterbodem

Bron: Bodemplus

Net als bij het gebruik op landbodem is het toepassen van grond en bagger op waterbodem meldingsplichtig.

Tabel: aantal meldingen gemelde hoeveelheden grond en bagger op waterbodem

Op waterbodem	Totaal in 2008	
	aantal meldingen	in 1.000 tonnen
A. Generiek - algemeen kader		
• AW 2000	29	1.422
• Klasse A	40	1.252
• Klasse B	40	1.059
• Anders	82	1.136
• Onbekend	19	4.155
Totaal Generiek - algemeen kader	210	9.024
B. Generiek - GBT		
• AW 2000	20	1.193
• Klasse A	19	325
• Klasse B	44	1.569
• Anders	98	1.909
• Onbekend	48	2.389
Totaal Generiek - GBT	229	7.385
C. Generiek, verspreiden	89	36.300
D. Gebiedsspecifiek	13	10.001
E. Onbekend kader	21	2.644
Totaal meldingen waterbodem	562	65.354

Meldingen van toepassing op waterbodembodem zijn in aantal maar met name in hoeveelheden veel groter ten opzichte van toepassing op landbodembodem. Oorzaak kan zijn dat de acceptatie van het moeten melden sneller is verlopen. Bij 65 mln ton toepassen op waterbodembodem is gemeld (m.n. generieke verspreiding van baggerspecie op bodembodem 36 mln ton) en circa 7,5 mln ton op landbodembodem. Door overgangsbeleid loopt het meldgedrag m.n. voor landbodembodems achter bij de werkelijke toepassing. Een groot deel van de 65 mln ton is naar verwachting Noordzee-baggerspecie.

Bevindingen indicator 15 en 16

Totaal aantal meldingen is 1354 en het gemelde volume is 73 mln ton. Het meldgedrag waterbodembodem is aanzienlijk beter, 65 mln ton; het melden voor landbodembodem is nog in een opstartfase met 792 meldingen en 7,5 mln ton, mede door overgangsbeleid en meldgedrag voor kleinere partijen.

17. Borging waterkwaliteit bij verondieping van voormalige zandwinputten

Bron: meldpunt Bodemplus

Het Besluit bodembodemkwaliteit maakt het mogelijk voormalige zandwin- en andere putten te dempen door gebruik te maken van het beoordelingskader van een grootschalige bodembodemtoepassing (GBT). Daarbij wordt niet getoetst aan de kwaliteit van de ontvangende bodembodem maar wordt overeenkomstig een categorie-1 grondwerk in het Bsb getoetst aan samenstelling en uitloogniveau. Het uitloogniveau bij een GBT wordt getoetst aan de hand van de emissie, daarbij wordt geen rekening gehouden met de toepassingshoogte/diepte zoals bij bepaling van de immissie in Bsb kader. Om deze reden maar ook omdat meer materialen onder Bbk kader tot grond worden gerekend (bijv. RKGv), wordt in praktijk de milieubelasting van de dergelijke GBT kritisch gevolgd. Bij overlast kan altijd als vangnet een beroep worden gedaan op het zorgprincipe. In de praktijk zijn vanwege fermentatie van RKGv in de GBT al problemen (o.a. stank, gasvorming, zuurstofonttrekking) ontstaan. In 2009 moet blijken of de aangedragen oplossingsrichting de knelpunten aanpakt.

Aantal dempingen in 2008 is niet bekend. Wel is bekend dat er belangstelling is voor deze toepassing. Met RKGv doen zich problemen voor in GBT binnen oppervlaktewater.

18. Invulling gebiedsspecifiek kader

De beoordelingswijze is voor grond en baggerspecie met inwerkingtreding van het Besluit bodembodemkwaliteit ingrijpend gewijzigd. De systematiek is afgestemd op de beoordelingswijze zoals deze bij bodembodemkwaliteitskaarten wordt gehanteerd. Echter daarop zijn nu verschillende varianten mogelijk. Zo moet onder Bbk niet alleen rekening worden gehouden met de kwaliteit van de ontvangende bodembodem maar ook met de functie van deze bodembodem op locatie van toepassing. Daarnaast is er nog onderscheid gemaakt in een generiek en een gebiedsspecifiek kader. Onder generiek kader hanteert men de landelijk normen en een klassensystematiek (in geval van landbodembodem de Klasse Wonen en Industrie en voor de waterbodembodem de Klasse A en B). Binnen het gebiedspecifieke kader hebben bevoegde gezagen de mogelijkheid lokaal af te wijken van de generiek normen en vindt de beoordeling, zoals onder Bsb kader, op stofniveau plaats.

Het meldpunt bij bodemplus biedt de mogelijkheid de mate van gebruik van de verschillende beoordelingskaders te monitoren. (Zie ook indicatoren 15 en 16.)

Door SenterNovem is eind 2008 een enquête uitgevoerd bij gemeenten, Waterschappen en RWS. In totaal zijn circa 500 personen benaderd waarvan bijna de helft heeft meegedaan aan het onderzoek.

a. gemeenten en waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid

Bron: Bodemplus, VNG en Unie van Waterschappen

De keuze voor gebiedsspecifiek beleid geeft aan dat de generieke aanpak onvoldoende mogelijkheden biedt en bevoegd gezag naar meer ruimte zoekt om de gewenste grondstromen toch mogelijk te maken. Een maat voor de behoefte aan meer ruimte buiten de generieke regels is aantal gemeenten/waterschappen dat kiest voor gebiedsspecifiek beleid. Bij de keuze voor gebiedsspecifiek beleid is een bodemkwaliteitskaart verplicht.

Mogelijk kunnen VNG en Unie van Waterschappen een jaarlijks overzicht geven hoeveel organisaties kiezen voor een gebiedsspecifieke oplossing. De Unie van Waterschappen heeft hier in het verleden wel naar gekeken.

Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat een deel van de Waterschappen waarschijnlijk gebruik maakt van gemeentelijk overgangsbeleid en ca. 10% van gebiedsspecifiek beleid. Voor gemeenten is het ca. 60% voor overgangsbeleid en ruim 10% voor gebiedsspecifiek beleid.

- b. gemeenten en waterschappen dat BKK vaststelt t.b.v. generiek kader

Voor grondverzet binnen generiek kader is een BKK niet verplicht, een ad hoc meting van de ontvangende bodemkwaliteit is toegestaan. De keuze om toch een BKK te hanteren geeft o.a. aan dat er veel grondverzet verwacht wordt en men kiest voor gemak van de regels van grondverzet binnen een BKK. Uit de enquête van SenterNovem blijkt dat ca. 10% van de Waterschappen en ca. 15% van de gemeenten eind 2008 heeft gekozen voor het generiek kader.

- c. gemeenten die alleen een functiekaart vaststelt

Gemeenten die alleen een functiekaart vaststellen (is i.t.t. een BKK verplicht) verwachten waarschijnlijk ook niet veel grondverzet en/of willen steeds ad hoc de beoordeling laten plaatsvinden.

- d. kwalitatieve beschouwing invulling gebiedsspecifiek kader

Op basis van de meldingen, enquête onder en bezoeken aan gemeenten kan een beeld worden verkregen op welke gronden gemeenten en waterschappen kiezen voor gebiedsspecifiek beleid en waarom het generiek kader onvoldoende ruimte biedt. Bodemplus zal een rapportage met kwalitatieve beschouwing hierover opstellen.

Bodemplus stelt kwalitatieve beschouwing op, zie Monitoringsverslag 2008.
--

19. Administratieve lasten bedrijven

Bij de voorbereiding van het Besluit bodemkwaliteit is een bedrijfseconomische toets (BET) gedaan voor zowel bouwstoffen als voor grond & bagger. De administratieve lasten zijn doorgerekend per bouwstof en afgestemd met de projectgroep VNO-NCW. Voor bouwstoffen worden de certificeringskosten van bedrijfsleven geraamd op 12,08 milj. € De keuringskosten, bestaande uit partijkeuringskosten buiten certificaat om, worden geraamd op 2,97 milj. € Voor grond & bagger is een aparte BET uitgevoerd. De kotsen zijn per sector berekend.

- a. certificeringskosten (niet EZ)

Bron: BET bouwstoffen, BET grond & bagger en overleg met het bedrijfsleven

In het verleden zijn in de BET administratieve lasten opgesplitst in investeringen, in certificeringskosten en in jaarlijkse keuringskosten. In opdracht van het Ministerie van Economische Zaken wordt door CapGemini jaarlijks voor enkele sectoren de administratieve lasten gevolgd. Deze

zullen in 19.2. worden opgenomen. Indexcijfer is het percentage van de verandering. Let wel: EZ stelt dat certificeringskosten niet meer tot de administratieve lasten gerekend moeten worden. Aan branches zal gevraagd worden of zij van mening zijn dat, uitgaande van de BET, er sprake is van een verandering. Grote veranderingen zullen getoetst worden/vergeleken met de oude BET. Het indexcijfer geeft een indicatie van de mate van aantoonbare veranderingen. Vooralsnog is alleen uitgegaan van administratieve lasten voor bedrijven. Als mogelijke toets op veranderingen in de indexcijfers kunnen enkele onderzoeksinstellingen/laboratoria gevraagd worden of ze de indexcijfers kunnen onderschrijven op basis van hun omzetontwikkeling.

Volgens BET jaarlijkse administratieve lasten 12,08 mln euro.

b. keuringskosten

Bron: EZ-studie CAP Gemini

CAP Gemini gaat in opdracht van EZ de komende jaren de administratieve lasten inventariseren. De resultaten zullen jaarlijks ingebracht kunnen worden in de monitoring. Volgens BET zijn de jaarlijks administratieve lasten 2,8 mln euro.

20. Gebruik type bewijsmiddel

Bron: Meldpunt Bodemplus

Binnen het kader van het Besluit bodemkwaliteit zijn voor de verklaring van de milieuhygiënische kwaliteit verschillende bewijsmiddelen inzetbaar. Dit zijn de partijkeuring, de erkende kwaliteitsverklaring, de fabrikanteigen verklaring, de bodemkwaliteitskaart en een waterbodemonderzoek. Middels het meetsysteem van Bodemplus kan worden gemonitord in welke mate deze bewijsmiddel in de praktijk worden ingezet.

Indien gewenst kan onderscheid worden gemaakt tussen bouwstoffen, grond en baggerspecie. Er zijn echter een aantal toepassingen die niet gemeld worden, dat zijn N-bouwstoffen en schone grond tot 50 m³. Wat betreft de N-bouwstoffen zijn de producenten nagenoeg allemaal gecertificeerd en zullen deze worden toegepast met een erkende kwaliteitsverklaring.

De melding van grondverzet binnen een (W)BKK zal waarschijnlijk direct via bevoegd gezag verlopen en valt dan buiten meldingenoverzicht Bodemplus. Dit betreft toepassingen onder de VG en toepassingen van schone grond onder het Bbk waarvan alleen de locatie hoeft te worden gemeld.

a. Partijkeuring als bewijsmiddel

De partijkeuring wordt veel gebruikt in de praktijk en kan in alle situaties een 1 op 1 relatie geven met de toe te passen partij. De monsterneming vindt plaats op basis van de BRL1000 en de analyse geschiedt door het laboratorium conform het AP04. Vooralsnog is voor de toetsing geen erkenning verplicht. Het rapport dient als bewijsmiddel voor de partijkeuring.

Per 31 december 2008 zijn er 743 partijkeuringen gemeld.

b. Erkende kwaliteitsverklaring als bewijsmiddel

De erkende kwaliteitsverklaring, bijvoorbeeld op basis van BRL9335, is naast partijkeuringen de meest gebruikte vorm voor afgeven van een "grondbewijs". De monitoring van dit aantal kan gebruikt worden in de vergelijking tussen de verschillende type verklaring en welke de voorkeur geniet in de praktijk.

Per 31 december 2008 zijn er 111 erkende kwaliteitsverklaringen gemeld.

c. Fabrikanteigenverklaring als bewijsmiddel

De fabrikanteigen verklaring (FEV) is een nieuw type bewijsmiddel ingevoerd voor bouwstoffen en kwaliteit AW grond. Naast een toelatingsonderzoek en een operationeel kwaliteitssysteem zijn er verder geen verplichtingen. De fabrikant geeft een verklaring af op daarvoor bestemd formulier aan Bodemplus die deze op de website publiek maakt. Medio 2008 was er sprake van 1 FEV deze is afgegeven door DSM voor instrooisel van kunstgras.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 8 FEV's bekend.

d. Bodemkwaliteitskaart als bewijsmiddel

Bron: Biells

Binnen het Bsb kader was het via de Vrijstellingsregeling grondverzet mogelijk om volgens regels van de Interim richtlijn BKK grondverzet te laten plaatsvinden binnen beheersgebied van de bodemkwaliteitskaarten (BKK). In het Bbk zijn er nieuwe spelregels voor grondverzet binnen een BKK en is ook een ander stoffenpakket ingevoerd. Medio 2008 is bij veel gemeenten gekozen om gebruik te maken van het overgangsbeleid dat het mogelijk maakt om de oude BKK onder Bsb kader nog te gebruiken, dit tot maximaal 5 jaar na inwerkingtreding van het Bbk. Er is op de website www.biells.nl een landelijk overzicht van alle BKK in NL.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 0 bekend.

e. (Water)bodemonderzoek als bewijsmiddel

Het Bbk biedt de mogelijkheid om een waterbodemonderzoek conform de NVN5720 (wordt NEN5720) in te zetten als bewijsmiddel voor de kwaliteit van de waterbodem maar ook voor toepassen van een partij baggerspecie uit deze bodem. Uit de meldingen bij Bodemplus kan worden afgeleid in welke mate hiervan gebruik wordt gemaakt.

Per 31 december 2008 zijn er bij Bodemplus 398 gemeld.

21. Handhavingsinspanning

Bron: enquête Kwalibo door Bodemplus, december 2008

Handhaving gebeurt in het Bbk meer bij de lagere overheden. Dit vergt een systematische aanpak. In deze indicator zal gekeken worden naar het aantal actuele operationele plannen bij zowel gemeenten als waterschappen. Aan de VNG en waterschappen wordt momenteel door Bodemplus gevraagd of zij zicht hebben op de jaarlijkse situatie. Het indexcijfer kan mogelijk gecorrigeerd worden als er meer gezamenlijke plannen komen (aantal gemeenten samen) of als de kwaliteit beter wordt. Het onderzoek dat SenterNovem eind 2008 heeft uitgevoerd, geeft een goed beeld van de handhavingsinspanning 2008. Het is niet bekend of dit onderzoek jaarlijks wordt herhaald. Is dit niet het geval, dan kan in de werkgroepen een expert justement voor dit onderwerp waarschijnlijk nodig zijn. Bij handhaving kan onderscheid worden gemaakt in handhaving voor VI en V&WI en gemeenten en waterschappen die het eindtraject van de keten handhaven. Mogelijk ook informatie via BIELLS-enquête.

Eind december 2008 is door Bodemplus een breed onderzoek uitgezet over handhavingsinspanningen. Deze geeft inhoud aan 21.1 tot en met 21.5. Om doublures te voorkomen wordt verwezen naar het Monitoringverslag 2008, hoofdstuk 2 en bijlage.

- a. plannen uitvoering Bbk en opgenomen in eigen kwaliteitssysteem
- b. budget gemeenten
- c. budget waterbeheerders
- d. budget rijksinspectie
- e. aantal (grote) handhaafacties

Voor kwantitatieve gegevens zie Monitoringsverslag 2008

22. Handhavingsresultaat/naleefgedrag
Bron: (jaar-)verslagen Milieu-Inspecties, LOM

Het jaarverslag van de Milieu-Inspectie 2007 geeft geen specifiek beeld van de resultaten ten aanzien van het Bsb of Bbk. Wel is er een verbijzondering gemaakt naar de Wet Bodembescherming bijvoorbeeld ten aanzien van het aantal controles, signalen, overtredingen en acties. Mogelijk kan in een toekomstige rapportage expliciet aandacht komen voor het Bbk. Ook LOM zou informatie kunnen verstrekken.

a. Aantal sancties

In de werkgroep wordt nog nagedacht over welke indicatoren relevant zijn. Aangezien lagere overheden geld krijgen, kunnen ze mogelijk verantwoording moeten afleggen hoeveel Fte zich daadwerkelijk bezighouden met handhaven en het daadwerkelijke aantal handhavingsacties. Hier kan een parallel getrokken worden met de politie die ook verplicht moest gaan rapporteren welke concrete inspanningen en resultaten ze hebben gerealiseerd. In bovengenoemde Kwalibo-enquête wordt hier op ingegaan.

Vooralsnog wordt gedacht aan het aantal stilgelegde werken. Dit kan gerapporteerd worden door de handhavers, ook kunnen er signalen komen vanuit opdrachtgevers en aannemers dat er een toe- of afname is van stilgelegde werken.

Ook kan gekeken worden naar vervolgingen. Mogelijk dat handhaving of justitie een lijst bijhouden van het aantal behandelingen en het aantal daadwerkelijke veroordelingen. Met name het aantal veroordelingen is een indicatie dat er veel gehandhaafd wordt en dat de bewijslijst van fouten eenvoudiger is geworden.

b. Herziene meldingen

Bron: Bodemplus

Bodemplus registreert nauwkeurig het aantal herziene meldingen. Geconstateerd is dat in het Bsb het meldgedrag niet altijd goed is en dat een inhaalslag wenselijk is. Organisaties moeten leren om te melden en hoe te melden. Eind 2008 is een tussenbalans opgemaakt over het aantal wijzigingen.

In totaal zijn 2134 meldingen met versienummer 0. Vervolgens zijn er 224 eenmaal gewijzigd, 31 tweemaal, 6 driemaal, 4 viermaal en 1 vijfmaal gewijzigd.

23. Erkende bodemintermediairs

Werkzaamheden ten behoeve van het Bbk mogen alleen verricht worden door erkende bodemintermediairs. Dit geldt voor alle activiteiten, van productie tot en met de toepassing van bouwstoffen of grond&bagger. Ook voor de controle en onderhoud van de IBC toepassing is een erkenning vereist. Er is een overgangsregeling vanaf welke periode de erkenningen verplicht zijn. In welke mate in de praktijk hieraan invulling wordt gegeven kan worden afgeleid uit aantal gecertificeerde/geaccrediteerde bodemintermediairs, aantal non-conformities (ncf's) en het aantal geschorste / ingetrokken certificaten en/of erkenningen.

Voor de monitoring kan deze informatie worden betrokken van de RvA, SIKB en Bodemplus. Bodemplus heeft 25 september 2008 een overzicht gemaakt van erkenningen en intrekkingen. Dit overzicht wordt eind december 2008 geüpdated en samengevat.

a. Totaal ncf's

Bron: RvA, SIKB

Het totaal aantal ncf's is een maat voor hoe goed het naleefgedrag is zonder dat daarbij sprake is van een zodanig ernstige afwijking dat geen werkzaamheden voor Bbk mogen worden uitgevoerd (schorsing, intrekking) Eind 2008 geen informatie beschikbaar van RvA en SBK. SIKB 1810 (over 2007).

b. Erkende bodemintermediairs; ncf's

Bron: Bodemplus

De ncf's kunnen worden onderverdeeld naar de uitvoerders van de werkzaamheden, de bodemintermediairs, en degene die hen daarvoor certificeren. Uit de jaarlijkse rapportage van SIKB kan worden afgeleid dat voor de BRL 1000, 2000, 6000, 7000, 7400 en 9335 in 2007 totaal 1810 ncf's zijn uitgeschreven.

c. Erkende CI's; ncf's

Bron: RvA (nog geen informatie)

De certificerende instellingen (CI's) dienen de uitvoerders in de praktijk op een adequate wijze te auditten. De RvA ziet toe op de kwaliteit van de werkzaamheden van deze CI's. De ncf's zijn hier een maat voor.

d. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken certificaten

Bron: RvA, SIKB

Ernstige afwijkingen bij de bodemintermediairs kan leiden tot schorsen of intrekken van het certificaat. De aantallen door CI's ingetrokken/geschorste certificaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de bodemintermediairs. SIKB heeft voor de BRL's genoemd bij 23.2 in 2007 totaal 6 certificaten geschorst/ingetrokken. Er is geen informatie over bouwstoffenproducenten.

e. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken accreditaten

Bron: RvA

Ernstige afwijkingen bij de CI's kan leiden tot schorsen of intrekken van het accreditaat. De aantallen door de RvA ingetrokken/geschorste accreditaten geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk door de CI's. Op de website van de RvA wordt het aantal ingehouden certificaten bijgehouden. In 2008 zijn er geen onvrijwillig ingetrokken accreditaties. Er is er een op verzoek ingetrokken.

f. Erkende bodemintermediairs; geschorste/ingetrokken erkenningen

Bron: Bodemplus

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van bodemintermediairs te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. Uit het overzicht van Bodemplus blijkt dat er in 2008 2922 erkenningen zijn verleend waarvan er 30 (voor bodemwerkzaamheden) zijn ingetrokken/geschorst. Hiervan hebben 26 verzuimd zelf de erkenning in te trekken (administratieve procedures). Er zijn 4 schorsingen opgelegd.

4 Schorsingen opgelegd.

g. Erkende CI's; geschorste/ingetrokken erkenningen

Bron: Bodemplus

Het in surseance van betaling / faillissement of het zich voordoen van strafrechtelijke overtredingen op eigen vakgebied kan voor VROM aanleiding zijn de erkenning van certificerende instellingen te schorsen of in te trekken. De aantallen door VROM ingetrokken/geschorste erkenningen geeft de uitwassen weer bij naleving van het Bbk. In 2008 zijn er geen erkende CI ingetrokken.

24. Gemelde knelpunten, problemen in uitvoering, % opgelost

Bron: Knelpuntenlijst Bodemplus

Bodemplus ontvangt en inventariseert de meldingen van knelpunt uit de praktijk in relatie tot de uitvoering van de bodemregelgeving waaronder het Besluit bodemkwaliteit. Er zijn daartoe een drietal werkgroepen opgericht (Kwalibo, Grond&bagger en Bouwstoffen) die een voorstel formuleren ter oplossing van 't knelpunt in de praktijk. Eind 2008 waren 178 knelpunten geïnventariseerd, waarvan 80% afgehandeld of geadresseerd. Vaak zijn knelpunten samenhangend of keren in een ander vorm weer terug. De oplossingen kunnen leiden tot aanpassing van de regelgeving of private documenten zoals BRL's en NEN normen. Soms kan worden volstaan met een nadere toelichting / interpretatie, hetgeen Bodemplus publiceert op haar website.

Eind 2008 178 knelpunten waarvan 80% opgelost/geadresseerd.

25. Analyse helpdesk over uitvoeringsknelpunten

Bron: rapportage Bodemplus

De helpdesk van Bodemplus zorgt voor uitleg en kennisoverdracht t.a.v. bodemregelgeving, o.a. het Besluit bodemkwaliteit. De helpdesk verzorgt elk trimester een evaluatierapport. In 2008 zijn aan de bodemhelpdesk 8.205 vragen gesteld. Het grootste aandeel van de vragen behoort tot de categorie 'Besluit bodemkwaliteit'

De belangrijkste oorzaak voor de toename van het aantal vragen is de gefaseerde inwerkingtreding van het Besluit bodemkwaliteit in 2008. Het aantal vragen loopt vooruit op de prognose van in totaal 5.000 vragen voor 2008.

In het Monitoringsverslag 2008 staat in hoofdstuk 2.8. een uitsplitsing. U treft naast de aantallen ook aan de herkomst van vragenstellers, de onderwerpen, de analyse van verschuivingen, etc. De klanttevredenheid is ook in 2008 hoog, 7 à 7,5 en 90% van alle vragen is zelf beantwoord (eerstelijnsvragen).

De prognose voor 2008 is bijgesteld naar circa 7.000 à 8.000 vragen. (was 5.000)

26. Implementatie stoffenpakket

Bron: Rapportage Commissie stoffenpakket, TNO

In het Besluit bodemkwaliteit Bijlage 1 is de lijst van stoffen opgenomen waarvan het gehalte en soms de emissie moet worden bepaald om een uitspraak te kunnen doen over de kwaliteit van enerzijds de partij bouwstof, grond of baggerspecie en anderzijds de (water)bodem. In de praktijk zal het niet altijd zinvol zijn bij het onderzoek alle stoffen te meten daar vaak sprake is van een marginale kans van overschrijding van de achtergrondwaarde. In dat geval mag onderzoek achterwege blijven. Daarop inspelende zijn bijvoorbeeld in de beoordelingsrichtlijn BRL9335 en de NEN normen 5740 en 5720 standaard stoffenpakketten vastgelegd voor grond & bagger afhankelijk van herkomst en toepassing. Dit onderwerp wordt in een aparte commissie behandeld. De voortgang zal worden gevolgd.

Bijlage 6 Helpdeskvragen standaardpakket

Inleiding

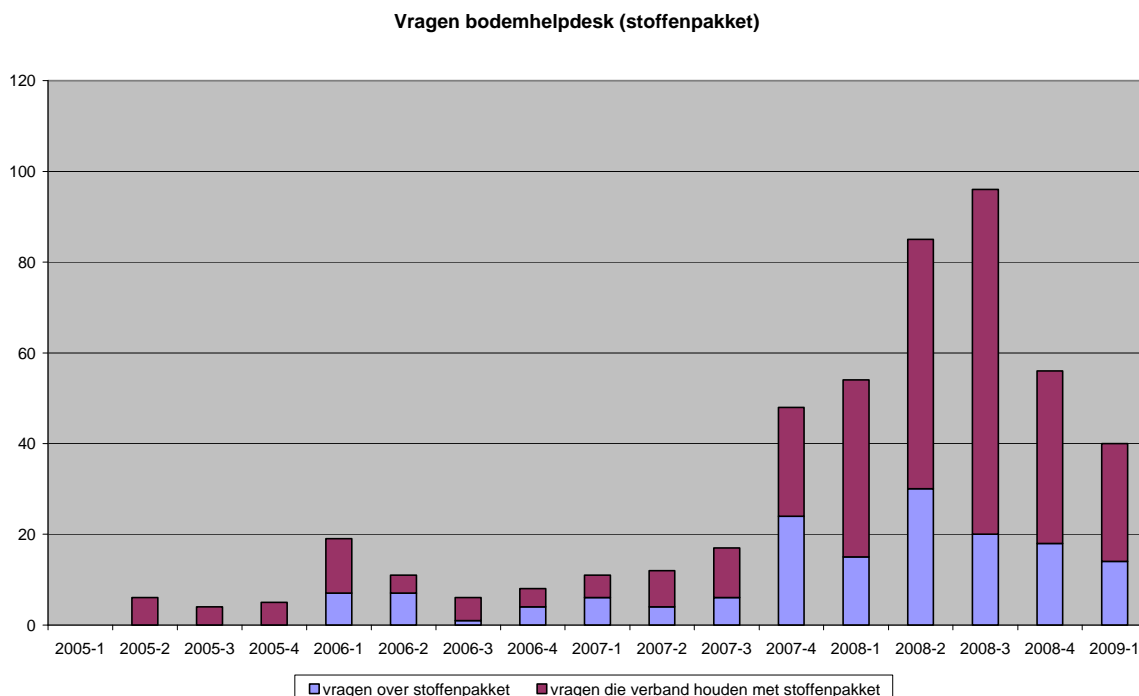
In deze memo wordt een analyse gemaakt van de vragen die in de periode 2005 tot heden zijn gesteld aan de helpdesk van Bodem+ over (de wijzigingen in) het milieuhygiënisch stoffenpakket voor (water)bodemonderzoek en partijkeuringen van grond en baggerspecie. De nadruk daarbij ligt op de vragen die het afgelopen jaar zijn gesteld.

In november 2007 is in samenspraak met de NEN en SIKB het standaardpakket voor het analyseren van stoffen bij milieuhygiënisch bodemonderzoek en grondkeuringen vastgesteld ter vervanging van diverse oude basispakketten. Het standaardpakket is vastgelegd in diverse NEN-normen en de SIKB BRL 9335 en is inwerking getreden op 1 juli 2008. Hierdoor is er voor het eerst een eenduidig stoffenpakket in het (water)bodembeheer. Hoewel er gemakshalve wordt gesproken over hét standaardpakket, gaat het in feite om drie pakketten, namelijk:

- A. een stoffenpakket voor het onderzoek bij landbodem en bij waterbodem in regionale wateren, voor het keuren van grond en bagger uit regionale wateren.
- B. een stoffenpakket voor grondwater.
- C. een stoffenpakket voor het onderzoek van de waterbodem bij Rijkswateren en het keuren van baggerspecie uit Rijkswateren.

Aantal vragen

In onderstaande grafiek is weergegeven hoeveel vragen per kwartaal zijn gesteld over het stoffenpakket.

Grafiek 1: Aantal vragen bodemhelpdesk over of gerelateerd aan het stoffenpakket (bron: Bodem+)

In de grafiek is onderscheid gemaakt tussen vragen die direct over het stoffenpakket gaan en vragen die algemener zijn maar verband houden met (wijzigingen in) het stoffenpakket. Dit kunnen vragen over het Besluit bodemkwaliteit (bewijsmiddelen, overgangsrecht, bodemkwaliteitskaarten, uitvoeringsknelpunten), bodemonderzoek en bodemsanering.

In de grafiek valt op dat een eerste stijging van het aantal vragen zich eind 2007/ begin 2008 heeft voorgedaan (direct na het moment van vaststellen van het nieuwe standaardpakket). Een tweede stijging heeft zich rond 1 juli 2008 voorgedaan, toen het standaardpakket in de NEN-normen en BRL'en is vastgelegd. Vanaf het 4^e kwartaal van 2008 is het aantal vragen weer iets afgenomen.

Analyse van de vragen over het stoffenpakket

Globaal kan onderscheid gemaakt worden tussen vragen voor 1 juli 2008 en na deze datum. Vanaf 1 juli 2008 dient het nieuwe standaard pakket namelijk gebruikt te worden.

Helpdeskvragen stoffenpakket vóór 1 juli 2008

De helpdeskvragen uit deze periode worden gekenmerkt door het volgende:

- Welke stoffen komen nieuw in het stoffenpakket en welke stoffen verdwijnen uit het stoffenpakket. Deze vragen namen vanaf december 2007 af nadat via de website van Bodem+, SIKB en NEN over de inhoud van de standaardpakketten gecommuniceerd is. Nadat de inhoud bekend kwamen nieuwe vragen over wanneer welk standaard pakket gebruikt moet gaan worden. Om deze vragen op te vangen is door SIKB een keuzemenu stoffenpakket beschikbaar gesteld.
- Vraagstellers zijn benieuwd naar de achtergrond van het nieuwe stoffenpakket en vragen zich af waarom oude stoffen als chroom en arseen niet meer (standaard) geanalyseerd hoeven te worden of omgekeerd waarom nieuwe stoffen als barium, chroom en molybdeen wel. Vraagstellers zijn door de helpdesk verwezen naar achtergrondstudies en rapportages.
- Kritische vragen zijn gesteld over het feit dat een afwijkend standaard pakket is vastgesteld voor Rijkswateren.
- In het voorjaar van 2008 bestond bij veel vraagstellers onduidelijkheid over het moment waarop het nieuwe stoffenpakket gebruikt moet gaan worden. In een gezamenlijk nieuwsbericht van NEN, SIKB en Bodem+ op 9 juni 2008 is hier meer duidelijkheid over gegeven.
- Al ruim voor de naderende datum van 1 juli 2008 (inwerkingtreding Bbk voor toepassingen op de landbodem én vastlegging standaard stoffenpakket) werden vragen gesteld over de geldigheid van bodemonderzoeken en partijkeuringen die zijn uitgevoerd met het oude basispakket, maar gebruikt worden na 1 juli 2008. Slechts een paar opdrachtgevers en adviesbureaus gaven aan voor 1 juli 2008 te willen anticiperen op het nieuwe standaardpakket. Veel opdrachtgevers en adviesbureaus gaven aan zo lang mogelijk nog gebruik te blijven maken van het oude stoffenpakket, omdat het nieuwe stoffenpakket volgens hen duurder zal uitvallen.
- Gemeenten (of hun adviseurs) die zich oriënteerden in de mogelijkheden van het Besluit bodemkwaliteit vroegen zich af hoe bij het opstellen van een bodemkwaliteitskaart onder het Bbk omgegaan kan worden met de nieuwe stoffen. Van deze nieuwe stoffen beschikken de gemeenten veelal niet over voldoende data (minimaal 20 metingen per zone). Hoe hiermee omgegaan kan worden is uitgelegd in de nieuwe Richtlijn bodemkwaliteitskaarten, een informatiefolder van Bodem+ over bodemkwaliteitskaarten en een FAQ op de website van Bodem+. Daarnaast werden vragen gesteld over een mogelijke subsidieregeling voor gemeenten om gericht chemische data te verzamelen. (Uiteindelijk is deze subsidieregeling er niet gekomen, omdat gemeenten hun data ook kunnen genereren met data vanuit de markt. Daarvoor in de plaats is de Impuls Lokaal Bodembeheer gekomen.).

Helpdeskvragen stoffenpakket na 1 juli 2008

De helpdeskvragen uit de periode na 1 juli 2008 worden gekenmerkt door het volgende (in volgorde van voorkomen):

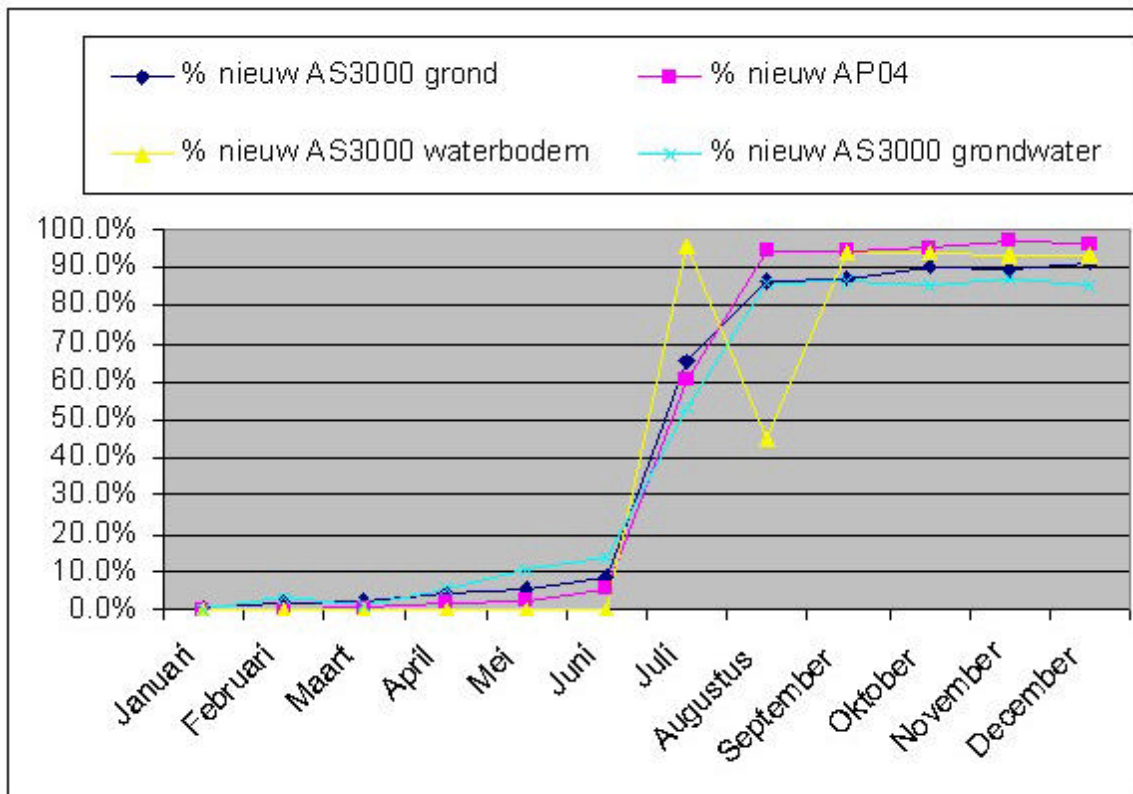
- Zeer veel vragen worden gesteld over het overgangsrecht rondom het stoffenpakket. Bij toepassingen onder het Besluit bodemkwaliteit wordt gevraagd of volstaan kan worden met bodemonderzoeken of partijkeuringen die voor 1 juli 2008 zijn uitgevoerd met het oude stoffenpakket. Omgekeerd komen ook vragen over onderzoeken die zijn uitgevoerd (na 1 juli 2008) met het nieuwe stoffenpakket, die gebruikt worden bij een toepassing onder het overgangsrecht (dus nog onder het Bouwstoffenbesluit of de Vrijstellingsregeling grondverzet). Om deze vragen goed te beantwoorden is het nieuwsbericht van 9 juni 2008 uitgebreid met de volgende alinea:

”Standpunt van het Rijk is dat bewijsmiddelen voor grond en baggerspecie die zijn opgesteld met gebruikmaking van het oude basispakket en worden gebruikt voor nuttige toepassing in het kader van het Besluit bodemkwaliteit gebruikt kunnen worden zonder aanvullend onderzoek naar de ontbrekende parameters. Tevens kunnen bewijsmiddelen die zijn opgesteld met gebruikmaking van het nieuwe standaardpakket zonder aanvullend onderzoek worden gebruikt voor een toepassing onder het overgangsrecht van het Besluit bodemkwaliteit (bijvoorbeeld een Bouwstoffenbesluit-werk of de Vrijstellingsregeling grondverzet). Dit geldt onder strikte randvoorwaarde dat indien kan/moet worden aangenomen dat bepaalde parameters die in afwijkende concentraties kunnen voorkomen, maar die niet zijn opgenomen in het oude basispakket of nieuwe standaardpakket, het pakket dient te worden uitgebreid met deze parameters”.

- Ten aanzien van bodemonderzoeken die worden uitgevoerd in het kader van andere wet- en regelgeving dan het Besluit bodemkwaliteit worden vragen gesteld over overgangsrecht rondom het nieuwe stoffenpakket. Denk hierbij aan:
 - onderzoek bij bouwvergunningen
 - (nader) onderzoek t.b.v. een beschikking Wbb
 - nul- en eindsituati onderzoek vanuit het Activiteitenbesluit of een Wm-vergunning
 - uitkeuring van de putbodem en putwanden bij een bodemsanering.
 - Verklaringen van niet reinigbaarheid in het kader van het Bssa.

Ook bij de beantwoording van deze vragen wordt in hoofdlijnen verwezen naar de alinea uit het nieuwsbericht van 9 juni 2008 en wordt opgeroepen gezond verstand te gebruiken. Desondanks bereiken de helpdesk van Bodem+ signalen dat soms onterecht aanvullend onderzoek naar nieuwe stoffen wordt geëist. Bodem+ heeft daarom een FAQ in voorbereiding die gaat over overgangsrecht bij de circulaire bodemsanering, waarbij in de FAQ ook naar de wijzigingen in het stoffenpakket gerefereerd wordt. Sommige vraagstellers blijken verward te zijn over de verschillende data dat het stoffenpakket in werking is getreden (1 juli 2008) en het moment dat de nieuwe interventiewaarden in werking zijn getreden (1 oktober 2008).

- Vraagstellers zijn geïnteresseerd waaruit blijkt dat het nieuwe stoffenpakket sinds 1 juli 2008 gehanteerd moet worden. Ook hierin voorziet het eerder genoemde nieuwsbericht van 9 juni 2008. Vraagstellers worden daarnaast door de helpdesk verwezen naar interpretatiebladen die het SIKB en NEN kort voor 1 juli 2008 gepubliceerd zijn op hun websites.
- De bodemhelpdesk krijgt veel signalen dat bij na 1 juli 2008 uitgevoerd of uit te voeren onderzoek massaal gebruikgemaakt wordt van het nieuwe stoffenpakket. Dit komt overeen met gegevens van Alcontrol Laboratories over het gebruik van het nieuwe standaard stoffenpakket geplot in de tijd. Andere milieulaboratoria bevestigen deze trend.

Grafiek 2: Gebruik van het nieuwe standaard pakket in 2008 (bron: ALcontrol Laboratoires)

- Adviesbureaus gaven met name rond en kort na de datum van 1 juli 2008 aan dat de analysekosten bij bodemonderzoek door de wijziging van het stoffenpakket (in combinatie met eisen uit de AS3000) zijn gestegen. Het aantal signalen hierover is in de loop van 2008 afgenomen.
- Gemeenten die gebruik maken van het overgangsrecht en dus gebruik maken van een bestaande bodemkwaliteitskaart vragen zich af of welke wijze zij de nieuwe stoffen kunnen toetsen, omdat deze niet zijn opgenomen in hun bodemkwaliteitskaart. Een oplossingsrichting is geformuleerd in een FAQ over overgangsrecht (www.senternovem.nl/Bodemplus/bodembeheer/Besluit_bodemkwaliteit/grond_en_bagger/faq_g_enb_overgangsrecht.asp#6), waarin geadviseerd wordt een bodemfunctieklassekaart te gebruiken.
- Er bestaat soms verwarring welk pakket gekozen moet worden als een partij baggerspecie afkomstig uit regionaal oppervlaktewater toegepast gaat worden ter plaats van rijkswater of vice versa.
- Voor bouwstoffen is geen stoffenpakket beschikbaar. Om vraagstellers op weg te helpen is ook hier een FAQ op onze website geplaatst: www.senternovem.nl/Bodemplus/bodembeheer/Besluit_bodemkwaliteit/bouwstoffen/faq_bouwst_offen.asp#8
- Diverse uitvoeringsknelpunten worden genoemd die gerelateerd zijn aan de nieuwe stoffen.
 - Het meest genoemde knelpunt is het (vaker dan verwacht) voorkomen van barium in de Nederlandse bodem. Inmiddels heeft dit geleid tot het tijdelijk schrappen van alle bodemnormen voor barium in de Regeling bodemkwaliteit en de circulaire bodemsanering per 1 april 2009.
 - De msPAF-toetsing (toetsingskader oor het verspreiden van baggerspecie op aangrenzende percelen) omvatte nog niet de nieuwe stoffen (Ba, Co, Mb). Voor de nieuw stoffen waren daarom tijdelijke toetsingswaarden voorgeschreven in de Regeling bodemkwaliteit,. Deze blijken nu te streng te zijn, waardoor veel minder baggerspecie verspreidbaar is dan voorheen.. Besloten is om tot het moment van integratie in de

msPAF voor deze metalen geen maximale waarden voor verspreiden over aangrenzende percelen te hanteren. Ook deze wijziging wordt per 1 april 2009 in de Regeling bodemkwaliteit doorgevoerd.

- Een ander knelpunt was de toetsingsregel bij waarden beneden de detectiegrens, die aanvankelijk bij PCB's beperkend werkten op het hergebruik van grond. Ook dit knelpunt is middels een wijziging van de Regeling bodemkwaliteit (aanpassing toetsingsregels bij waarden beneden de detectiegrens) per 1 april 2009 aangepakt. Desondanks geven vraagstellers nog regelmatig aan dat de aangepaste toetsingsregels evengoed vaker dan voorheen een indeling in de klasse Industrie ingedeeld wordt (in plaats van schone grond < AW2000). Over de overige nieuwe stoffen wordt sporadisch (Cobalt) tot nooit (Molybdeen) melding gemaakt van beperkingen in het hergebruik van grond en baggerspecie.

Bijlage 7 Samenstelling implementatieteam Besluit bodemkwaliteit per 31-12-2008

Voorzitter, namens VROM	Marc Pruijn
Secretaris, namens Bodem+	Michiel Gadella
Lid, namens V&W	John Maaskant
Lid, namens LNV	Johan de Jong
Lid, namens RWS	Koen van Olst
Lid, namens VROM-Inspectie	Ronald Peters
Lid, namens V&W-Inspectie	Rene Overduijn
Lid, namens IPO	Klaas van der Veen
Lid, namens UvW	Reinier Romijn
Lid, namens VNG-WEB	Mildred Berenschot
Lid, namens SGUG	Peter Leenders
Lid, namens platform Bodemkwaliteit	Michiel Nieuwenhuys